

Rezumat

Decizia-cadru (în continuare DC) privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre (DC MEA) a fost adoptată în 2002. Acesta a fost primul instrument în domeniul cooperării judiciare în materie penală care s-a bazat pe principiul recunoașterii reciproce și care a avut ca scop simplificarea și accelerarea cooperării între statele membre. În ultimii 17 de ani, statele membre au dobândit o experiență considerabilă în ceea ce privește MEA (European Arrest Warrant- Mandatul european de arestare, în continuare MEA).

Scopul acestui raport este de a informa atât practicienii, cât și politicienii cu privire la principalele dificultăți întâmpinate în aplicarea practică a mandatului european de arestare (MEA) pe baza activității Eurojust și de a evidenția, după caz, rolul pe care Agenția Uniunii Europene pentru cooperare în materie de justiție penală (Eurojust) l-a jucat în depășirea acestor dificultăți. Între 2017 și 2020, la Eurojust au fost înregistrate 2 235 de cazuri care implică MEA. Raportul indică în mod clar faptul că există încă mai multe probleme în curs de desfășurare în ceea ce privește utilizarea MEA și că Eurojust a jucat un rol important în facilitarea cooperării și asigurarea coordonării atât în cazurile bilaterale, cât și în cele multilaterale care implică MEA.

Pe baza lucrării Eurojust, au fost identificate soluții și bune practici, dar raportul subliniază, de asemenea, unele provocări pe care ar trebui să le cunoaștem și stabilește principalele concluzii la care s-a ajuns și recomandările propuse. Unele dintre concluziile acestui raport, în special cele care au legătură cu principalele caracteristici ale principiului recunoașterii reciproce, sunt similare cu cele ale altor rapoarte Eurojust privind alte instrumente de recunoaștere reciprocă. Astfel de aspecte ar putea necesita, prin urmare, o abordare mai orizontală.

Cele mai relevante aspecte identificate în raport, urmate, dacă este posibil, de recomandările/cele mai bune practici ale Eurojust, sunt următoarele.

- **Conținutul MEA.** Executarea MEA a fost adesea pusă în așteptare din cauza lipsei, neclarității sau inconsistenței informațiilor cu privire la conținutul MEA. Eurojust a contribuit la clarificarea neînțelegerilor, la răspunsul la întrebări și la furnizarea de informații sau documente suplimentare. Cererile de informații suplimentare au fost justificate pentru a clarifica ceea ce a fost elaborat în mod necorespunzător, sau unde lipseau informații esențiale. În câteva cazuri, Eurojust a observat solicitări de informații suplimentare care păreau să depășească ceea ce ar putea fi considerat justificat în mod rezonabil în cadrul regimului de recunoaștere reciprocă.
 - Autoritățile naționale ar putea beneficia de ghiduri suplimentare cu privire la modul de a gestiona MEA și modul de a furniza informații corecte, concise, complete și coerente. Cazurile care implică infracțiuni diferite, sentințe diferite și/sau dispoziții penale diferite sunt deosebit de dificile. Hotărârile în lipsă, în special în ceea ce privește procedurile în căi de atac, sunt, de asemenea, o provocare în ceea ce privește actualul model de decizie privind mandatul european de arestare. În plus, modelele (naționale) pentru anumite scenarii specifice (de exemplu, garanțiile de returnare pentru cetățeni sau rezidenți) ar putea fi considerate o bună practică.
- **Impactul jurisprudenței Curții de Justiție a Uniunii Europene (CJUE).** Autoritățile naționale au abordat adesea Eurojust cu întrebări referitoare la aspecte abordate în hotărârile CJUE, care implică, de exemplu, aspecte legate de valabilitatea mandatului european de arestare (de exemplu, conceptul de emitere și/sau executare a autorităților

judiciare și cerințele de protecție jurisdicțională efectivă), motive de neexecutare (în special în hotărârile în lipsă, resortisanții sau rezidenții; Ne bis in idem), probleme legate de drepturile fundamentale (condiții de închisoare, statul de drept) și extrădarea cetățenilor UE în țări din afara UE. Fie autoritățile nu au avut cunoștință de anumite hotărâri ale CJUE, fie au fost conștiente, dar se luptă cu modul de aplicare al acestora în practică sau se luptă cu probleme care nu au fost încă (pe deplin) soluționate în jurisprudența CJUE.

- Eurojust va furniza actualizări frecvente ale prezentării generale a jurisprudenței CJUE privind MEA.
- Autoritățile naționale nu ar trebui să se abțină de la trimiterea de cereri de hotărâri preliminare la CJUE, deoarece alte clarificări ale interpretării pot îmbunătăți aplicarea corectă a DC MEA.
- Eurojust va continua să actualizeze evaluările relevante, dacă este necesar, și/sau să fie pregătit să lanseze unele noi, dacă este necesar, în vederea dezvoltării ulterioare a jurisprudenței.

- **Limitele contactului direct.** Contactul direct este un excelent punct de plecare în cooperarea judiciară și ar putea funcționa foarte bine în multe cazuri. Cu toate acestea, acest raport confirmă faptul că, din diverse motive, contactul direct eșuează uneori. În majoritatea cazurilor, implicarea Eurojust a reprezentat un pas crucial în depășirea blocajului. Eurojust a adus clarificări și o mai bună înțelegere a preocupărilor juridice sau practice ale autorităților naționale, astfel încât, împreună, să se poată conveni asupra unor soluții viabile și satisfăcătoare și să se poată executa MEA.

- Autoritățile naționale nu ar trebui să se abțină de la contactarea Eurojust sau a rețelei judiciare Europene, în conformitate cu respective lor competențe și în funcție de particularitățile cazurilor, atunci când contactul direct nu funcționează.

- **Traduceri bune și bune abilități lingvistice.** O bună traducere a unui MEA este esențială pentru evitarea neînțelegerilor și a întârzierilor inutile. Acest lucru ar putea părea evident și redundant, dar este o regulă esențială care, în practică, nu este adesea respectată, ceea ce devine apoi problematic.

- Continuarea investițiilor în traduceri bune și, de asemenea, în formarea lingvistică bună (pentru a facilita contactul direct) este esențială și este un factor cheie în îmbunătățirea funcționării instrumentelor de recunoaștere reciprocă în general.

- **Solicitări de informații.** Atunci când cererile de informații au rămas fără răspuns, contactul direct a eșuat, iar Eurojust a fost contactat. Eurojust a asistat autoritățile naționale în legătură cu cererile de informații în diferite etape și în legătură cu diferite subiecte. Numărul mare de cazuri în care autoritățile de executare nu au furnizat informații cu privire la perioada de timp în care persoana solicitată era în detenție în statul membru de executare pe baza mandatului european de arestare (articolul 26 din mandatul european de arestare) a fost deosebit de semnificativ.

- Deoarece cererile de informații suplimentare sunt unul dintre principalele motive pentru nerespectarea termenelor, ar fi bine să se ofere autorităților naționale sprijin suplimentar cu privire la modul de aplicare a articolului 15 din MEA DC. În legătură cu articolul 26 din MEA DC, autoritățile naționale sunt invitate cu amabilitate să respecte obligațiile incluse în această dispoziție.

- **Respectarea termenelor.** Termenele constituie unul dintre principalele caracteristici ale instrumentelor de recunoaștere reciprocă. Articolul 17 alineatul (7) din decizia privind

mandatul european de arestare a fost menit să păstreze o bună imagine de ansamblu a cazurilor în care termenele „în circumstanțe excepționale” nu au putut fi respectate și să identifice motivele care stau la baza întârzierilor recurente. Din păcate, în prezent nu sunt disponibile informații exacte cu privire la numărul de cazuri pentru care termenele nu sunt îndeplinite, modelul pe care Eurojust l-a creat în 2018 în acest scop este utilizat cu greu și doar câteva țări notifică Eurojust atunci când nu se poate respecta limita de timp. Cu toate acestea, cazul Eurojust arată că cererile de informații suplimentare au condus la întârzieri considerabile în unele cazuri. În plus, în anumite state membre, procedurile în căi de atac par să permită cauzelor să dureze mulți ani înainte de adoptarea unei decizii finale.

- Autoritățile naționale sunt invitate să respecte obligațiile prevăzute la articolul 17 alineatul (7) din DC MEA.

- **Motivele neexecutării și drepturile fundamentale.** Raportul confirmă faptul că există încă o marjă pentru a îmbunătăți în continuare interpretarea și aplicarea anumitor motive de neexecutare și pentru a asigura evaluarea motivelor drepturilor fundamentale în conformitate cu jurisprudența CJUE și a Curții Europene a drepturilor Omului (CEDO).

- Practicienii ar trebui să primească îndrumări suplimentare cu privire la modul de abordare a problemelor legate de condițiile de detenție și/sau drepturile fundamentale. În acest sens, sunt relevante îndrumări suplimentare privind jurisprudența CJUE și a CEDO.
- Practicienii ar trebui să primească îndrumări suplimentare cu privire la modul de aplicare a anumitor motive de neexecutare.
- În cazurile în care procedurile paralele sunt în curs de desfășurare în două state membre, Eurojust poate oferi sprijin în coordonarea și contribuția la stabilirea jurisdicției care este competentă pentru urmărirea penală.
- În cazul în care executarea MEA nu poate avea loc din motive legate de drepturile fundamentale, este necesară o reflecție suplimentară la nivelul UE cu privire la modul de evitare a impunității în astfel de cazuri, nu numai în ceea ce privește MEA în scopul urmăririi penale, ci și, mai important, în ceea ce privește MEA în scopul executării pedepselor privative de libertate.
- În ceea ce privește aplicarea controlului dublei incriminări, ar trebui subliniat faptul că acest test nu ar trebui aplicat în ceea ce privește „infracțiunile de listă” și că problema dacă o infracțiune intră în această listă este stabilită de cadrul juridic al statului membru emitent.
- În cazuri complexe sau în cazuri cu proceduri paralele sau cazuri în care cererile nu au putut fi soluționate prin contact direct într-un termen rezonabil, Eurojust poate oferi asistență cu cererile de informații suplimentare, pentru a evita trimiterea mai multor cereri înainte și înapoi. Eurojust poate sprijini autoritățile în obținerea și furnizarea rapidă a tuturor informațiilor relevante pentru a face evaluarea corectă.

- **Relația cu alte instrumente.** Cauza Eurojust a evidențiat dificultăți, dar și oportunități, în utilizarea MEA față de alte instrumente, în special ordinele europene de anchetă și transferurile de persoane condamnate. Raportul pune, de asemenea, în valoare provocările în utilizarea coordonată a diferitelor instrumente și/sau alegerea unor alternative, dacă MEA nu este o opțiune.

- Este necesară clarificarea în continuare a relației dintre mandatul european de arestare și decizia-cadru privind transferul persoanelor condamnate (DC 909), de exemplu obligația (sau nu) de a trimite certificate DC 909 în contextul articolului 4 alineatul (6) din decizia-cadru privind transferul persoanelor condamnate (DC), sau

marja de apreciere a autorității de executare în ceea ce privește executarea pedepsei, având în vedere obligația de „executare efectivă a pedepsei”.

- Eurojust poate ajuta autoritățile naționale cu alegerea celui mai adecvat instrument, coordonând utilizarea diferitelor instrumente și/sau coordonarea între statele membre.

- **Cereri concurente de predare și extrădare.** Deși mandatul european de arestare prevede un rol explicit pentru Eurojust, puține state membre au pus în aplicare această posibilitate în legislația lor națională și relativ puține cazuri sunt aduse la Eurojust. Cu toate acestea, raportul confirmă faptul că implicarea Eurojust în astfel de cazuri poate aduce multe beneficii.
 - Autoritățile naționale sunt invitate să aducă mai multe cazuri privind cererile concurente de predare și/sau extrădare către Eurojust pentru a se asigura că se poate lua o decizie bine informată și pentru a asigura coordonarea oricăror măsuri subsecvente necesare, dacă este necesar.

- **Amânarea predării efective.** Raportul indică faptul că, chiar și în cazurile în care se ia o decizie de executare a mandatului european de arestare, pot apărea multe probleme înainte de predarea efectivă.
 - Cooperarea strânsă, comunicarea și coordonarea sunt extrem de importante în scenariile în care predarea efectivă trebuie amânată.

- **Regula de specialitate.** Aplicarea regulii de specialitate a fost destul de greoaie în unele cazuri.
 - Este nevoie de o clarificare suplimentară a domeniului de aplicare al principiului specialității și de măsuri pentru a asigura o aplicare corectă și mai eficientă a regulii de specialitate, pentru a evita întârzieri considerabile în procedurile penale din statul membru emitent.

În acest raport se poate găsi o explicație mai detaliată a aspectelor, recomandărilor și bunelor practici menționate mai sus, inclusiv mai multe alte aspecte aflate în curs de desfășurare, în plus, au fost oferite exemple de cazuri (anonimizate), prezentate de birourile naționale Eurojust, pentru a clarifica problemele în cauză.

1. Introducere

1.1 Background

Decizia-cadru privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre (MEA DC)¹ a fost adoptată în 2002. Acesta a fost primul instrument în domeniul cooperării judiciare în materie penală care s-a bazat pe principiul recunoașterii reciproce și care a avut ca scop simplificarea și accelerarea cooperării între statele membre. În ultimii 17 de ani, statele membre au dobândit o experiență considerabilă în ceea ce privește MEA.

Întrebările privind interpretarea mandatului de arestare au generat un număr din ce în ce mai mare de cereri de hotărâri preliminare adresate Curții de Justiție a Uniunii Europene (CJUE). Jurisprudența CJUE a asistat practicienii în domeniul interpretării și aplicării mandatului european de arestare. Au fost elaborate diferite instrumente pentru a ghida practicienii în utilizarea mandatului european de arestare, cum ar fi manualul Comisiei privind modul de emitere și executare a unui mandat european de arestare sau prezentarea generală a jurisprudenței Curții Europene de Justiție în ceea ce privește mandatul european de arestare sau a Agenției Uniunii Europene pentru cooperare în materie de justiție penală (Eurojust).

În 2020, Comisia Europeană, Parlamentul European și Consiliul Uniunii Europene au analizat, din diferite perspective, funcționarea MEA, în vederea unor posibile îmbunătățiri viitoare.² În plus, cea de-a noua rundă de evaluări reciproce, aflată în curs de desfășurare, a jucat un rol important în identificarea punctelor forte și a punctelor slabe ale acestui instrument.

1.2. Domeniul de aplicare și scopul prezentului raport

Prezentul raport evaluează modul în care DC a fost aplicată în statele membre. Evaluarea se bazează pe analiza cazurilor gestionate de birourile naționale ale Eurojust în perioada 2017-2020. La fel ca raportul anterior al Eurojust privind mandatul european de arestare (MEA), care a fost publicat în 2017³, acest raport confirmă o creștere suplimentară a cazurilor începând cu 2017 (a se vedea figura de mai jos), reflectând doar o scădere scurtă în 2020.

În perioada 2017-2020, Eurojust a înregistrat 2 235 de cazuri în sistemul său de gestionare a cazurilor. Având în vedere acest număr mare de cazuri, birourile naționale au fost invitate să se concentreze asupra unor probleme majore, asupra dificultăților practice și asupra celor mai bune practici întâlnite în cazurile lor în legătură cu aplicarea practică a mandatului european de arestare.

Un total de 21 de birouri naționale⁴ au furnizat informații pe baza unei selecții de 625 de cazuri, care au stat la baza acestui raport. Unele dintre cazuri sunt evidențiate în căsuțele de text, în timp ce altele sunt grupate și descrise dintr-o perspectivă mai generală pe parcursul raportului.

¹ Decizia-cadru 2002/584/JAI a Consiliului din 13 iunie 2002 privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre, JO L 190, 18.07.2002, modificată prin Decizia-cadru 2009/909/JAI a Consiliului.

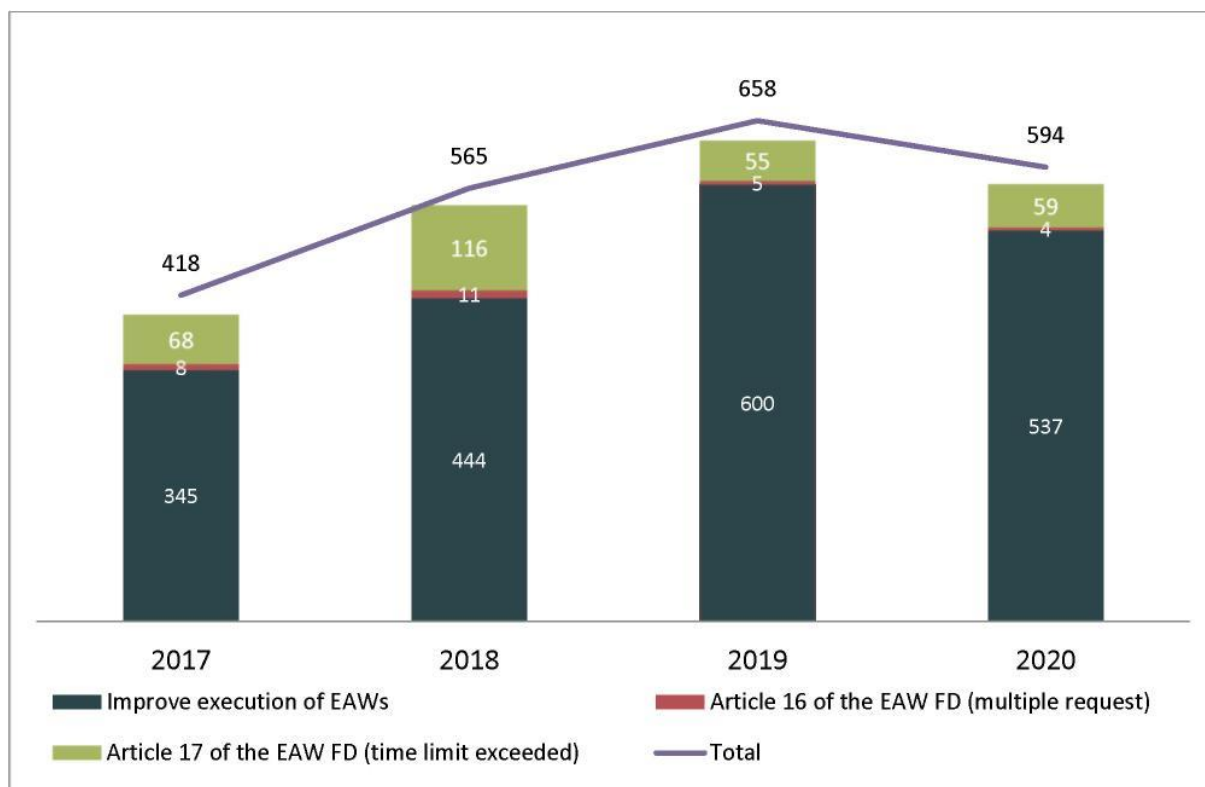
² Raportul Comisiei privind punerea în aplicare a mandatului european de arestare, raportul Parlamentului European privind punerea în aplicare a mandatului european de arestare și procedurile de predare între statele membre și concluziile Consiliului privind mandatul european de arestare și procedurile de extrădare – provocări actuale și calea de urmat.

³ Raport privind cazul Eurojust în domeniul mandatului european de arestare (2014-2016).

⁴ AT, BE, BG, CZ, DE, EE, EL, ES, FI, FR, HU, IE, IT, LT, LV, NL, PL, PT, RO, SE și SK.

Aspectele identificate în cazuri se referă, în special, la validitatea MEA, la conținutul și forma MEA, la motivele de nerecunoaștere, la garanții, la drepturile fundamentale, la cererile de informații suplimentare, la transmiterea MEA, la MEA concurente, la termenele limită, amânarea MEA și problemele legate de predarea efectivă, de regula specialității și de utilizarea MEA în raport cu alte instrumente. Raportul subliniază, de asemenea, unde este cazul, impactul jurisprudenței CJUE în diferite domenii. Pe lângă problemele identificate în cazurile Eurojust, raportul integrează, de asemenea, rezultatele subiectelor operaționale și ale altor proiecte strategice relevante. Raportul se încheie cu câteva concluzii și recomandări.

Numărul de cazuri MEA înregistrate la Eurojust (2017-2020)

2. Valabilitatea mandatului european de arestare

2.1 Autoritatea judiciară competentă

În conformitate cu articolul 6 din DC MEA, numai autoritățile judiciare sunt competente să emită și să execute mandatul european de arestare. În ultimii ani, CJUE a hotărât că termenul „autoritate judiciară” nu se limitează la judecătorii sau instanțele unui stat membru, ci include autoritățile care participă la administrarea justiției penale în statul membru respectiv. CJUE a clarificat faptul că termenul nu se referă la un serviciu de poliție⁵ sau la un minister al justiției⁶,

⁵ Hotărârea CJUE din 10 noiembrie 2016, Poltorak, C-452/16 PPU, ECLI:EU:C:2016:858.

⁶ Hotărârea CJUE din 10 noiembrie 2016, Kovalkovas, C-477/16 PPU, ECLI:EU:C:2016:861

ci poate acoperi parchetul publică atunci când adoptă o decizie de emiterere⁷ sau de executare⁸ a unui MEA, cu condiția ca aceasta să nu fie expusă riscului de a fi supusă, direct sau indirect, unor direcții sau instrucțiuni din partea executivului, cum ar fi un ministru al justiției. CJUE nu numai că a stat la baza independenței acestora, ci a stabilit și anumite cerințe legate de protecția jurisdicțională efectivă atunci când un procuror public este implicat în calitate de autoritate judiciară competentă emitentă sau executare. Eurojust a asistat autoritățile naționale în clarificarea întrebărilor și în găsirea de soluții atunci când MEA nevalabile (emise de procurori care nu îndeplinesc cerințele jurisprudenței CJUE) au trebuit să fie înlocuite cu MEA valabile (emise de instanțe judecătorești).

2.1.1. Elaborarea conceptului de „autoritate judiciară”

Jurisprudența menționată anterior a ridicat numeroase întrebări cu privire la poziția juridică a procurorilor în unele state membre. Prin urmare, Eurojust și Rețeaua judiciară Europeană (RJE) au elaborat un chestionar și au contorizat răspunsurile din partea autorităților naționale ale statelor membre, cu scopul de a ajuta practicienii în aplicarea DC MEA. Ca urmare a evoluțiilor ulterioare în jurisprudența CJUE și în statele membre, inclusiv a modificărilor legislației naționale, elaborarea a fost actualizată periodic⁹. Link- [Chestionarul și compilarea privind cerințele pentru emiterea și executarea autorităților judiciare în cadrul procedurilor privind mandatul european de arestare în temeiul jurisprudenței CJUE](#) (denumită în continuare „compilația”) include un scurt rezumat al celor mai relevante hotărâri pronunțate de CJUE în această privință. Compilează răspunsurile primite din partea statelor membre ale UE (în ceea ce privește aplicarea MEA), dar și din partea Islandei și Norvegiei (în ceea ce privește dispozițiile corespunzătoare relevante din Acordul de predare al UE cu Islanda și Norvegia); și Regatul Unit (în ceea ce privește dispozițiile corespunzătoare relevante din Acordul comercial și de cooperare)¹⁰. Chestionarul abordează următoarele aspecte:

- care sunt autoritățile judiciare emitente și de executare din cadrul DC MEA și dacă procurorii pot emite/executa un mandat european de arestare;
- ce autoritate ia în cele din urmă decizia de a emite/executa un MEA (inclusiv informații relevante privind revizuirea ex officio și/sau aprobarea de către o instanță);
- dacă legea națională garantează independența procurorilor publici față de executiv;
- dacă, în țările în care un procuror public poate emite/executa un MEA, o astfel de decizie poate face obiectul unor proceduri judiciare care îndeplinesc în totalitate cerințele inerente unei protecții judiciare eficiente;
- Ce măsuri juridice și/sau practice au fost luate pentru a aborda problema în țările afectate de hotărârile CJUE;
- orice alte informații suplimentare, inclusiv evoluțiile recente în dreptul național și/sau certificatele eliberate pentru a asigura respectarea cerințelor stabilite de jurisprudența CJUE.

⁷ În ceea ce privește conceptul de „autoritate judiciară emitentă”: Hotărârile CJUE din 27 mai 2019, OG și PI, C-508/18 și C-82/19 PPU, ECLI:EU:C:2019:456, și PF, C-509/18, ECLI:EU:C:2019:457; Hotărârea CJUE din 12 decembrie 2019, JR și YC, C-566/19 PPU și C-626/19 PPU, ECLI:EU:C:2019:1077, XD, C-625/19 PPU, ECLI:EU:C:2019:1078, punctul. A SE VEDEA NOTA DE SUBSOL 627/19, P. 2019, PUNCTUL 1079.

⁸ Hotărârea CJUE din 24 noiembrie 2020, AZ, C-510/19, ECLI:EU:C:2020:953. În această hotărâre, CJUE a transpus jurisprudența sa privind conceptul de „autoritate judiciară emitentă” în ceea ce privește procurorii publici (a se vedea nota de subsol anterioară) în conceptul de „autoritate judiciară de executare” în sensul articolului 6 alineatul (2), al articolului 27 alineatul (3) litera (g) și al articolului 27 alineatul (4) DC MEA.

⁹ Cea mai recentă versiune, la momentul redactării acestui raport, a fost publicată ca document al Consiliului 5607/21 și poate fi accesat pe site-ul Eurojust [aici](#).

¹⁰ A se vedea, în ceea ce privește Acordul privind comerțul și cooperarea, nota Eurojust privind cooperarea judiciară în materie penală între UE și Regatul Unit începând cu 1 ianuarie 2021.

2.1.2. Întrebări privind valabilitatea mandatelor europene de arestare emise de procurorii

În urma hotărârii OG și PI și a hotărârii PF¹¹, autoritățile naționale din diferite state membre au solicitat de urgență sprijin din partea Eurojust în legătură cu MEA în așteptare emise de un procuror atunci când au apărut întrebări cu privire la îndeplinirea de către acești procurori a cerințelor stabilite de jurisprudență.

Autoritățile de executare au solicitat, prin intermediul Eurojust, asigurări din partea statului membru emitent cu privire la independența procurorului și/sau informații cu privire la cerințele de protecție jurisdicțională efectivă în statul membru emitent. Compilarea menționată anterior a servit adesea drept prim punct de referință în cazuri concrete în care autoritățile de executare au avut întrebări cu privire la poziția juridică a procurorilor publici implicați în luarea deciziilor privind emiterea sau executarea mandatului european de arestare. În ceea ce privește cererile de informații suplimentare, Eurojust a facilitat cooperarea dintre autoritățile implicate, a participat la discuția privind informațiile necesare și a accelerat furnizarea acestor informații, în termene foarte scurte.

În câteva cazuri, MEA nu au fost executate deoarece autoritatea de executare a concluzionat, pe baza informațiilor de care dispune, că procurorul din statul membru emitent nu se încadrează în conceptul de „autoritate judiciară emitentă” și că mandatul european de arestare emis de acesta este nul, deoarece nu a îndeplinit cerințele inerente articolului 6 alineatul (1) și articolului 8 alineatul (1) din DC MEA.

2.1.3. Întrebări privind protecția judiciară efectivă

În perioada dintre hotărârile OG și PI și PF (mai 2019) și hotărârile JR și YC, XD și ZB (decembrie 2019)¹², în unele dintre cazurile Eurojust, accentul principal a fost dacă o decizie judecătorească de emitere a unui mandat european de arestare ar putea face obiectul unei proceduri judiciare care să îndeplinească toate cerințele inerente unei protecții judiciare eficiente, astfel cum prevede jurisprudența CJUE. Autoritățile de executare au trimis, în unele cazuri, o listă detaliată de întrebări mai multor state membre emitente pentru a-și verifica sistemele de protecție judiciară.

În funcție de rezultatul evaluării, instanța executată fie acordă predarea, fie concluzionează că MEA nu au fost valide și au refuzat să le execute. În mai multe cazuri, Curtea a suspendat deciziile lor, pentru a aștepta o hotărâre viitoare a CJUE. În cazul în care, după mai multe luni, CJUE a clarificat faptul că o cale de atac separată este doar una dintre modalitățile posibile de a asigura un nivel suficient de protecție judiciară în procedurile MEA, autoritatea de executare a concluzionat, în unele cazuri, faptul că autoritatea emitentă a îndeplinit toate cerințele stabilite de jurisprudența CJUE și că MEA au fost valabile și, prin urmare, ar trebui să fie executate.

2.1.4. Validarea mandatelor europene de arestare nevalabile

Autoritățile naționale s-au adresat Eurojust în legătură cu MEA care ar putea fi nevalabile și anume, cele emise de procurorii publici care se presupune că nu îndeplinesc cerințele stabilite de jurisprudența CJUE, pentru a le remedia cât mai curând posibil. Autoritățile emitente au solicitat informații cu privire la stadiul procedurii privind MEA și au informat că, în cazul în

¹¹ A se vedea nota de subsol 7

¹² A se vedea nota de subsol 7

care o decizie finală privind executarea MEA sau renunțarea efectivă era încă în curs, instanța emitentă ar emite un mandat european de arestare pentru a converti MEA nevalabile în cele valabile. Adesea, acest lucru a fost efectuat în termene foarte scurte, având în vedere viitoarele audieri ale instanțelor, limitele detenției înaintea procesului sau predările planificate. Autoritățile emitente și/sau de executare au contactat Eurojust pentru a facilita și a accelera acest proces de validare prin asigurarea unui contact fără probleme între autoritățile naționale.

Neobținerea unui nou MEA și traducerea acestuia în termenul stabilit ar fi putut duce la eliberarea persoanei solicitate. Din fericire, MEA au fost în mare parte remediate în timp și executate cu succes. Cu toate acestea, în câteva cazuri, autoritățile de executare s-au confruntat cu dificultăți atunci când unele instanțe judecătorești dintr-un stat membru nu erau dispuse să reemită MEA, deoarece nu s-au considerat competente în acest sens în temeiul dreptului lor intern. Pe cale de atac, cele mai multe dintre aceste decizii au fost anulate de instanțe de apel, care au validat MEA, și predarea ar putut avea loc.

Instanțele dintr-un stat membru emitent care se declară incompetente să emită mandate europene de arestare

O persoană solicitată - suspectată de șase infracțiuni de înjunghiere a unei persoane cu un cuțit, două jafuri violente, intimidarea martorilor și amenințări de a ucide una dintre victime - a contestat predarea sa pe motiv că mandatul european de arestare era invalid. Acesta a susținut că, în conformitate cu legislația statului membru emitent, instanțele locale nu au competența de a emite MEA, iar notificarea efectuată în temeiul articolului 6 din decizia privind mandatul european de arestare nu se referă în mod explicit la instanțele locale. Deoarece rezultatul acestui caz ar putea afecta multe alte MEA, s-a solicitat asistența Eurojust. Biroul național al statului membru de executare a fost conștient de faptul că acest punct a fost ridicat în mai multe cazuri în statul membru emitent. De cel puțin trei ori, instanța locală s-a considerat incompetentă și a refuzat să emită un MEA, în timp ce în alte cazuri instanțele superioare au anulat astfel de decizii, concluzionând că instanțele locale erau competente să emită MEA. În general, în statul membru emitent au existat decizii contradictorii, care să creeze confuzie și incertitudine juridică pentru instanța de executare, prin urmare, autoritatea de executare căuta dintr-o perspectivă mai generică, un răspuns din partea Ministerului Justiției sau a altui organism adecvat care ar putea fi notificat în toate procedurile relevante. În esență, aceasta a solicitat clarificarea situației potrivit căreia MEA emise de instanțele judecătorești din statul membru emitent au fost permise prin lege și, prin urmare, au fost valabile. Pentru a obține un răspuns formal, Eurojust a facilitat contactul dintre autoritatea de executare și Ministerul Justiției din statul membru emitent. Ministerul a clarificat, în termeni generali, fără a face referire la un caz specific, că, de la pronunțarea hotărârilor CJUE, numai instanțele au competența de a emite MEA, astfel că nu mai este necesară o modificare a cadrului juridic, și că notificarea în temeiul articolului 6 alineatul (1) din decizia privind mandatul european de arestare va fi actualizată în consecință. De asemenea, s-a clarificat faptul că, în timp ce instanțele sunt competente să emită MEA, nu toate instanțele în toate cauzele pot face acest lucru (de exemplu, diferențele dintre MEA în ceea ce privește urmărirea penală și MEA în scopuri de executare).

Actul de retragere a unor MEA nevalabile și de înlocuire a acestora cu MEA valabile a dus uneori la confuzie sau neînțelegeri. Într-un caz, autoritatea de executare a înțeles greșit această „substituție” și a presupus că autoritatea emitentă dorea să retragă vechiul MEA. Autoritățile emitente au solicitat sprijinul birourilor lor naționale de la Eurojust pentru a clarifica situația.

Printr-o notă de urgență, transmisă prin intermediul Eurojust, autoritățile emitente au informat autoritățile de executare că MEA sunt încă valabile și au întrebat dacă procedura de predare ar putea continua pe baza noilor MEA. Birourile naționale au asigurat transmiterea urgentă a noilor MEA și traducerea acestora.

2.1.5. Întrebări privind informațiile suplimentare furnizate de procurorii publici

În unele cazuri, validitatea MEA a fost pusă sub semnul întrebării nu din cauza MEA însuși, ci din cauza faptului că informațiile suplimentare referitoare la MEA au fost furnizate de un procuror care nu îndeplinește cerințele CJUE. Întrebarea ridicată a fost dacă, într-o astfel de situație, aceste informații suplimentare trebuiau validate de instanță în același mod ca MEA.

Informații suplimentare furnizate de un procuror public

O autoritate emitentă a primit informații conform cărora avocatul persoanei solicitate a depus o plângere în fața instanței conform căreia au fost furnizate autorității de executare informații suplimentare cu privire la data și ora infracțiunilor de către un procuror public și a fost nu este aprobat de o instanță. Avocatul a susținut că este necesară o certificare a acestor informații de către instanță și transmisă în limba statului membru de executare. Autoritatea emitentă nu a fost de acord, argumentând că informațiile suplimentare, spre deosebire de MEA, nu sunt un act juridic, ci servesc doar la clarificarea domeniului de aplicare al mandatului european de arestare și, prin urmare, pot fi furnizate de procurorul public. Instanța districtuală din statul membru de executare a urmărit argumentul avocatului și a refuzat predarea. Procurorul public a depus un apel împotriva acestei decizii. În cadrul unei reuniuni la nivelul II a Eurojust, birourile naționale respective au discutat acest lucru și au concluzionat că, pentru a evita riscul unui refuz în cadrul procedurilor de recurs, cel mai bine ar fi ca autoritățile emitente să prezinte un document care să clarifice faptul că instanța a confirmat informațiile suplimentare privind MEA furnizate de procurorul public. Aceasta a fost înaintată instanței, care a executat ulterior MEA și a predat persoana.

Informații suplimentare „esențiale” furnizate de un procuror public

O autoritate de executare a menționat că, pe baza informațiilor incluse în două MEA, infracțiunile au fost prescrise în temeiul dreptului statului membru de executare, fapt care a constituit un motiv obligatoriu de refuz. Cu toate acestea, autoritatea de executare a solicitat informații suplimentare, care au fost furnizate de procurorul public și au arătat că infracțiunile prevăzute în MEA nu au fost prescrise. Având în vedere aceste informații, instanța de primă instanță din statul membru de executare a decis să execute ambele MEA. Persoana solicitată a făcut apel, iar cauza a fost adusă în fața instanței supreme în calitate de instanță de apel. Instanța supremă a concluzionat că informațiile suplimentare care au fost furnizate sunt esențiale pentru decizia privind executarea mandatului european de arestare. Instanța supremă s-a întrebat dacă, într-o situație în care informațiile suplimentare sunt esențiale pentru executarea mandatului european de arestare, aceste informații trebuie să fie validate de instanță în același mod ca și mandatul european de arestare. Instanța supremă a trimis această întrebare CJUE, iar cauza este în prezent în curs de examinare.¹³

¹³ Cauza C-78/20, Generálna prokuratura Slovenskej republiky. Întrebarea la care se face referire este „Cerințele pe care trebuie să le îndeplinească un mandat european de arestare ca decizie judiciară în temeiul articolului 1 alineatul (1) și al articolului 6 alineatul (1) din Decizia-cadru 2002/584 trebuie să fie aplicate, de asemenea, informațiilor suplimentare furnizate în temeiul articolului 15 alineatul (2) din decizia autorității judiciare de executare, în cazul în care, în sensul deciziei autorității judiciare de executare, aceasta completează sau modifică substanțial conținutul mandatului de arestare emis inițial?”

2.2 Conținut și formă

Autoritățile de executare au susținut adesea că MEA au fost completate incorect sau că unele informații lipseau sau erau contradictorii. Toate elementele menționate la articolul 8 din MEA DC au făcut obiectul unor cereri de informații suplimentare în cazul Eurojust.

2.2.1. Identitatea persoanei solicitate

În general, MEA includ identitatea și naționalitatea persoanei solicitate [articolul 8 alineatul (1) litera (a) din MEA DC]. Cu toate acestea, autoritățile de executare au solicitat uneori asistența Eurojust pentru a intra în contact cu autoritatea emitentă pentru a obține informații suplimentare pentru confirmarea identității persoanei solicitate prin intermediul fotografiilor, amprentelor digitale, al profilului ADN sau al unor dovezi similare. Motivul acestor cereri a fost acela că persoanele căutate, a căror predare a fost solicitată pentru infracțiuni foarte grave, au negat faptul că ar fi persoanele vizate de autoritățile emitente. Fiecare a susținut că cineva le-a folosit identitatea și a comis infracțiunile. Cu toate acestea, după transmiterea informațiilor suplimentare prin intermediul Eurojust, s-a confirmat în toate aceste cazuri că persoanele arestate au fost cele căutate de autoritățile emitente. De exemplu, informațiile suplimentare transmise prin intermediul Eurojust - care leagă suspectul de locul crimei de probe ADN descoperite la locul crimei - au condus la proceduri MEA reușite și la predarea persoanei solicitate. În mod similar, într-un caz în care persoana solicitată a pretins că se afla în închisoare în momentul săvârșirii infracțiunii, autoritățile competente au furnizat certificate cu datele exacte ale reținerii persoanei solicitate, clarificarea faptului că aceste date nu corespund cu momentul în care au fost comise infracțiunile. Aceste informații au permis predarea persoanei solicitate pentru infracțiuni grave, inclusiv violuri, exploatarea sexuală a unui minor și pornografie infantilă.

2.2.2. Datele de contact

Ocazional, autoritățile judiciare de executare au solicitat urgent sprijinul Eurojust atunci când datele de contact ale autorității judiciare emitente [articolul 8 litera (l) litera (b) din decizia-cadru privind mandatul european de arestare] lipseau sau erau incomplete. Eurojust a fost apoi consultat pentru a asigura o comunicare rapidă și fără probleme.

2.2.3. Mandat național de arestare

Având în vedere hotărârea Bob-Dogi Curții de Justiție¹⁴, se pare că autoritățile de executare au devenit mai riguroase în ceea ce privește verificarea conformității cu cerința conform căreia un MEA trebuie să conțină probe privind „o hotărâre executorie, un mandat de arestare sau orice altă hotărâre judecătorească executorie cu același efect [articolul 8 litera (l) litera (c) din decizia cadru privind mandatul european de arestare]. Autoritățile de executare au solicitat asistența Eurojust în legătură cu următoarele:

- verificarea existenței unei decizii naționale pe care se baza MEA (cea mai mare parte disponibilă) și obținerea rapidă de informații cu privire la chestiuni conexe;
- clarificarea neînțelegerilor sau a informațiilor incorecte în MEA, de exemplu, o dată greșită de emiteră a mandatului de arestare național sau o declarație conform căreia MEA s-a bazat pe un mandat de arestare „internațional” și/sau pe o indicație „că mandatul de arestare național va

¹⁴ Hotărârea CJUE din 1 iunie 2016, Bob-Dogi, C-241/15, ECLI:EU:C:2016:385.

fi notificat persoanei solicitate la sosire”, atunci când o clarificare suplimentară a arătat că mandatul de arestare națională exista deja;

- clarificarea neconcordanțelor sau discrepanțelor dintre infracțiunile menționate în mandatul național de arestare și mandatul european de arestare;
- opinii diferite cu privire la interpretarea conceptului orice altă hotărâre executorie cu același efect.

Arestarea la domiciliu și conceptul oricărei alte hotărâri executorii care are același efect

În urma arestării unei persoane căutate în statul membru de executare într-un caz legat de traficul de bunuri culturale, mandatul de arestare național în statul membru emitent a fost transformat într-o hotărâre prin care se dispune arestarea la domiciliu, în timp ce procedura de predare era încă în curs de desfășurare, autoritatea de executare se considera că a transformat mandatul de arestare (național) într-un arest la domiciliu, lucru care nu are nicio consecință juridică față de MEA și, prin urmare, ar trebui luată în considerare o retragere a mandatului de arestare național. Ulterior, autoritatea de executare a concluzionat că nu există motive de detenție și a eliberat suspectul, deoarece nu era posibil să se pună în aplicare arestarea la domiciliu în statul membru de executare, iar autoritățile emitente au retras ordinul de arestare la domiciliu și, în consecință, MEA. Ar trebui remarcat faptul că, în conformitate cu legislația statului membru emitent, un ordin de arestare la domiciliu este echivalent cu un ordin de detenție. Cazul relevă astfel probleme legate de o lipsă de înțelegere a conceptului de „ordine de reținere” în diferitele legislații naționale.

Birourile naționale de la Eurojust au asistat autoritățile de executare în vederea obținerii rapide a mandatului de arestare național cu informațiile corecte din partea autorităților emitente, împreună cu o scurtă scrisoare de intenție care să rectifice greșeala într-una dintre limbile oficiale ale statului membru de executare. În foarte puține cazuri, problemele legate de decizia națională au condus la refuzuri sau retrageri ale MEA.

2.2.4. Infracțiunea (infracțiunile) și descrierea circumstanțelor

În multe cazuri, autoritățile judiciare de executare au solicitat informații suplimentare cu privire la natura și clasificarea juridică a infracțiunii [articolul 8 (l) litera (d) din mandatul de arestare] și/sau descrierea circumstanțelor în care a fost săvârșită infracțiunea, inclusiv data, locul și gradul de participare la infracțiune a persoanei solicitate [articolul 8 (l) litera (e) din mandatul european de arestare].

Au fost necesare corecții ori de câte ori autoritatea de executare a descoperit că MEA originală sau traducerea sa au inclus informații greșite, cum ar fi:

- o dată greșită a săvârșirii infracțiunii;
- trimitere la o lege care a fost abrogată cu câțiva ani mai devreme;
- suprapunerea între momentul în care persoana solicitată ar fi comis infracțiunile și momentul în care suspectul ar fi fost în arest preventiv în statul membru emitent;
- inconsecvență între infracțiunile menționate în MEA inițială și în traducere;
- neconcordanță între numărul de infracțiuni menționate în descriere și numărul de infracțiuni de listă care au fost bifate

Autoritățile emitente au pregătit și transmis, prin intermediul Eurojust, note suplimentare pentru a aborda greșelile, inconsecvențele sau îndoielile identificate și/sau au trimis dispozițiile legale sau textele juridice relevante și/sau hotărârile judecătorești sau mandatele de arestare naționale,

care să clarifice și să descrie mai specific infracțiunile comise. În diferite cazuri, schimbul de informații suplimentare a condus la retragerea unor MEA incorecte sau incomplete și la emiterea unor noi MEA ajustate. În majoritatea cazurilor, informațiile suplimentare au fost transmise rapid prin intermediul Eurojust, iar predarea a avut loc la scurt timp după.

Uneori, autoritățile emitente au solicitat modificări de ultim moment, în special având în vedere evoluțiile recente din cadrul investigației naționale, care au necesitat extinderea domeniului de aplicare al MEA prin adăugarea unor infracțiuni suplimentare. După modificarea domeniului de aplicare al MEA inițial, autoritățile emitente au contactat Eurojust. Aceștia au dorit să afle dacă autoritatea de executare ar putea să ia în considerare MEA modificat sau dacă ar trebui să solicite o modificare a infracțiunilor după predarea în temeiul articolului 27 din DC MEA (a se vedea secțiunea 9).

Extinderea domeniului de aplicare al predării

O persoană solicitată a fost arestată în statul membru de executare pe baza unui mandat european de arestare în scopul urmăririi penale pentru reținere ilegală. Investigația în curs în statul membru emitent a arătat noi elemente, iar persoana solicitată a devenit, de asemenea, suspectă în cazul unei crime (cu jaf). Prin urmare, autoritatea emitentă a emis un mandat european de arestare suplimentar pentru a urmări în justiție persoana solicitată și pentru crimă. Întrucât procedurile privind MEA din statul membru de executare erau deja foarte avansate, autoritățile emitente au solicitat Eurojust să contacteze de urgență autoritatea de executare pentru a verifica dacă predarea ar putea fi acordată pentru infracțiunile menționate în ambele MEA. Prin acțiunea imediată a birourilor naționale, instanța de executare a fost informată la timp, chiar înainte de începerea audierii privind MEA, și a fost de acord să predea persoana solicitată pentru actele incluse în ambele MEA.

Uneori, MEA a cuprins **prea puține informații**, cum ar fi o singură linie privind ora, locul (orașul) și infracțiunea (infracțiunile) și fără nicio legătură concretă între persoana solicitată și infracțiune (infracțiuni). În ciuda avertizărilor repetate, adesea autoritatea de executare nu a primit nicio informație suplimentară. Autoritățile emitente au fost apoi solicitate, prin intermediul Eurojust, să completeze secțiunea (secțiunile) MEA pentru fiecare dintre infracțiunile pentru care persoana a fost suspectată sau condamnată, să furnizeze o descriere mai detaliată a acestor acte și să le coreleze cu persoana solicitată.

Clarificarea domeniului de aplicare al mandatului european de arestare

O autoritate de executare a solicitat clarificări cu privire la infracțiunile exacte comise de persoana suspectată. Nu a fost clar dacă MEA se referea la fraudă legată de calculator, la înșelăciune sau la ambele. MEA a menționat trei infracțiuni, dar nu a fost clar dacă s-au constituit trei incidente de vânzare a programelor către trei persoane diferite și/sau dacă trei legi diferite au fost încălcate printr-un singur act. Întrucât autoritatea de executare nu a primit un răspuns din partea omoloagei sale emitente, aceasta a trimis Eurojust o cerere de facilitare a comunicării și de clarificare a domeniului de aplicare al mandatului european de arestare. Autoritatea emitentă a fost invitată să descrie fiecare dintre cele trei infracțiuni, victimele și actele juridice care au constituit infracțiunea. A fost emis un nou mandat european de arestare care a adus clarificări.

Clarificarea domeniului de aplicare al mandatului european de arestare

O instanță de executare avea nevoie de o explicație mai precisă și mai detaliată cu privire la locul în care a fost comisă o infracțiune legată de fraudă, momentul (în special dacă activitățile infracționale erau încă în desfășurare) și modul în care a fost comisă infracțiunea (modus

operandi). Birourile naționale în cauză au avut conversații îndelungate, deoarece domeniul de aplicare al mandatului european de arestare nu era clar. Autoritățile emitente au furnizat informații suplimentare, descriind foarte bine rolul persoanei solicitate, indicând faptul că a fost activ continuu din 2016 până în acel moment, astfel încât să nu existe niciun risc de prescriere a oricăreia dintre infracțiuni. În plus, a fost furnizată o lucrare privind victimele cu ora exactă și locul în care a avut loc prejudiciul. Toate informațiile suplimentare au fost incluse într-o notă, tradusă în limba solicitată și însoțită de mandatul național de arestare tradus.

Uneori, MEA au condus la solicitări excesive de clarificare. În mai multe cazuri, autoritățile de executare din anumite state membre au solicitat elemente specifice de probă disponibile în dosarul penal al statului membru emitent, cum ar fi scrisori și procesele-verbale ale conversațiilor prin intermediul Skype într-un caz privind răpirea parentală, sau conținutul detaliat al conversațiilor interceptate prin fir într-o anchetă penală privind un grup criminal organizat suspectat de trafic de droguri. De facto, astfel de cereri au reprezentat o revizuire a meritelor cazului, care nu corespunde cu adevărat principiului recunoașterii reciproce. Această practică a fost deja criticată în raportul privind cea de-a patra rundă de evaluări reciproce. Într-o serie de cazuri, autoritățile de executare au recunoscut ele însele dificultăți sistemice în ceea ce privește anumite aspecte ale legislației lor naționale, dar au remarcat, de asemenea, încercări de îmbunătățire a sistemului prin intermediul evoluțiilor din jurisprudența națională.

Autoritatea emitentă care răspunde unor cereri excesive

O autoritate de executare care a emis un mandat european de arestare pentru urmărirea penală în caz de furt a solicitat un pachet standard de documente suplimentare privind MEA. Printre acestea se numără mandatul național de arestare, actul de acuzare, actul (actele) juridic(e) relevant(e) și, în plus, o declarație privind faptele MEA, dovezile faptice, indicațiile grave potrivit cărora persoana a fost vinovată și o scrisoare oficială cu probele care au stat la baza acuzației (de exemplu, amprente digitale, ADN, ascultarea telefoanelor, declarații ale coacșului sau ale martorilor, înregistrarea supravegherii video). Această practică, care nu era în conformitate cu mandatul european de arestare, a fost foarte costisitoare și cu mult timp în urmă, deoarece toate aceste documente trebuiau traduse în limba statului membru de executare. În ciuda discuțiilor îndelungate prin intermediul Eurojust cu privire la necesitatea justificată a unei astfel de cereri, autoritatea emitentă a furnizat în cele din urmă informațiile suplimentare solicitate, iar persoana solicitată a fost predată.

Limite competenței unei autorități de executare de a evalua dovezile în temeiul regimului mandatului european de arestare

Într-un caz care implică traficul de droguri și participarea la o organizație criminală, instanța de primă instanță a respins MEA deoarece autoritatea emitentă nu a prezentat dovezi suficiente de detaliate. Cu toate acestea, procurorul public a făcut apel împotriva acestei decizii, iar instanța supremă a respins hotărârea primei instanțe și a acordat predarea. Instanța supremă a subliniat că nu este de competența autorității de executare să evalueze dovezile disponibile în dosarul statului membru emitent și, astfel, a recunoscut, pe bună dreptate, limita controlului în mâinile autorității judiciare de executare în această privință.

2.2.5. Sentința

Mai multe cazuri au implicat întrebări cu privire la sancțiunea impusă (în cazul în care mandatul european de arestare a avut ca scop executarea unei pedepse privative de libertate) sau cu privire la amploarea sancțiunilor pentru infracțiunea în temeiul legislației statului membru emitent (în cazul în care MEA a fost executat în scopul urmăririi penale) [Articolul 8 (l) litera (f) din DC

MEA]. Autoritățile de executare au solicitat autorităților emitente să clarifice sau să furnizeze informații suplimentare referitoare la aspecte diferite ale pedepsei, cum ar fi următoarele:

— Durata exactă a unei pedepse (dacă este deja impusă) sau pedeapsa (pedepsele) maximă (maxime) privativă(e) de libertate pe care persoana solicitată ar putea să o(le) suporte pentru infracțiunea (infracțiunile) comisă (comise), atunci când informațiile furnizate în secțiunea (c) au fost neclare sau insuficiente.

— o copie a hotărârii de condamnare menționate în MEA, de exemplu atunci când autoritatea de executare a trebuit să decidă cu privire la o cale de atac împotriva deciziei în primă instanță care a acordat predarea.

— caracterul final al sentinței, dacă a fost introdusă o cale de atac și statutul căii de atac.

— scopul MEA, când nu e clar dacă MEA a fost emis pentru executarea unei pedepse privative de libertate (și, dacă da, a unei perioade de valabilitate) sau în scopul urmăririi penale.

— modificări ale scopului mandatului european de arestare în cursul procedurii: un nou mandat european de arestare a fost emis cu același număr de referință și a fost necesar să se clarifice dacă hotărârea menționată în noul mandat european de arestare este definitivă, dacă a fost în scopul executării unei pedepse privative de libertate și dacă primul mandat european de arestare a fost retras.

— timpul petrecut în detenție, în special în cazul în care persoana solicitată a declarat că a executat integral sau parțial sentința, spre deosebire de informațiile privind restul sentințelor specificate în MEA. Eurojust a asistat la clarificarea duratei pedepsei care urmează să fie încă servită de către individ.

— limitarea în timp a executării unei pedepse privative de libertate pentru a verifica valabilitatea MEA sau pentru a lua în considerare atunci când se decide cu privire la o posibilă decizie de amânare a predării, de exemplu în cazul în care persoana solicitată era în custodie în statul membru de executare pentru alte infracțiuni.

— o copie a hotărârii judecătorești sau a normelor naționale privind transformarea unei pedepse neprivative de libertate într-o pedeapsă privativă de libertate, atunci când MEA a menționat o sancțiune alternativă (de exemplu, un serviciu comunitar) sau o sancțiune financiară și nu a fost clar cum aceste pedepse au fost/ar fi convertite într-o pedeapsă privativă de libertate.

Adaptarea sentințelor contopite în conformitate cu principiul specialității (a se vedea, de asemenea, secțiunea 9) în cazul unei executări parțiale a unui MEA atunci când autoritatea de executare a decis să acorde predarea în legătură cu unele dintre infracțiuni și să o refuze în raport cu altele.

Adaptarea unei sentințe contopite după executarea unui mandat european de arestare

O autoritate de executare a executat doar parțial mandatul european de arestare și dorea să fie sigură că sentința rezultată în urma contopirii va fi adaptată, deoarece primise informații de la instanța emitentă că sentința cumulată a fost definitivă, obligatorie și executorie. A fost organizată o reuniune de coordonare pentru a discuta predarea persoanei solicitate cu respectarea deplină a principialității specialității. Reuniunea de coordonare a contribuit la clarificarea, și având în vedere alte cazuri viitoare relevante, a temeiului juridic din sistemul juridic al statului membru emitent de a dezagrega și adapta o sentință contopită în cazurile în care o autoritate de executare a permis doar o predare parțială. Autoritatea emitentă a fost de acord să trimită o scrisoare semnată de Ministerul Justiției, prin care se confirmă că regula de specialitate, așa cum este consacrată în mandatul european de arestare, a fost transpusă în legislația națională. Scrisoarea a explicat, de asemenea, procedura prin care se va respecta regula privind specialitățile odată ce persoana solicitată a fost predată statului membru emitent. De asemenea, s-a făcut referire la jurisprudența relevantă a unei instanțe supreme, care a reconfirmat că statul de specialitate va fi respectat în cazul unei decizii de predare parțială. Cu toate acestea, înainte de luarea unei decizii finale privind predarea efectivă,

persoana solicitată s-a întors în mod voluntar în statul membru emitent. Prin urmare, nu a mai fost nevoie să se respecte regula specialității, iar statul membru emitent ar putea impune pedeapsa rezultată în întregime.

2.2.6. Semnătura

În câteva cazuri, autoritatea judiciară emitentă nu semnase MEA. Implicarea Eurojust a fost necesară din cauza urgenței cazului. Eurojust a facilitat transmiterea MEA semnat în mod corespunzător până la termenul necesar.

2.2.7. Traducerile

În multe cazuri, au apărut probleme legate de traduceri necesare. Adesea, Eurojust a intervenit pentru a accelera transmiterea traducerilor în așteptare. În mai multe cazuri, autoritățile de executare au avut nevoie foarte urgent - adesea în câteva ore sau zile - de traducerea MEA, pe care nu o primiseră, uneori în ciuda avertizărilor repetate către statul membru emitent. Într-un caz, persoana solicitată a fost arestată la aeroport pe baza unei semnalări privind sistemul de informații Schengen (SIS), iar autoritatea de executare a avut nevoie urgent de traducerea MEA. Autoritățile emitente au transmis rapid traducerea solicitată autorităților de executare prin intermediul Eurojust, iar în majoritatea cazurilor au fost respectate termenele foarte stricte și traducerea a putut fi furnizată la timp, datorită cooperării strânse dintre birourile naționale implicate. Doar în unele cazuri excepționale nu a fost posibil ca MEA să fie tradus în termenul stabilit de legea națională.

În unele cazuri, avocatul persoanei solicitate a ridicat probleme legate de traducere, susținând că nu s-a putut stabili conformitatea traducerii MEA cu MEA original, întrucât traducerea primită până în prezent nu a fost autorizată/certificată. Eurojust a facilitat obținerea unei traduceri autorizate. Alte aspecte au apărut în alte cazuri în care, la un moment dat, autoritatea emitentă a început să solicite ca orice cerere de informații suplimentare să fie trimisă în limba statului membru emitent.

O altă problemă comună a fost calitatea generală a traducerii MEA sau a informațiilor suplimentare solicitate sau furnizate. Au existat erori de traducere, ceea ce a făcut dificilă înțelegerea informațiilor incluse în acestea. Prin urmare, a fost necesar să se furnizeze noi traduceri. În unele cazuri, traducerile furnizate de membrul Biroului național Eurojust au fost suficiente pentru a clarifica îndoielile care au apărut.

2.2.8. Formă

O autoritate națională a solicitat o clarificare din partea Eurojust în urma unui caz în care a întâmpinat probleme cu un judecător care a refuzat să intermedieze formularul MEA. În schimb, judecătorul a emis un ordin judecătoresc prin care a confirmat mandatul de arestare național și a solicitat o căutare internațională a persoanei respective. Autoritatea națională a dorit să știe dacă autoritățile din alte state membre ar putea iniția o procedură de executare și ar putea executa o astfel de cerere fără formularul MEA. Răspunsul furnizat acestei autorități a fost că o persoană poate fi arestată numai în baza unei semnalări SIS, dar că mandatul european de arestare a trebuit să urmeze în mod direct. Lipsa formularului MEA ar putea constitui un motiv pentru respingerea cererii.

3. Motive de neexecutare, garanții și drepturi fundamentale

3.1. Motive de neexecutare

Eurojust a asistat adesea autoritățile judiciare atunci când au fost în discuție motive de neexecutare (a se vedea secțiunile 3.1.1-3.1.7). O problemă recurentă legată de multe motive de neexecutare este o interpretare prea rigidă a acestor motive. Acest lucru se aplică în special în ceea ce privește motivele „opționale”, care au fost introduse în unele ordine juridice naționale ca motive „obligatorii”, lăsând adesea autorităților de executare o marjă de discreție mică sau deloc. În mod evident, o astfel de abordare nu este în conformitate cu jurisprudența CJUE, în care CJUE a subliniat că, în ceea ce privește motivele incluse la articolul 4 din decizia-cadru privind mandatul european de arestare (motive „opționale” de neexecutare), autoritatea judiciară de executare ar trebui să aibă o marjă de discreție, să le permită să facă o evaluare într-un caz specific, luând în considerare toți factorii relevanți¹⁵.

3.1.1. *Ne bis in idem*

Autoritățile de executare au ridicat întrebări dacă persoana solicitată a fost „judecată definitiv” de către un stat membru în ceea ce privește „același act” ca fiind cel pe care se baza mandatul european de arestare [articolul 3 alineatul (2) din DC MEA].

În mai multe cazuri, implicând traficul ilegal de droguri și grupuri infracționale organizate, persoanele căutate au fost arestate pe baza unui MEA și apoi au susținut că au executat deja o pedeapsă privativă de libertate [bis] pentru aceleași acte [idem] într-un alt stat membru. Autoritatea de executare a abordat Eurojust pentru a intra în contact cu autoritățile statului membru în cauză pentru a verifica când și pe ce bază persoana solicitată a fost în detenție în statul membru respectiv. Rolul Eurojust a fost esențial pentru obținerea informațiilor relevante. De multe ori au fost disponibile informații incomplete sau inexacte sau autoritățile pur și simplu nu au răspuns sau nu au furnizat nicio traducere a informațiilor solicitate. Eurojust a asistat la accelerarea și transmiterea informațiilor relevante.

Au fost apoi efectuate evaluări și au fost luate decizii pe baza informațiilor transmise prin intermediul Eurojust, în lumina jurisprudenței relevante a CJUE¹⁶. În multe cazuri, s-a clarificat faptul că persoana solicitată a fost reținută pentru infracțiuni similare - dar nu aceleași -, astfel încât nu a existat un scenariu de bis in idem și predarea a putut fi acordată. Cu toate acestea, în unele cazuri, procesul de consultare a arătat că cererea persoanei solicitate a fost corectă și că MEA a fost în mod eronat încă „activ” în bazele de date SIS II și/sau INTERPOL. În urma intervenției Eurojust, autoritățile competente au retras MEA.

Situație privind Ne bis in idem detectată și remediată prin intermediul Eurojust

La primirea unei cereri de asistență privind procedurile MEA, Biroul național al unui stat membru de executare a realizat că același MEA (aceeași persoană și aceeași infracțiune) fusese deja executată în trecut. Biroul național a acționat imediat, informând Biroul național al statului membru emitent că autoritățile sale naționale au omis cel mai probabil să șteargă MEA din SIS II, întrucât aceeași persoană a fost arestată și predată înainte pe baza aceluiași MEA. Biroul național al statului membru emitent a verificat și a confirmat rapid aceste

¹⁵ Hotărârea CJUE din 29 aprilie 2021, X (MANDAT d'arrêt européen – ne bis in idem), C-665/20 PPU, ECLI:EU:C:2021:339, punctele 43-44 și jurisprudența menționată acolo.

¹⁶ Prezentarea generală a jurisprudenței CJUE privind principiul ne bis in idem (actualizată în aprilie 2020).-link

informații autorității sale naționale. MEA a fost apoi retras rapid și persoana arestată eliberată. Este inutil să spunem că, în astfel de cazuri, o reacție urgentă este vitală.

Autoritățile naționale au abordat, de asemenea, Eurojust cu întrebări cu privire la măsura în care **o ordonanță a unui procuror public de a renunța la urmărirea penală** ar putea declanșa aplicarea principiului *ne bis in idem* în temeiul DC MEA [articolul 4 alineatul (3) din DC MEA]. În hotărârea Kossowski, CJUE a hotărât că principiul *ne bis in idem* trebuie interpretat în sensul că o decizie a procurorului public de încheiere a procedurilor penale și, în cele din urmă, de renunțare la urmărirea penală împotriva unei persoane, deși cu posibilitatea de a fi redeschisă sau anulată, fără impunerea unor sancțiuni, nu poate fi caracterizată drept o „decizie finală” atunci când reiese clar din expunerea de motive a ordonanței respective că procedura a fost închisă fără efectuarea unei investigații detaliate.¹⁷ Într-un caz în care ancheta ar putea fi redeschisă, dar procurorul public a efectuat deja o examinare detaliată, au fost ridicate unele întrebări cu privire la aplicarea principiului *ne bis in idem*.

Impactul ordonanței unui procuror public de a renunța la urmărirea penală

Într-un caz legat de traficul de persoane care implică șase victime care au fost recrutate și traficate ca obiecte de exploatare a forței de muncă, o autoritate de executare a refuzat să predea principalul suspect din motive de *ne bis in idem*. Autoritatea de executare a explicat că un procuror din statul membru de executare a examinat, de asemenea, acest caz și a decis să respingă cazul și să pună capăt urmăririi penale. Autoritatea emitentă a sesizat Eurojust și a pus sub semnul întrebării aplicabilitatea acestor motive, inclusiv în lumina jurisprudenței CJUE. În urma unor discuții suplimentare, autoritățile au convenit că hotărârea Kossowski nu poate fi aplicată prin analogie, deoarece, în cazul de față, s-a efectuat o investigație detaliată în statul membru de executare. A fost organizată o reuniune de coordonare pentru a discuta în detaliu problema; în urma discuțiilor și a schimbului de informații, autoritatea de executare a convenit să evalueze o posibilă redeschidere a cazului în statul membru de executare. Cu toate acestea, ulterior, menționând că nu au fost identificate elemente durabile care să poată dovedi că faptele au avut loc, autoritatea de executare a decis să nu redeschidă cazul. Întrucât era foarte probabil ca un nou mandat european de arestare să fie refuzat din nou din aceleași motive, cazul a fost închis.

Condiția de aplicare a legii a făcut, de asemenea, obiectul unor discuții în lucrarea Eurojust. În hotărârea Spasic, CJUE a considerat că, atunci când o pedeapsă privativă de libertate și o amendă au fost impuse ca pedepse principale, numai plata amenzii nu este suficientă pentru a considera că sancțiunea a fost executată sau a se afla în curs de executare în sensul Convenției de punere în aplicare a Acordului Schengen.¹⁸ CJUE nu a abordat încă dacă același lucru este valabil și în cazul executării unei părți dintr-o pedeapsă privativă de libertate, care a avut loc într-un caz tratat de Eurojust.

Principiul ne bis in idem și condiția de aplicare

O autoritate dintr-un stat membru a trimis o cerere de extrădare – deoarece cazul nu se încadrează în domeniul de aplicare temporal al DC MEA – pentru executarea unei pedepse privative de libertate de 9 ani. Statul membru solicitat a refuzat să îl execute deoarece nu au fost furnizate toate documentele justificative solicitate. Ulterior, autoritățile competente din statul de executare au inițiat propria procedură. Aceștia au solicitat asistență din partea

¹⁷ Hotărârea CJUE din 29 iunie 2016, Kossowski, C-486/14, ECLI:EU:C:2016:483.

¹⁸ Hotărârea CJUE din 27 mai 2014, Spasic, C-129/14 PPU, ECLI:EU:C:2014:586.

Eurojust pentru a obține feedback din partea statului membru solicitant cu privire la faptul dacă persoana solicitată a executat deja un număr de ani din pedeapsa privativă de libertate de 9 ani și dacă au existat documente disponibile în cadrul procedurilor, cum ar fi audierea martorilor, rapoartele poliției, protocolul procesului; Etc. Autoritățile competente au discutat, de asemenea, posibila aplicare a principiului ne bis in idem în lumina jurisprudenței CJUE. Acestea au recunoscut cauza ca fiind ușor diferită de hotărârea Spasic menționată anterior. În timp ce Spasic se referă la o pedeapsă privativă de libertate și o amendă, iar Spasic nu a început încă să servească pedeapsa privativă de libertate, în cazul de față a fost servită o parte din pedeapsă, și anume 3 ani dintr-o pedeapsă de 9 ani. Cu toate acestea, autoritatea de executare a concluzionat că sentința impusă de statul membru emitent nu a fost executată (în totalitate) și, de asemenea, nu a fost executată în prezent; prin urmare, aceasta a decis să își continue procedurile.

3.1.2. Motive de teritorialitate

În cazurile care implică infracțiuni care nu au fost – sau nu au fost pe deplin – comise pe teritoriul statului membru emitent, s-a înregistrat uneori un refuz din motive de teritorialitate [articolul 4 (7) din DC MEA]. Astfel de cazuri au implicat adesea proceduri paralele în statele membre de emiteră și de executare și/sau între autoritățile competente ale statului membru de executare fiind supuse unei obligații stricte de a refuza executarea mandatului european de arestare atunci când o parte a infracțiunii a fost săvârșită pe teritoriul lor.

În ceea ce privește cazurile în care au fost în curs proceduri paralele în statele membre de emiteră și de executare, reuniunile de coordonare au fost adesea organizate la Eurojust pentru a face schimb de toate informațiile relevante și pentru a discuta în detaliu problema competenței. Nu numai teritorialitatea, ci și alți factori relevanți, cum ar fi disponibilitatea probelor, interesul/protecția victimelor, protecția martorilor, prezența unor coinculpați, stadiul procedurilor și ceilalți factori menționați în ghiduri pentru a decide „ce jurisdicție ar trebui să efectueze urmărirea penală?” (revizuit 2016), vor fi analizați și luați în considerare. Posibila aplicare a „terenului teritorial” a fost apoi discutată adesea în acest context cu mult timp înainte de emiterea unui mandat european de arestare. În cadrul reuniunilor de coordonare, autoritățile competente au ajuns la concluzii cu privire la statul membru care ar trebui să urmărească penal persoanele suspectate de trafic de persoane, crimă, agresiune sexuală și alte infracțiuni grave. Birourile naționale în cauză au emis uneori cereri oficiale și motivate (comune) către autoritățile lor naționale, în conformitate cu articolul 4 alineatul (2) litera (b) din Regulamentul Eurojust¹⁹. Astfel de cereri au constituit un element important pentru autoritățile de executare în decizia lor de a executa MEA și de a respinge o posibilă aplicare a temeiurilor teritorialității. Acesta confirmă importanța unei cooperări strânse și a unei coordonări strânse în cazul procedurilor paralele, de preferință înainte de emiterea unui mandat european de arestare.

Mai problematice au fost cazurile în care autoritățile de executare au fost supuse unei obligații stricte în temeiul legislației lor naționale de a refuza executarea MEA, chiar și atunci când doar o parte foarte mică a infracțiunii a fost săvârșită pe teritoriul lor. În timpul reuniunilor de coordonare, autoritățile de executare au recunoscut uneori că nu sunt cel mai bine plasat stat membru care să urmărească penal cazul. Totuși, acestea au explicat că, din cauza motivelor rigide de neexecutare, urmărirea penală în statul membru de executare ar fi singura opțiune

¹⁹ Regulamentul (UE) 2018/1727 al Parlamentului European și al Consiliului din 14 noiembrie 2018 privind Agenția Uniunii Europene pentru Cooperarea în materie penală (Eurojust) și înlocuirea și abrogarea Deciziei 2002/187/JAI a Consiliului, JO L 295, 21.11.2018, p. 138.

viabilă, cu excepția cazului în care persoana solicitată s-a întors în mod voluntar în statul membru emitent și/sau s-a deplasat într-un alt stat membru de unde predarea ar fi fezabilă. În astfel de cazuri, în timpul reuniunii de coordonare s-a pus accentul pe modul în care se poate asigura că, după un refuz al MEA, impunitatea ar putea fi evitată. Scopul a fost acela de a garanta că dovezile disponibile în statul membru emitent vor fi partajate cu statul membru de executare prin intermediul ordinelor europene de anchetă (OEA), al scrisorilor de cerere (LoRs), al echipelor comune de anchetă și/sau al transferului de proceduri. În unele dintre aceste cazuri, statul membru emitent a trebuit să transmită toate probele statului membru de executare pentru a asigura o urmărire penală reușită în statul membru de executare, deoarece, în statul membru de executare, se presupune a fi fost imposibil să se interpreteze într-o manieră mai puțin rigidă motivele de neexecutare.

3.1.3 Urmărirea penală în curs de desfășurare pentru aceleași acte în statul membru de executare

Autoritățile de executare au refuzat uneori să execute un mandat european de arestare pe motiv că persoana solicitată a fost urmărită penal în statul membru de executare pentru același act ca cel pe care se baza mandatul european de arestare [articolul 4 alineatul (2) DC MEA]. Cele mai relevante sau recurente probleme identificate în cazul Eurojust legate de următoarele aspecte:

- Semnificația „actelor-tip”: autoritățile de executare au ridicat întrebări suplimentare cu privire la descrierea faptelor atunci când au existat proceduri penale în curs împotriva persoanei solicitate pentru infracțiuni foarte similare în statul membru de executare. Autoritățile de executare au avut nevoie de o descriere mai detaliată înainte de a decide dacă a existat sau nu un obstacol în calea predării.

Feedback limitat: În cazul în care autoritatea de executare a refuzat să execute un MEA fără a furniza informații cu privire desfășurarea sau nedesfășurarea procedurilor naționale pentru aceleași infracțiuni, Eurojust a fost contactat pentru a obține mai multe informații cu privire la decizia statului membru de executare.

Proceduri paralele într-un alt stat membru: Atunci când se aplică articolul 4 alineatul (2) din DC MEA, autoritățile de executare au considerat nu numai procedurile în curs în propriul stat membru, ci și procedurile în curs în alte state membre. În timp ce motivele de neexecutare ar trebui interpretate în mod restrictiv, este, de asemenea, adevărat că păstrarea unei bune imagini de ansamblu a procedurilor în curs în alte state membre este esențială pentru a decide care țară este cea mai în măsură să urmărească penal. Refuzul de a executa un MEA, în acest context, ar putea servi acestui scop

Proceduri paralele în statul membru de origine al persoanei solicitate

O autoritate de executare a arestat o persoană solicitată și a luat-o în custodie preliminară. Persoana solicitată a informat autoritatea competentă că procedurile penale pentru aceeași infracțiune au fost inițiate împotriva sa în statul său membru de origine și că a fost deja acuzat în respectivul stat membru. Persoana solicitată a furnizat autorității de executare o copie a unei hotărâri judecătorești în care se afirmă că același MEA a fost refuzat de țara sa de origine deoarece a fost anchetat în țara respectivă pentru aceeași activitate infracțională. Autoritatea de executare a solicitat informații suplimentare din partea țării de origine, în primul rând fără niciun răspuns, iar ulterior cu un răspuns scurt și insuficient. În timp ce persoana era în

custodie, autoritățile de executare au avut nevoie de obținerea informațiilor cât mai curând posibil. La scurt timp după înregistrarea cazului în cadrul Eurojust, s-au efectuat mai multe schimburi de informații, iar autoritatea de executare a informat Eurojust că mandatul european de arestare a fost retras. Persoana solicitată a fost eliberată din arest, iar procedurile privind mandatul european de arestare au fost închise.

Procedurile paralele declanșate de emiterea unui MEA: Autoritățile naționale au refuzat uneori să execute un MEA, nu din cauza faptului că procedurile naționale erau deja în curs în statele lor membre, ci din cauza faptului că, în urma primirii MEA, acestea inițiaseră investigații pe motiv că suspectul și/sau victima erau resortisanți. Autoritățile emitente s-au întrebat uneori dacă o astfel de interpretare se încadrează în acest motiv specific de nerecunoaștere și este compatibilă cu contextul DC MEA și cu principiul de bază al recunoașterii reciproce.

Mandatul european de arestare care declanșează proceduri penale în statul membru de executare

O autoritate judiciară emitentă care investiga un caz de crimă care a avut loc pe teritoriul său a contactat Eurojust atunci când autoritatea de executare a refuzat să execute MEA. Au existat proceduri penale paralele pentru aceeași infracțiune în statul membru de executare, dar acestea au început numai după ce autoritatea de executare a primit MEA. A fost înființată o reuniune de coordonare pentru a decide care țară a fost cea mai în măsură să urmărească penal. Birourile naționale implicate au convenit în cele din urmă să emită o cerere comună și au decis că statul membru de executare a fost cel mai în măsură să urmărească penal. Factorii decisivi pentru această decizie au fost naționalitatea suspectului și a victimei (ambii au fost cetățeni ai statului membru de executare) și locul în care s-a aflat suspectul (acesta s-a întors în statul membru de executare, după comiterea crimei, iar statul membru a refuzat să predea suspectul). În plus, interesul victimelor (secundare) (părinții persoanei ucise) a jucat un rol important. În cursul reuniunii de coordonare, autoritățile emitente au subliniat că ar fi interesate să judece numai în cazul în care suspectul ar putea fi prezent în timpul procesului. Autoritățile au discutat, de asemenea, despre refuzul instanței de executare de a executa MEA, iar autoritățile de executare au confirmat că această decizie este definitivă. Atunci când au fost întrebați de ce autoritățile de executare au decis să își deschidă propriile anchete la primirea MEA, acestea au făcut referire la dispozițiile codului penal național și ale codului de procedură penală și au explicat că aceste dispoziții au fost aplicate în mod riguros. Autoritățile emitente au explicat că dispun de dispoziții similare în legislația lor, dar există excepții în cazul procedurilor desfășurate într-un alt stat (membru). Toate autoritățile au fost de acord că o interpretare rigidă a unei astfel de dispoziții implică riscul de a crea conflicte de competență inutile.

Cazul Eurojust confirmă faptul că, în general, este o bună practică să se procedeze la implicarea Eurojust într-un stadiu incipient în cazurile de proceduri paralele pentru a asigura o cooperare și o coordonare strânsă, precum și o decizie bine informată cu privire la competența judiciară.²⁰

3.1.4. Dubla incriminare

²⁰ A se vedea, de asemenea, ghidurile Eurojust pentru a decide „ce jurisdicție ar trebui să urmărească penal?” (revizuit la 2016).

Autoritățile naționale au adus în fața Eurojust mai multe cazuri cu probleme legate de condiția dublei incriminări [articolul 2 alineatul (4) și articolul 4 alineatul (1) din DC MEA]. Deși numărul total de cazuri care au implicat probleme legate de dubla criminalitate a fost relativ scăzut, acestea nu au fost neapărat cele mai simple cazuri de rezolvat.²¹

Printre infracțiunile pentru care Eurojust a fost solicitat să ofere asistență în cadrul unei evaluări duble a criminalității s-au numărat:

- acte pregătitoare pentru utilizarea unui document contrafăcut ca fiind autentic;
- nerespectarea interdicției instanței de exploatare a autovehiculelor;
- nerespectarea de către un infractor sexual a obligației de a raporta existența unei condamnări pentru agresiune sexuală către o autoritate locală de poliție și/sau de a notifica orice schimbare de adresă;
- sedarea;
- răpirea copiilor de către părinți.

Pe baza acestei liste, infracțiunea care, cel mai adesea, de departe, a declanșat probleme de dublă criminalitate în cazurile Eurojust a fost răpirea copiilor de către părinți. Eurojust a fost invitat să contribuie la evaluarea condiției dublei incriminări, care, în unele cazuri, a dus la o predare, iar în altele aceasta nu a avut loc, în funcție de cadrele juridice naționale implicate și de circumstanțele factuale ale fiecărui caz. Adesea, deciziile de drept civil din statul membru (statele membre) emitent(e) și/sau executant(e) au afectat rezultatul acestei evaluări în unele cazuri, instanțele menționând în deciziile lor articolele 3 și 9 din Convenția ONU privind drepturile copilului. Pe lângă aspectele juridice, Eurojust a fost, de asemenea, implicat în consultări și schimburi de informații cu privire la aspecte mai practice, cum ar fi implicarea serviciilor de asistență socială și cum să reprimească copilul din statul membru de executare în statul membru emitent în cazurile în care s-a acordat predarea. În unele cazuri, au fost ridicate și discutate întrebări de monitorizare.

În plus față de infracțiunile menționate mai sus, cazele Eurojust au inclus, de asemenea, câteva cazuri în care autoritățile de executare păreau uneori să își depășească competențele atunci când aplică controale dublei incriminări în cazurile care implică infracțiuni de „listă”, cum ar fi corupția sau șantajul. Astfel cum se menționează în mod clar la articolul 2 alineatul (2) din DC MEA și se reamintește de CJUE în *Advocaten voor de Wereld*²² și *X*²³, nu ar trebui să existe nicio verificare a dublei incriminări pentru infracțiunile menționate în prezenta dispoziție. Cadrul juridic al statului membru emitent este decisiv în acest sens, iar orice intervenție în numele autorității de executare ar trebui să fie modestă. Din păcate, cazul Eurojust dezvăluie câteva exemple de practici greșite. Instanțele de executare au refuzat uneori să execute MEA, argumentând că descrierea infracțiunii nu corespunde cu caracterizarea infracțiunii din lista corespunzătoare, în ciuda angajamentului ferm al instanței emitente de a respecta elementele constitutive ale legislației statului membru emitent și pragul prevăzut la articolul 2 alineatul (2) DC MEA.

²¹ Unul dintre cazurile tratate la Eurojust a fost soluționat în cele din urmă în 2020 de CJUE (hotărârea CJUE din 3 martie 2020, X, C-717/18, ECLI:EU:C:2020:142). Întrebarea adresată CJUE în acest caz nu s-a concentrat asupra evaluării dublei incriminări ca atare, ci asupra necesității sau nu a unui dublu control al criminalității [articolul 4 alineatul (4) din DC MEA] [articolul 4 alineatul (2) din DC MEA], în funcție de regimul juridic aplicabil al statului membru emitent.

²² Hotărârea CJUE din 3 mai 2007, *Advocaten voor de Wereld*, C-303/05, ECLI:EU:C:2007:261.

²³ Hotărârea CJUE din 3 martie 2020, X (mandatul european de arestare – dubla incriminare), C-717/18, ECLI:EU:C:2020:142.

O altă provocare în unele cazuri a fost **evaluarea corectă a testului dublei incriminări**. Fiecare stat membru are o abordare diferită. Unele autorități s-au abținut să discute detaliile cauzei și au subliniat că, în contextul procedurilor privind mandatul european de arestare, fondul cauzei nu ar trebui discutat. Alte autorități au solicitat informații foarte detaliate cu privire la caz în vederea evaluării testului dublei incriminări, care aproape că a ajuns la o evaluare completă a fondului cauzei din perspectiva ordinii juridice a statului membru de executare. Aceste abordări diferite indică granițele dificile cu care s-au confruntat autoritățile judiciare atunci când s-au luptat pentru aplicarea cerinței privind dubla incriminare. Eurojust a oferit posibilitatea de a discuta cazuri uneori sensibile sau dificile, din punct de vedere strict juridic, într-un cadru foarte pozitiv și de cooperare. Autoritățile pot face schimb rapid de cereri de informații suplimentare prin intermediul Eurojust înainte și după reuniunile de coordonare. Autoritățile ar putea clarifica incertitudinile cu privire la diferitele cadre juridice naționale și ar putea discuta chestiuni referitoare la testul dublei incriminări din perspectivă națională și europeană²⁴. Scopul a fost acela de a pregăti bine viitoarele audieri privind MEA în statul membru de executare.

Momentul exact în care au fost aduse la Eurojust cazuri cu dublă criminalitate a fost foarte diferit de la caz la caz. Este demn de remarcat faptul că, în unele state membre, procurorii sunt obligați să stabilească mai întâi, în cadrul procesului de pregătire pentru emiterea unui mandat european de arestare, dacă legea din statul membru de executare sancționează infracțiunile care fac obiectul mandatului european de arestare. O astfel de implicare timpurie a statului membru de executare și/sau a Eurojust poate fi considerată o bună practică, deoarece poate oferi o bună indicație dacă un MEA ar fi executabil într-un anumit stat membru. În unele cazuri, Eurojust a fost consultat după emiterea mandatului european de arestare, pentru a oferi îndrumări suplimentare cu privire la evaluarea dublei incriminări înainte ca autoritatea de executare să decidă cu privire la executare. În multe cazuri, autoritățile au consultat Eurojust atunci când un MEA a fost refuzat. Autoritățile au dorit apoi să înțeleagă decizia și să discute dacă o decizie a unei instanțe de primă instanță ar putea fi anulată printr-o decizie a unei instanțe de apel.

Rezultatul unei evaluări a dublei incriminări a variat de la caz la caz. Uneori, autoritățile de executare au decis să refuze MEA. Uneori, aceștia au decis să execute MEA fie integral (permițând predarea pentru toate infracțiunile), fie parțial (permițând predarea doar pentru infracțiunile care au trecut testul dublei incriminări). În unele dintre aceste cazuri, Eurojust a fost implicat în cereri de urmărire. De exemplu, în unele cazuri, au fost necesare clarificări atunci când, în cazul unui MEA pentru executarea unei pedepse privative de libertate, sentința rezultată în urma contopirii a trebuit să fie adoptată în lumina rezultatului execuției derivate (a se vedea secțiunea 2.2.5). În alte cazuri, autoritatea emitentă a decis uneori să retragă MEA, de exemplu în cazul în care coînculpații se aflau deja în arest preventiv în statul membru emitent, iar continuarea predării ar fi putut conduce la rezultate contradictorii și divergente pentru diferiții suspecți implicați; care ar constitui o unitate juridică inseparabilă.

3.1.5. Infracțiuni cu caracter de prescripție

În cazul în care MEA a inclus infracțiuni care au fost comise cu mult timp în urmă, autoritățile de executare s-au adresat uneori Eurojust pentru a obține informații suplimentare din partea statului membru emitent înainte de a efectua o evaluare finală pentru a afla dacă urmărirea

²⁴ Jurisprudența CJUE în ceea ce privește alte instrumente de recunoaștere reciprocă poate fi, de asemenea, relevantă; în special, a se vedea hotărârea CJUE din 11 ianuarie 2017, Grundza, C-289/15, ECLI:EU:C:2017:4.

penală sau pedeapsa persoanei solicitate a fost prescrisă în temeiul legislației statului membru de executare [articolul 4 alineatul (4) din decizia-cadru privind mandatul european de arestare].

Autoritățile de executare au solicitat informații cu privire la momentul exact în care persoana solicitată a fost acuzată pentru prima dată de infracțiuni sau au adresat întrebări cu privire la termenele de prescripție în temeiul legislației statului membru emitent. În câteva cazuri, acest lucru a dus la retragerea MEA și la eliberarea persoanei solicitate.

În cazul în care instanțele judecătorești de primă instanță au decis să refuze executarea mandatului european de arestare, autoritățile emitente au solicitat uneori sprijinul Eurojust pentru a analiza dacă o cale de atac împotriva acestei decizii ar putea avea succes. Autoritățile emitente au solicitat apoi clarificări cu privire la modul în care data prescripției a fost calculată în temeiul dreptului statului membru de executare sau la modul în care ar trebui înțelese dispozițiile privind prescripția în statul membru de executare. Uneori, aceste informații au fost necesare urgent, deoarece dreptul la apel a fost supus unui termen de doar câteva zile. În unele dintre aceste cazuri, un apel a avut succes și MEA a fost executat.

3.1.6. Hotărâri în lipsă

Eurojust a intervenit în mai multe cazuri pentru a clarifica problemele ridicate de autoritățile de executare în legătură cu procedurile privind mandatul european de arestare care implică hotărâri în lipsă. În majoritatea cazurilor, autoritățile de executare au solicitat, prin intermediul Eurojust, informații suplimentare cu privire la informațiile incomplete sau neclare din formularul MEA și/sau garanții suplimentare. Solicitățile recurente au inclus întrebări privind:

- dacă s-a aplicat oricare dintre cerințele procedurale prevăzute la articolul 4a (1) din DC MEA;
- cât de corect a fost citată sau notificată persoana solicitată cu privire la proces;
- modul în care s-a stabilit fără echivoc că persoana solicitată a luat cunoștință de procesul programat, de exemplu modul și momentul în care persoana solicitată a primit informațiile relevante;
- dacă persoana solicitată a fost sau nu reprezentată de un avocat;
- dacă avocatul a fost ales de persoana solicitată sau numit din oficiu;
- dacă persoana solicitată sau avocatul ales a depus o contestație;
- cum se poate dovedi că acuzatul a căutat în mod voluntar să evite procesul;
- dacă și cum se poate demonstra că o hotărâre de condamnare a fost comunicată persoanei solicitate;
- în ce măsură persoana solicitată avea un drept neechivoc la o rejudecare - fără nicio marjă de apreciere pentru instanță - și care este termenul limită pentru cererea de rejudecare;
- dacă procedura de apel/recurs a inclus o reexaminare a cauzei;
- dacă autoritatea emitentă ar putea oferi o garanție de returnare care să asigure că persoana solicitată, care a fost național sau rezident al statului membru de executare, ar putea fi returnat statului de executare pentru a executa acolo pedeapsa stabilită în sarcina sa în urma unui nou proces organizat în prezența acestuia în statul membru emitent [articolul 4a alineatul (1) și articolul 5 alineatul (3) din DC MEA];
- clarificări privind dacă, după predare, persoana solicitată a fost arestată în vederea rejudecării și nu în vederea executării pedepsei privative de libertate.

Rezultatele concrete au fost diferite de la un caz la altul. În unele cazuri, schimbul suplimentar de informații a condus la o decizie de acordare a renunțării atunci când s-au primit clarificări și răspunsuri satisfăcătoare. În alte cazuri, în care autoritatea emitentă nu a reușit să convingă

autoritatea de executare că a fost îndeplinit unul dintre criteriile prevăzute la articolul 4a, MEA a fost refuzat. Adesea, refuzul a fost precedat de discuții intense și de opinii diferite cu privire la faptul că persoanele solicitate au fost convocate în mod corespunzător, fie că au fost reprezentate în mod corespunzător (de exemplu, de un avocat din oficiu), fie că ar avea dreptul la o rejudicare (de exemplu, discuțiile erau încă în curs sau era foarte probabil ca persoana solicitată să aibă dreptul la un proces nou, dar să facă încă obiectul unei decizii după predare).

Diferite perspective din diverse ordine juridice naționale cu interpretări diferite ale conceptului cheie al articolului 4a(1) din DC MEA, pentru care CJUE nu a furnizat încă o interpretare autonomă și uniformă, au presupus că, în ciuda multor eforturi, mandatul european de arestare nu a putut fi executat, ca urmare a diferențelor insurmontabile dintre sistemele juridice. În diferite cazuri, neexecutarea unui MEA nu a fost legată de preocupările legate de cerințele privind hotărârile în lipsă, ci de refuzul statului membru emitent de a acorda o garanție de returnare. Acest lucru a fost cauzat de neînțelegerile privind interacțiunea dintre articolul 4a (1) din DC MEA [în lipsă] și articolul 5 (3) din DC MEA (garanția de returnare), în ciuda clarificărilor furnizate de hotărârea CJUE IB²⁵ (a se vedea, de asemenea, secțiunea 3.1.7).

În urma hotărârilor CJUE din august 2017 de la *Tupikas* și *Zdziaszek*²⁶, Eurojust s-a confruntat cu o creștere semnificativă a numărului de cauze care implică întrebări privind hotărârile în lipsă referitoare la procedurile de apel și procedurile care conduc la hotărâri cumulative. Având în vedere întrebările formulate în urma acestei jurisprudență, Eurojust a deschis două teme operaționale.

În martie 2018, a fost deschis un subiect operațional cu privire la impactul jurisprudenței CJUE *Tupikas* și *Zdziaszek* cu privire la procedurile MEA. Întrebările au abordat următoarele aspecte: cereri de informații suplimentare, caracterul adecvat al formei, termenele, refuzurile și semnificația conceptului de „alte circumstanțe”, astfel cum a fost menționat de CJUE în *Tupikas* și *Zdziaszek*. Principalele rezultate ale temei operaționale pot fi rezumate după cum urmează.

- Cazurile care implică articolul 4a(1) din DC MEA au declanșat adesea cereri de informații suplimentare, nu numai în cazurile în care a fost bifat modelul de formular corespunzător articolului 4a (1), ci și în cazurile în care acest formular nu a fost bifat, și, de asemenea, în cazurile în care informațiile contradictorii cu privire la procedură au fost conținute în alte rubrici din MEA.

- Opiniile respondenților au fost împărțite în ceea ce privește caracterul (in)adecvat al formularului MEA în ceea ce privește calea de atac sau procedurile ulterioare. Câțiva respondenți au răspuns pur și simplu că formularul este adecvat pentru apel și proceduri ulterioare. Unii respondenți au considerat, de asemenea, că formularul este adecvat dacă este completat cu precizie, dar au indicat că bifarea formularului nu este, de obicei, suficientă pentru a lua o decizie. Prin urmare, ar trebui furnizate informații suplimentare pe formular pentru a explica în întregime circumstanțele. Alți respondenți au concluzionat că forma nu este adecvată, în special în cazul hotărârilor cumulate și al sentințelor cumulative, deoarece forma nu permitea autorității judiciare să furnizeze date cuprinzătoare și clare cu privire la cazul național. Unul dintre respondenți a sugerat utilizarea rubricii (d) 4 (a se furniza informații) pentru a explica dreptul procedural național și circumstanțele cazului concret. Un alt respondent a explicat că, în unele cazuri,

²⁵ Hotărârea CJUE din 21 octombrie 2010, IB, C-306/09, ECLI:EU:C:2010:626.

²⁶ Hotărârea CJUE din 10 august 2017, *Tupikas*, C-270/17 PPU, ECLI:EU:C:2017:628; hotărârea CJUE din 10 august 2017 *Zdziaszek*, C-271/17 PPU, ECLI:EU:C:2017:629

a existat o nevoie de a căuta o cronologie a istoriei procedurale pentru a stabili dacă a existat un serviciu personal efectiv, dacă cineva a fost prezent personal și dacă a existat un avocat instruit care s-a prezentat. În conformitate cu acest respondent, ar putea fi posibil să se elaboreze un formular care să acopere aceste aspecte pentru fiecare etapă a procedurilor până la orice condamnare cumulativă.

- Unii respondenți au răspuns că nu au avut nicio informație cu privire la faptul că cererile de informații suplimentare au cauzat întârzieri și/sau dacă au fost respectate termenele. Alții au răspuns că, în ceea ce privește cazurile de care aveau cunoștință, au fost îndeplinite termenele sau doar ocazional nu au fost respectate. Un respondent a răspuns că au avut întârzieri considerabile, explicând că acțiunea de a afla dacă a existat un apel sau o contopire de sancțiuni este complexă și consumatoare de timp. În plus, același respondent a explicat că, în unele țări, cererile de informații trebuie adresate unor instanțe diferite din aceeași țară. La fel ca în majoritatea țărilor, aceste informații nu sunt înregistrate într-un sistem centralizat; diferite instanțe și persoane diferite trebuie să răspundă la aceleași întrebări, ceea ce face mai dificilă recuperarea simultană a tuturor informațiilor solicitate de către autoritatea emitentă.

- Majoritatea respondenților au răspuns că, după cunoștințele lor, o astfel de procedură MEA nu a condus la refuzarea executării unui MEA sau a făcut acest lucru doar foarte rar și, în special, dacă nu au fost furnizate informații suplimentare. Câțiva respondenți au răspuns că MEA nu au fost executate atunci când informațiile solicitate nu au fost furnizate sau nu au fost furnizate până la termenul stabilit. În unele jurisdicții, articolul 4a (1) din DC MEA este pus în aplicare în legislația națională ca motiv obligatoriu de refuz, iar instanța responsabilă este, prin urmare, destul de minuțioasă în ceea ce privește interpretarea acestei dispoziții.

- Niciunul dintre respondenți nu a luat cunoștință de procedurile privind MEA pentru care, în contextul articolului 4a (1) din DC MEA, „alte circumstanțe” – astfel cum au fost menționate de CJUE în *Tupikas* și *Zdziaszek* – au fost luate în considerare. Un respondent a răspuns că au încercat să obțină informații relevante de la persoanele solicitate prin chestionarea acestora cu privire la detaliile procesului, dar informațiile nu le-au permis să ia o decizie cu privire la MEA într-o astfel de cauză. Un alt respondent a explicat că, în conformitate cu legislația națională, nu li se va permite să ia în considerare alte circumstanțe în afară de cele menționate la articolul 4a (1) din DC MEA. Un alt respondent a menționat relevanța jurisprudenței Curții Europene a drepturilor Omului (CEDO) în această privință.

În noiembrie 2018, a fost deschis un alt subiect operațional legat de jurisprudența *Tupikas*. Tema operațională a fost declanșată de un caz introdus la Eurojust care a implicat un recurs în casație. Aceasta se referea la o procedură scrisă oficială prin care părțile nu au avut dreptul să participe, nici procurorul, nici inculpatul. Avocatul persoanei căutate și procurorul public au avut opinii diferite cu privire la faptul dacă recursul în casație făcea parte din „procesul care a condus la decizie” în sensul articolului 4a (1) din DC MEA. Persoana solicitată a susținut că a fost judecată în lipsă și nu a putut fi predat fără să se ia angajamentul că i se va permite să solicite un nou proces. Cu toate acestea, procurorul a susținut opinia potrivit căreia recursul în casație pare să se încadreze în parametrii *Tupikas* deoarece nu era „o evaluare de fapt și de drept a dovezilor incriminatoare și disculpatoare”, ci o examinare procedurală a aplicării corecte a legii față de fapte. Tema operațională care a fost deschisă în legătură cu acest caz a avut ca scop

colectarea de informații despre diferite aspecte legate de sistemele de recurs în statele membre ale UE.

Principalele rezultate ale acestui chestionar pot fi rezumate după cum urmează.

- Noțiunea de recurs în casație nu face parte din toate sistemele juridice din cadrul UE. Mulți respondenți au indicat că sistemul lor juridic prevede în mod explicit recursuri în casație, în timp ce o minoritate a declarat că o astfel de procedură de recurs nu face parte din sistemul lor juridic. Unii respondenți au explicat că, în timp ce instanța de ultimă instanță nu este descrisă în mod oficial ca o instanță de recurs, procesul de recurs și posibilitățile pe care le oferă au unele caracteristici ale unei proceduri de recurs în casație: instanța de ultimă instanță se concentrează asupra unor aspecte de drept sau a unor erori procedurale și, prin urmare, nu reexaminează fondul cauzei.
- O serie de respondenți ale căror sisteme juridice includ recursuri în casație indică faptul că părțile sunt autorizate să participe la procedură. Unele sisteme juridice care nu prevăd în mod oficial recursul în casație permit părților să fie prezente în procedurile în fața instanței de ultimă instanță. Cu toate acestea, participarea nu poate fi regula generală și poate fi permisă numai în cazuri și circumstanțe specifice, uneori în funcție de faptul dacă problema este de așa natură încât instanței judecă în ședință publică.
- Hotărârea pronunțată de instanța de judecată sau de instanța de ultimă instanță este considerată decizia finală în multe sisteme juridice. Cu toate acestea, în timp ce în unele sisteme, instanța de ultimă instanță poate modifica decizia instanței inferioare, în alte jurisdicții, hotărârea este decizia finală numai în anumite cazuri, în funcție de chestiunea tratată de instanță. În mai multe sisteme juridice care au recurs în casație, decizia curții de casație nu este hotărâre definitivă privind vinovăția acuzatului. În aceste sisteme juridice, instanța de judecată nu poate decât să anuleze hotărârea instanței inferioare și să retrimită cauza la o instanță inferioară, fie instanța de primă instanță, fie instanța de apel, în funcție de sistemul juridic și/sau obiect.

3.1.7. Cetățeni sau rezidenți

În mai multe cazuri, predarea pentru executarea unei pedepse privative de libertate a fost refuzată deoarece persoana solicitată era un cetățean sau un rezident al statului membru de executare și acest stat a preferat să pună chiar el în executare sentința [articolul 4(6) din DC MEA].

Înainte de executarea sentinței, Eurojust a facilitat adesea schimbul de informații suplimentare, cum ar fi trimiterea unei copii certificate a sentinței care urmează să fie notificată, informații certificate la data la care hotărârea a devenit definitivă și/sau informații certificate cu privire la timpul rămas de executat. În plus, au apărut adesea întrebări cu privire la modul în care ar trebui să fie prezentată sentința și la modul în care articolul 4(6) din decizia-cadru privind mandatul european de arestare se corelează cu aplicarea deciziei-cadru 2008/909/JAI privind transferul persoanelor condamnate (FD 909)²⁷ (a se vedea, de asemenea, secțiunea 10.3).

²⁷ Decizia-cadru 2008/909/JAI a Consiliului din 27 noiembrie 2008 privind aplicarea principiului recunoașterii reciproce a hotărârilor judecătorești în materie penală care impun pedepse sau măsuri privative de libertate în scopul executării acestora în Uniunea Europeană JO L 327, 5.12.2008, p. 27.

Dispoziția esențială care abordează interdependența dintre DC MEA și DC 909 este articolul 25 din DC 909²⁸. Legislatorul UE pare să fi fost conștient de faptul că aplicarea acestei dispoziții ar putea crea unele probleme în practică²⁹. Unele dintre problemele întâlnite în cazul Eurojust s-au legat de următoarele aspecte:

- necesitatea trimerii un certificat DC 909 sau nu: în timp ce unele state membre au insistat asupra necesității de a trimite un certificat în temeiul DC 909, alte state membre au considerat că nu este necesară utilizarea unui certificat în contextul unui motiv de refuz în temeiul articolului 4 (6) din MEA
- retragerea MEA și a semnalării SIS: în unele cazuri, în ciuda unei decizii finale privind cererea DC 909 și a transferului pedepsei privative de libertate, MEA erau încă active;
- înțelesul expresiei ‘mutatis mutandis’ din articolul 25 din DC 909 și al întrebărilor referitoare la măsura în care normele privind amnistia sau grațierea (articolul 19 din DC 909) sau normele privind sancțiunile alternative, în lumina dispozițiilor privind legea care reglementează executarea (Articolul 17 din DC 909) permit unei autorități judiciare de executare să reducă și/sau să transforme o pedeapsă privativă de libertate într-o sancțiune alternativă și dacă aceasta este compatibilă cu cerința ca sentința să fie executată efectiv;
- clarificarea condițiilor care trebuie îndeplinite pentru o aplicare corectă a articolului 4 (6) din DC MEA, inclusiv interpretarea conceptelor „rezident” sau „persoană care stă în” și „executarea efectivă a pedepsei”;
- Clarificarea informațiilor neclare sau contradictorii, de exemplu în MEA, în certificat și/sau în scrisorile însoțitoare.

Din jurisprudența CJUE în ceea ce privește SUT și Poplawski³⁰ rezultă că o autoritate judiciară de executare, înainte de a refuza predarea în temeiul articolului 4 (6) din DC MEA, trebuie să facă anumite verificări. În primul rând, trebuie să verifice dacă persoana solicitată intră în domeniul de aplicare al dispoziției respective, ceea ce înseamnă că persoana solicitată este „cetățean”, „rezident” sau „persoană care stă în statul membru de executare”. În al doilea rând, aceasta trebuie să verifice dacă pedeapsa privativă de libertate adoptată în statul membru emitent poate fi efectiv executată în statul membru de executare. În fine, aceasta trebuie să analizeze dacă există un interes legitim de a executa sentința în statul membru de executare. În legătură cu unele dintre aceste condiții, autoritățile naționale au abordat Eurojust cu cereri de clarificare.

În ceea ce privește condiția ca acesta ar trebui să privească „un cetățean, un rezident sau o persoană care stă în statul membru de executare”, autoritățile emitente au solicitat clarificarea legăturilor persoanei solicitate cu statul membru de executare, înainte sau după luarea unei decizii. În plus, au existat câteva cazuri în care autoritățile de executare au solicitat, prin

²⁸ Această dispoziție prevede că, fără a aduce atingere DC MEA, dispozițiile DC 909 se aplică mutatis mutandis în măsura în care sunt compatibile cu dispozițiile din DC MEA, în ceea ce privește executarea sentințelor în cazurile în care un stat membru se angajează să execute sentința în cazurile prevăzute la articolul 4 (6) din DC MEA sau în care, acționând în temeiul articolului 5 (3) din DC MEA, s-a impus condiția ca persoana să fie returnată pentru a servi sentința în statul membru în cauză, astfel încât să se evite impunitatea persoanei în cauză.

²⁹ Articolul 29 (4) din DC 909 prevede că „fără a aduce atingere articolului 35 (7) din Tratatul privind Uniunea Europeană, un stat membru care a întâmpinat dificultăți repetate în aplicarea articolului 25 din prezenta decizie-cadru, care nu au fost rezolvate prin consultări bilaterale, informează Consiliul și Comisia cu privire la dificultățile sale. Pe baza acestor informații și a oricăror alte informații de care dispune, Comisia întocmește un raport însoțit de orice inițiative pe care le consideră adecvate, în vederea soluționării acestor dificultăți.

³⁰ Hotărârea CJUE din 13 decembrie 2018, SUT, C-514/17, ECLI:EU:C:2018:1016, punctul 37; Hotărârea CJUE din 24 iunie 2019, Poplawski, C-573/17, ECLI:EU:C:2019:530, punctul 100.

intermediul Eurojust, informații referitoare la refuzurile anterioare ale aceluiași MEA de către un alt stat membru, în temeiul articolului 4(6) din DC MEA.

Impactul unei decizii anterioare de refuz a unui alt stat membru.

O persoană solicitată a fost condamnată în statul membru de cetățenie, dar statul membru de reședință – unde persoana solicitată își avea reședința de mai mult de 4 ani împreună cu partenerul și copiii – a refuzat predarea și a fost de acord să execute sentința. Înainte de începerea executării pedepsei, persoana solicitată s-a deplasat într-un alt stat membru, unde a fost arestată din nou pe baza aceluiași MEA. Ea se opune predării pe motiv că statul membru de reședință s-a angajat să execute această sentință. Autoritatea de executare a obținut, prin intermediul Eurojust, decizia instanței din statul membru de reședință. Ulterior, s-a convenit – în lumina deciziei respective și a obiectivelor subiacente de reintegrare incluse la articolul 4 (6) din decizia-cadru privind mandatul european de arestare, care a legat persoana solicitată de statul membru de reședință – să nu se execute MEA și să se permită persoanei să se întoarcă în mod voluntar în statul membru de reședință.

Cazul menționat mai sus este un exemplu interesant al modului în care o decizie de refuzare a executării unui MEA într-un stat membru, deși nu are caracter obligatoriu pentru autoritățile altor state membre, poate avea un impact important într-un alt stat membru, în funcție de motivele de refuz și de circumstanțele cazului. În plus, în câteva cazuri similare, statele membre de executare au refuzat să execute un mandat european de arestare atunci când au primit confirmarea că un alt stat membru de executare a refuzat anterior același mandat european de arestare în temeiul articolului 4(6) din DC MEA și că statul membru respectiv s-a angajat să execute sentința. Nu este clar de ce, în aceste cazuri, autoritățile emitente nu au retras MEA după ce au fost luate decizii privind transferul pedepsei în celelalte state membre.

În ceea ce privește condiția „executării efective a pedepsei”, au apărut întrebări în cazurile în care fie nu au fost furnizate informații privind faza de executare, fie pedepsele cu închisoarea au fost convertite în pedepse alternative. În unele cazuri, autoritatea emitentă a solicitat în mod repetat informații privind executarea pedepsei, iar Eurojust a trebuit să intervină pentru a clarifica, de exemplu:

- dacă o instanță din statul membru de executare a emis o hotărâre privind recunoașterea și executarea hotărârilor care impune pedepse privative de libertate;
- dacă decizia privind recunoașterea și executarea ar putea fi trimisă statului membru emitent;
- dacă persoana a început executarea pedepsei cu închisoarea și, dacă da, când și unde (adresa închisorii);
- dacă persoana solicitată a executat deja o parte din / întreaga pedeapsă privativă de libertate (și/ sau care a fost durata totală a pedepsei servite) sau dacă acestea au fost eliberate în mod condiționat mai devreme și, dacă da, de ce și în ce condiții.

Cazuri deosebit de problematice au fost cazurile în care instanțele din statul membru de executare au aplicat articolul 4 (6) din DC MEA pentru a refuza mandatul european de arestare și s-au angajat să execute sentința în statul membru de executare, dar, mai târziu, alte instanțe, competente să execute sentința, au convertit pedepse privative de libertate în sancțiuni alternative prin aplicarea cadrului lor juridic național. S-au ridicat întrebări cu privire la conformitatea unei astfel de conversii cu condiția menționată anterior ca sentința să fie „executată efectiv” în statul membru de executare, în lumina jurisprudenței CJUE.

Eurojust a intervenit, de asemenea, atunci când autoritățile de executare au furnizat informații neclare sau contradictorii. De exemplu, atunci când, într-o scrisoare de însoțire, autoritatea de executare a solicitat omoloagei emitente să ia măsurile necesare pentru a transfera persoana solicitată în statul membru emitent, în timp ce, în decizia corespunzătoare, instanța de executare a ajuns la concluzia că MEA nu a putut fi executat și a solicitat ca instanța din statul membru emitent să își transfere pedeapsa privativă de libertate pentru executarea în statul membru de executare, Eurojust a clarificat faptul că informațiile din scrisoarea de însoțire erau eronate.

Cu alte ocazii, faptul că MEA a fost retras după decizia autorității de executare de a aplica articolul 4 (6) din decizia DC a creat confuzie. Autoritățile de executare au avut îndoieli cu privire la faptul că astfel de retrageri au însemnat că sentința a fost revocată și s-au întrebat dacă ar trebui să elibereze persoanele solicitate. Informațiile furnizate de Eurojust au confirmat că sentința era încă valabilă și că autoritatea emitentă a revocat MEA deoarece procedura a trecut de la o procedură de predare la o procedură de transfer al pedepsei. Aceasta subliniază din nou importanța unei bune înțelegeri a relației dintre mandatul european de arestare și DC 909 (a se vedea, de asemenea, secțiunea 10.1).

3.1.8. Proporționalitatea

Astfel cum se indică în mod clar în manualul Comisiei privind MEA, DC MEA nu prevede posibilitatea evaluării proporționalității unui MEA de către statul membru de executare. Numai în cazul în care apar preocupări grave privind proporționalitatea MEA în statul membru de executare sunt încurajate autoritățile judiciare emitente și de executare să inițieze o comunicare directă.³¹

În cazul Eurojust, argumentele privind proporționalitatea au fost ridicate foarte rar în perioada vizată de prezentul raport.

Argumentele privind proporționalitatea care conduc la retragerea mandatului european de arestare

Persoana solicitată a fost căutată pentru o infracțiune minoră legată de droguri săvârșită cu 5 ani mai devreme în statul membru emitent. Persoana solicitată s-a opus predării sale, susținând că predarea sa ar fi o măsură disproporționată și că ar încălca dreptul persoanei suspectate de respect al vieții de familie. Eurojust a facilitat audierea persoanei solicitate în statul membru de executare și schimbul de documente, inclusiv datele de contact ale autorităților relevante. În cele din urmă, persoana solicitată a fost condamnată la o pedeapsă cu amenda, pe care persoana solicitată a plătit-o în mod voluntar, iar MEA a fost retras de instanța de executare.

3.2. Garanții

Eurojust s-a ocupat de numeroase cazuri care implică articolul 5 din DC MEA. Aproape toate acestea au vizat garanții de returnare pentru naționali sau rezidenții statului membru de executare [articolul 5(2) din DC MEA]. Numai foarte puține cazuri au vizat garanții pentru sentințele pe viață [articolul 5 (1) din DC MEA]. Eurojust a fost invitat să îmbunătățească comunicarea dintre autoritățile emitente și cele de executare în vederea obținerii garanției de returnare și a clarificării unor neînțelegeri. Cele mai frecvente probleme au vizat următoarele:

— garanții care nu sunt trimise sau nu sunt trimise în versiunea originală și/sau tradusă;

³¹ Manualul Comisiei privind modul de emitere și executare a mandatului european de arestare, p. 34.

- documentele prezentate nu sunt o garanție de returnare, deoarece au inclus informații complet diferite care nu au legătură cu returnarea persoanei solicitate;
- întrebări cu privire la autoritatea care ar trebui să acorde garanția returnării;
- urgența cauzei în vederea viitoarelor audieri în instanță pentru a evita amânarea deciziilor;
- actualizările garanțiilor, de exemplu în urma unei cereri de prelungire a mandatului european de arestare în temeiul articolului 27 din DC MEA și/sau după ce Eurojust a identificat legături cu alte cazuri care implică proceduri penale suplimentare împotriva persoanei solicitate în statul membru emitent;
- corectarea garanțiilor de returnare furnizate anterior, de exemplu atunci când autoritățile de executare au realizat că au comis o greșeală, deoarece persoana solicitată nu era un cetățean, ci un rezident;
- Clarificarea neînțelegerilor privind interacțiunea dintre hotărârile judecătorești în lipsă și garanția returnării în lumina hotărârii IB³²

Intervenția Eurojust a dus la un rezultat pozitiv în majoritatea cazurilor. Garanțiile de returnare au fost obținute rapid prin intermediul Eurojust și au condus la predarea cu succes. În cazul în care a fost necesar, unele birouri naționale au furnizat, de asemenea, autorităților de origine un model pentru o garanție de returnare care să le ajute să pregătească o garanție de returnare corectă și completă, care poate fi considerată o bună practică. În câteva cazuri, restituirea a fost refuzată sau audierile în instanță au fost amânate, atunci când garanția nu a ajuns la timp. Uneori, astfel de întârzieri au dus la întorcerea în mod voluntar a persoanelor căutate în statul membru emitent și la predarea lor către autoritățile competente.

Confuzie cu privire la interacțiunea dintre hotărârile judecătorești în lipsă și garanțiile de returnare

O autoritate de executare a arestat persoana solicitată în baza unui mandat european de arestare emis în scopul executării unei pedepse privative de libertate impuse în lipsă. Persoana solicitată era cetățean al statului membru de executare. Autoritatea de executare a solicitat autorității judiciare emitente să îi furnizeze o garanție de returnare în conformitate cu articolul 5 (3) din DC MEA, astfel încât persoana solicitată să fie returnată statului membru de executare pentru a executa sentința pronunțată împotriva sa, dar numai în urma unui nou proces organizat în prezența sa în statul membru emitent. Autoritatea de executare nu a primit o garanție și a fost informată că Ministerul Justiției din statul membru emitent a fost solicitat să transfere hotărârea statului membru de executare pentru recunoaștere și executare. Întrucât, la momentul respectiv, recunoașterea hotărârii nu a fost o opțiune, autoritatea de executare a solicitat sprijinul Eurojust în vederea obținerii garanției de returnare din partea statului membru emitent cât mai curând posibil. În ciuda hotărârii CJUE IB, autoritatea emitentă și-a menținut poziția inițială, afirmând că singura „garanție” pe care ar putea să o ofere este dreptul la un proces din nou. Întrucât autoritatea emitentă nu a oferit suficiente garanții că persoana solicitată va fi returnată după rejudecarea cauzei, instanța de executare a decis că persoana solicitată nu va fi restituită statului membru emitent și că cazul a fost închis.

După predare, intervenția Eurojust era uneori încă necesară. În cazul în care autoritatea emitentă a furnizat o garanție de returnare și autoritatea de executare a predat persoana solicitată, problemele au apărut uneori atunci când persoana solicitată, în urma predării și a condamnării acesteia în statul membru emitent, a trebuit să fie trimisă înapoi în statul membru de executare pentru executarea pedepsei lor privative de libertate. În mai multe cazuri, autoritățile emitente au trimis cereri oficiale statului membru de executare în vederea transferării persoanei

³² Hotărârea CJUE din 21 octombrie 2010, Ib, C-306/09, ECLI:EU:C:2010:626.

condamnate înapoi în țara lor de origine pentru a-și executa pedeapsa cu închisoarea în custodie în statul membru de executare; Eurojust a fost invitat să ofere asistență în obținerea informațiilor privind statutul cererii respective și să accelereze executarea acestora.

Asigurarea respectării unei garanții de returnare

O garanție de returnare nu a fost subliniată în mod explicit în scrisoarea anexată care acordă predarea, dar a fost menționată în mod specific în hotărârea oficială a instanței care a fost anexată la scrisoare. Persoana solicitată a fost condamnată la 2 ani și la 6 luni de închisoare în statul membru emitent. În loc să fie transferat înapoi în statul membru de executare, persoana solicitată a fost informată că va fi trimisă la o închisoare din statul membru emitent pentru a-și ispăși pedeapsa. Autoritatea de executare a trimis o cerere urgentă autorităților emitente care reamintesc garanția de returnare. Cu toate acestea, întrucât autoritatea de executare nu a primit niciun răspuns la această solicitare, cazul a fost soluționat prin intermediul Eurojust, care a accelerat transferul în conformitate cu garanția de returnare.

3.3. Drepturile fundamentale

De la hotărârea CJUE Aranyosi și Căldăraru³³, s-a înregistrat o creștere semnificativă a aspectelor legate de drepturile fundamentale în cazurile introduse la Eurojust. Având în vedere aceste evoluții, în 2017, Colegiul Eurojust a organizat o discuție tematică privind mandatul european de arestare și condițiile de detenție. În plus, în cursul anului respectiv, Eurojust a găzduit, de asemenea, o reuniune de experți organizată de Agenția pentru drepturi fundamentale a Uniunii Europene (FRA) privind crearea în comun a unui instrument de evaluare a condițiilor de detenție. Ulterior, FRA a elaborat o bază de date privind detenția penală, care combină, într-un singur loc, informații privind condițiile de detenție în toate statele membre ale UE.

Raportul privind rezultatele discuției tematică a colegiului include concluzii care sunt încă relevante în prezent, în special cele legate de importanța cererilor de informații suplimentare și de rolul pe care Eurojust îl poate juca în cadrul reuniunilor de nivel II și al reuniunilor de coordonare, a dificultăților de a respecta limita temporală și provocările de evitare a impunității.

În ultimii ani, Eurojust a fost abordat cu un număr considerabil de aspecte legate de drepturile fundamentale în cazurile lor; au fost în principal cazuri în care persoana solicitată, avocații ei sau instanța de executare au ridicat întrebări cu privire la conformitatea predării cu anumite dispoziții ale Cartei drepturilor fundamentale a UE (denumită în continuare „Carta”), în special articolul 4 din cartă (interzicerea torturii și a tratamentelor sau pedepselor inumane sau degradante, cauzele denumite în continuare „situația din închisori”; a se vedea secțiunea 3.3.1) sau articolul 47 (2) din cartă (dreptul la un proces echitabil, denumite în continuare „proces echitabil”, a se vedea secțiunea 3.3.2). În plus, Eurojust s-a ocupat de câteva cazuri în care aspectele de gen se bazau parțial pe articolul 7 din Cartă (respectarea vieții private și de familie).

³³ Hotărârea CJUE din 5 aprilie 2016, Aranyosi și Căldăraru, C-404/15 și C-659/15 PPU, ECLI:EU:C:2016:198.

Dezvoltarea în jurisprudența CJUE³⁴ și a CEDO³⁵ a clarificat în continuare obligațiile instanței de executare în evaluarea unui risc concret. Cu toate acestea, este clar că, în ciuda acestor clarificări, evaluarea necesită un studiu aprofundat și detaliat, care, în mai multe cazuri, a condus la decizii finale care depășesc cu mult termenul prevăzut la articolul 17 din DC MEA.

3.3.1. Condiții de închisoare

Cazurile privind condițiile din detenție au început, de obicei, cu cereri de informații suplimentare; Eurojust a fost implicat fie atunci când nu au fost furnizate informații suplimentare, fie informațiile transmise de autoritățile judiciare emitente nu au fost, după numeroase cereri sau atenționări, încă satisfăcătoare. Autoritățile de executare au solicitat informații specifice, actualizate și fiabile pentru a aborda încălcările identificate în hotărârea CEDO sau raportul oficial. Obținerea informațiilor relevante a fost esențială deoarece, în unele dintre aceste cazuri, rezultatul ar putea avea un impact asupra rezultatului în multe alte cazuri în curs din statul membru de executare. Informațiile furnizate au fost adesea prea limitate, prea generale sau pur și simplu răspunsuri stereotipe. Reuniunile de coordonare au fost adesea considerate ca ultimă soluție pentru a aborda chestiuni nesoluționate, deoarece, în absența informațiilor suplimentare relevante, persoana solicitată ar fi eliberată în cadrul reuniunilor de coordonare, autoritățile competente au discutat și au clarificat, cu sprijinul Eurojust, ce tip de informații suplimentare ar trebui trimise, până la ce data, pentru a respecta termenul stabilit de instanța din statul membru de executare.

Discuțiile din cadrul reuniunilor de coordonare au permis clarificări și un schimb util de informații și au reprezentat un pas vital în pregătirea viitoarelor audieri ale instanțelor. În cazul în care informațiile furnizate nu au fost suficiente pentru a reanaliza preocupările exprimate în rapoartele sau hotărârile experților, autoritățile au discutat, în cadrul reuniunilor de coordonare, dacă ar putea fi furnizate asigurări și conținutul acestor asigurări. Obiectivul general a fost evitarea eliberării persoanelor solicitate.

La reuniunile de coordonare sau la reuniunile interne de nivel II, autoritățile competente și birourile naționale au discutat, de exemplu:

- în care închisoare persoana solicitată va fi deținută dacă va fi predată, iar ulterior, condamnată și în ce condiții; în cazul în care persoana solicitată va fi deținută pe întreaga durată a pedepsei în respectiva închisoare sau în cazul în care se preconizează că va executa pedeapsa și în alte penitenciare (dacă da, care dintre ele și ce condiții se aplică în această închisoare);
- cât spațiu personal va avea persoana solicitată și dacă va fi ținută singură în celulă sau într-o celulă partajată;

³⁴ În ceea ce privește condițiile de detenție: Hotărârea CJUE din 5 aprilie 2016, Aranyosi și Căldăraru, C-404/15 și C-659/15 PPU, ECLI:EU:C:2016:198; hotărârea CJUE din 25 iulie 2018 2019, CAUZA C-128 18/2018, ECLI 2019:EU:C:589:220/18, punctul 15. 857 În ceea ce privește drepturile la un proces echitabil: Hotărârea CJUE din 25 iulie 2018, Ministrul Justiției și egalității (deficiențe în sistemul de justiție), C-216/18 PPU, ECLI:EU:C:2018:586; Și hotărârea CJUE din 17 decembrie 2020, Openbaar Ministerie (Indépendance de l'autorité judiciaire d'émission), C-354/20 PPU și C-412/20 PPU, ECLI:EU:C:2020:1033.

³⁵ A se vedea, în special, interacțiunea dintre executarea mandatului european de arestare și riscurile de încălcare a drepturilor fundamentale în temeiul Convenției Europene a drepturilor Omului: CEDO, Romeo Castaño/Belgia, cererea nr. 8351/17; și CEDO, Bivolaru și Moldovan/Franța, cererile nr. 40324/16 și 12623/17.

- ce alte condiții de detenție se aplică, de exemplu, condiții sanitare adecvate, accesul la lumină naturală și/sau la iluminat și ventilație artificială, saltele și lenjerie de pat curate, instalații de toaletă adecvate și partiționate, accesul la produse de igienă de bază;
- dacă persoana solicitată va fi reținută într-un regim închis, deschis sau semi-deschis;
- ce activități sociale și/sau în aer liber vor fi disponibile și dacă vor avea exerciții în aer liber timp de cel puțin 1 oră pe zi;
- măsurile care au fost luate pentru a aborda violența, intimidarea și exploatarea prizonierilor într-o anumită închisoare din statul membru emitent ca urmare a unui raport al Comitetului european pentru prevenirea torturii și a tratamentelor sau pedepselor inumane sau degradante (CPT);
- disponibilitatea facilităților medicale;
- disponibilitatea programelor de reabilitare pentru persoanele solicitate care au o dependență de droguri.

Autoritățile au discutat, de asemenea, cum ar putea arăta asigurarea și ce informații ar putea include:

- persoana solicitată nu va deservi nicio parte din pedeapsa cu închisoarea la ... sau ...;
- persoana solicitată va deservi întreaga durată a încarcerării sale la ...;
- persoana solicitată va fi ținută la o celulă care oferă minimum 3 m² pe deținut (cu excepția instalațiilor sanitare, a toaletei, a chiuvetei, a dușului) și va fi în măsură să circule liber în jurul mobilei, în conformitate cu articolul 3 din Convenția Europeană a drepturilor Omului (CEDO) / articolul 4 din Cartă;
- orice celule ocupate de persoanele solicitate în timp ce sunt închise vor fi iluminate, vor deține o saltea curată, cearșafuri și încălzire, și vor fi libere de dăunători, și vor exista activități în afara timp de cel puțin 1 oră pe zi, în conformitate cu articolul 3 din CEDO / articolul 4 din Cartă.

În unele cazuri, au fost ridicate probleme și din perspectiva articolului 8 din CEDO, când persoanele solicitate au indicat că preferă să fie predate într-o închisoare apropiată de casa lor (și viața de familie).

Reuniunile de coordonare au servit uneori la furnizarea de clarificări sau actualizări ale informațiilor care au fost disponibile în rapoartele sau hotărârile anterioare:

- clarificări conform cărora calculele pe care se bazează un raport CPT s-au bazat pe 3 m² (per deținut), în timp ce unitățile din statul membru emitent aveau în prezent 4 m² sau 6 m²;
- clarificări cu privire la faptul că închisoarea menționată într-un raport CPT a fost închisă și înlocuită cu o nouă închisoare cu un nume similar;
- date actualizate recent din cadrul serviciului penitenciar privind statisticile referitoare la numărul prizonierilor și la populația penitenciarelor;
- detalii privind numărul de închisori din statul membru emitent și planuri pentru crearea de noi unități penitenciare și datele la care acestea ar putea fi puse la dispoziție;
- informații privind agențiile de monitorizare naționale și internaționale (Avocatul Poporului).

Principala provocare identificată în cazurile privind condițiile din penitenciare se referă la informațiile exacte care ar putea sau ar trebui solicitate/furnizate în lumina evaluării de către autoritatea de executare a existenței unui risc concret în cazul. Jurisprudența CEDO arată că o evaluare greșită a situației de fapt poate duce la condamnarea de către CEDO a statului membru de executare nu numai în cazurile în care o autoritate de executare a decis să predea³⁶, dar și în cazurile în care o autoritate de executare a decis să nu predea³⁷.

Autoritățile competente implicate s-au luptat uneori pentru a identifica informațiile „necesare” pentru a evalua nu numai situația de fapt a cazului, ci și conformitatea cu asigurările viitoare sau anterioare. De exemplu, într-un caz, o autoritate de executare a considerat în primul rând că solicită o audiere a prizonierilor în statul membru emitent prin videoconferință pentru a verifica de două ori declarațiile scrise ale altor deținuți. După o discuție ulterioară în cadrul Eurojust, nu s-a trimis o cerere oficială de audiere, deoarece s-a concluzionat că răspunsurile foarte detaliate furnizate de guvernul statului membru emitent au fost suficiente pentru a respinge afirmațiile făcute în declarațiile scrise și pentru a confirma încrederea reciprocă care stă la baza cooperării judiciare în cadrul UE³⁸. Persoana solicitată a fost restituită după epuizarea tuturor căilor de atac posibile și mult peste termenele prevăzute la articolul 17 din mandatul european de arestare.

O altă provocare pentru autoritatea de executare a fost obținerea tuturor informațiilor suplimentare necesare în temenul stabilit de DC MEA³⁹. Deși, în multe cazuri, Eurojust a permis accelerarea procedurilor de predare, au existat cazuri excepționale în care au trecut ani înainte ca persoanele solicitate să poată fi aduse în fața justiției (a se vedea secțiunea 7).

³⁶ CEDO, Bivolaru și Moldovan/Franța, numerele de cerere 40324/16 și 12623/17 (încălcarea articolului 3 din CEDO în cazul Republicii Moldova; nicio încălcare a articolului 3 din CEDO în cazul lui Bivolaru). În Republica Moldova, para 121–126, CEDO a concluzionat că instanța de executare a avut o bază de fapt suficient de solidă pentru a concluziona existența unui risc real ca persoana solicitată să fie supusă unui tratament inuman sau degradant legat de condițiile de detenție din statul membru emitent.

³⁷ CEDO, Romeo Castaño/Belgia, numărul cererii 8351/17, para 82-91. În această hotărâre, CEDO a declarat că, în principiu, statele membre ale UE au obligația de a coopera pentru a clarifica circumstanțele unui omor și pentru a-i aduce pe făptași în fața justiției, și că revocarea prezumției de respectare a drepturilor omului din partea statelor membre ar trebui să fie justificată de dovezi ale unui pericol concret și evident de încălcare a drepturilor omului ale persoanei predate și ar trebui să aibă o bază de fapt suficientă. CEDO a concluzionat că instanța de executare nu a efectuat o evaluare actualizată a circumstanțelor situației din statul membru emitent în 2016 și nu a demonstrat existența unui risc real și individualizat de încălcare a drepturilor omului ale persoanei solicitate. Prin urmare, examinarea nu a fost suficientă pentru a justifica refuzul predării, iar statul membru de executare nu și-a îndeplinit obligația de a coopera și a încălcat articolul 2 din CEDO.

³⁸ În jurisprudența sa, CEDO a considerat drept dovezi declarații scrise ale colegilor deținuți în sprijinul acuzațiilor solicitanților în contextul încălcării articolului 3 din CEDO. Cu toate acestea, CEDO a subliniat, de asemenea, că „odată ce s-a făcut o descriere credibilă și rezonabil de detaliată a presupuselor condiții de detenție care ar fi fost degradante, constituind un caz prima facie de rele tratamente, sarcina probei este transferată guvernului respondent care are acces la informații capabile să confirme sau să combată aceste acuzații. Acesta trebuie, în special, să colecteze și să prezinte documente relevante și să furnizeze o prezentare detaliată a condițiilor de detenție ale solicitantului ...” CEDO, Kursic v Croația, numărul cererii 7334/13, punctul 128. În plus, în cadrul UE, regula este că încrederea și recunoașterea stau la baza sistemului MEA, care a fost menit să introducă claritate și simplitate. Pot exista, în cazuri foarte rare, circumstanțe în care încrederea reciprocă și încrederea s-au rupt sau în care există dovezi concludente de rea-credință sau de abuz. În aceste condiții, poate fi oportun să se meargă dincolo de răspunsuri și să se caute mai multe informații, dar aceste cazuri ar trebui să rămână excepția.

³⁹ De exemplu, hotărârea CJUE din 10 august 2017, Zdziaszek, C-271/17 PPU, ECLI:EU:C:2017:629, punctul 105. În care CJUE a susținut, cu referire la Aranyosi și Căldăraru, că „această autoritate nu numai că nu poate tolera o încălcare a drepturilor fundamentale, ci, astfel cum se prevede la articolul 15 alineatul (2) din Decizia-cadru 2002/584, acesta trebuie să se asigure că sunt respectate termenele prevăzute la articolul 17 pentru luarea deciziei privind mandatul european de arestare, astfel încât nu poate fi necesar să se recurgă din nou la articolul 15 alineatul (2).

3.3.2. Statul de drept

De la hotărârea CJUE în cauza Ministrul Justiției și egalității (deficiențe în sistemul de justiție)⁴⁰, câteva birouri naționale ale Eurojust au primit cazuri de „stat de drept”, implicând același stat membru emitent. Autoritățile de executare au adresat o serie de întrebări autorităților emitente pentru a evalua dacă există - în cazul concret în cauză - un risc real ca persoanele solicitate să sufere o încălcare a dreptului lor la un tribunal independent/dreptul la un proces echitabil [Articolul 47 alineatul (2) din cartă]. De multe ori, autoritățile de executare au abordat Eurojust atunci când autoritățile de executare au încercat anterior să obțină aceste informații direct de la autoritățile emitente, dar încercările au rămas fără succes, iar uneori autoritățile emitente s-au adresat Eurojust pentru a obține situația de fapt în ceea ce privește executarea procedurilor privind mandatul european de arestare.

Solicitarea de informații suplimentare pe care autoritățile de executare le-au transmis prin intermediul Eurojust autorităților emitente competente a inclus informații referitoare la următoarele aspecte.

— instanța competentă: Care instanță (care secție a instanței) a audiat inculparea sau care instanță va fi responsabilă în cazul în care se face o inculpare. În cazul unei condamnări a persoanei urmărite în justiție pentru actele enumerate în MEA, este disponibilă o cale de atac și, în caz afirmativ, ce cale de atac este și cum este structurată? Ce instanță ar fi chemată să se pronunțe asupra căii de atac și există o cale de atac ulterioară?

— personal judiciar: Orice pensionări, transferuri sau demiteri ale judecătorilor de la intrarea în vigoare a legii privind sistemul de curți comune; orice pensionare ca urmare a schimbării vârstei de pensionare (număr de pensionări în cadrul unui anumit organ judiciar); orice caz de prelungire a mandatului judecătorilor după ce au ajuns la vârsta de pensionare.

— atribuirea cauzelor: Orice modificare a normelor și procedurilor de atribuire a cauzelor penale, cum ar fi cele aflate în curs împotriva persoanei solicitate.

— procedura disciplinară sau alte măsuri disciplinare: Dacă au fost inițiate măsuri disciplinare împotriva judecătorilor (în caz afirmativ, pe ce bază și ce rezultat); o asigurare obligatorie că nu va fi inițiată nicio procedură disciplinară împotriva judecătorilor instanței solicitate în prezenta procedură privind deciziile de fond.

— proceduri de protecție a dreptului la o instanță independentă: Căi de atac la dispoziția persoanei solicitate.

Evaluarea pe care autoritatea judiciară de executare trebuie să o facă în temeiul articolului 47 alineatul (2) din Cartă se bazează pe evaluarea în două etape elaborată de CJUE în Aranyosi și Căldăraru. Cauza Eurojust indică faptul că elementele specifice pe care autoritatea judiciară de executare trebuie să le ia în considerare atunci când efectuează testul în contextul articolului 47 alineatul (2) din cartă par mai complicate în temeiul respectivei dispoziții decât în contextul articolului 4 din cartă. Numai în câteva cazuri instanța de executare a găsit că, în cazul în cauză, exista un risc real și concret ca persoana solicitată să se confrunte cu o încălcare a dreptului său la un proces echitabil. La fel ca în cazul privind condițiile din închisoare, aplicarea cererilor de informații suplimentare (articolul 15 din DC MEA) până la termenele stabilite (articolul 17 din DC MEA) a fost foarte dificilă și nu a fost întotdeauna îndeplinită.

⁴⁰ Hotărârea CJUE din 25 iulie 2018, Ministrul Justiției și egalității (deficiențe ale sistemului de justiție), C-216/18 PPU, ECLI:EU:C:2018:586.

4. Cereri de informații

Eurojust a asistat adesea autoritățile naționale în legătură cu cererile de informații atunci când astfel de cereri au rămas fără răspuns prin contact direct, în ciuda avertizărilor repetate, iar atunci când necesitatea unui răspuns a devenit extrem de urgentă. Clarificări, informații suplimentare, decizii judiciare, actualizări și/sau documente traduse au fost necesare în câteva zile, uneori chiar și în câteva ore. Au fost prezentate diferite motive pentru urgența cererii, de exemplu suspectul a fost plasat în arest preventiv cu termene stricte, data programată pentru audierea în instanță a fost apropiată sau persoana solicitată a executat o pedeapsă privativă de libertate și va fi eliberată în curând. În majoritatea cazurilor, Eurojust a reușit să asiste cu succes autoritățile naționale în obținerea informațiilor solicitate și să le transmită până la termenele stabilite. În unele cazuri, termenele nu au fost respectate și birourile naționale au depus eforturi considerabile pentru a obține informațiile solicitate.

Eurojust a asistat autoritățile naționale în legătură cu cererile de informații în diferite etape: nu numai cererile de informații în temeiul articolului 15 alineatul (2) din DC MEA înainte de luarea unei decizii privind MEA (a se vedea secțiunea 4.1), dar, de asemenea, solicitări de informații cu privire la stadiul procedurii privind MEA (a se vedea secțiunea 4.2) și informații ulterioare după luarea unei decizii privind MEA (a se vedea secțiunea 4.3).

4.1. Informații necesare și suplimentare înainte de a lua o decizie cu privire la predare

O autoritate judiciară de executare care constată că informațiile comunicate de statul membru emitent sunt insuficiente pentru a lua o decizie privind predarea trebuie să solicite informațiile suplimentare necesare. Articolul 15 din DC MEA menționează, fără caracter exhaustiv, diferite subiecte pe care se pot solicita informații suplimentare, și anume motivele de neexecutare (a se vedea secțiunea 3.1), garanțiile (a se vedea secțiunea 3.2) sau conținutul și forma MEA (a se vedea secțiunea 2.2). În cazul Eurojust, multe cereri de informații suplimentare s-au referit la aceste categorii, dar unele cereri de informații suplimentare au vizat, de asemenea, subiecte care nu intră în domeniul de aplicare al acestor dispoziții, cum ar fi întrebări privind autoritatea judiciară emitentă (a se vedea secțiunea 2.1), drepturile fundamentale (a se vedea secțiunea 3.3) sau posibila utilizare a altor instrumente (a se vedea secțiunea 10). În mai multe cazuri, autoritățile de executare au solicitat informații suplimentare cu privire la unul dintre elementele menționate anterior sau la mai multe dintre acestea. Uneori, autoritățile emitente au omis să completeze anumite părți ale MEA și/sau alte părți au fost completate în mod inutil, fiind necesare clarificări.

Autoritățile judiciare emitente s-au adresat uneori Eurojust și au susținut că informațiile solicitate de o autoritate judiciară de executare erau excesive. De exemplu, atunci când autoritățile de executare au întrebat despre circumstanțe foarte detaliate ale cazului și/sau dovezi justificative, acest lucru a fost considerat de către autoritatea emitentă ca și cum le-ar fi fost solicitat să dovedească legalitatea MEA și că informațiile furnizate au fost exacte și susținute de documente. Se pare că nu se respectă cerințele legale prevăzute la articolul 15 din DC MEA, și anume că informațiile suplimentare solicitate erau „necesare” (a se vedea, de asemenea, secțiunea 2.2.4). În contextul condițiilor de detenție, cererile de audiere a deținuților prin videoconferință pentru a verifica a doua oară declarațiile scrise ale acestora au condus la preocupări similare (a se vedea secțiunea 3.3.1). Alte exemple au fost cererile de prevederi legale (și traducerea acestora), rapoartele lungi ale organizațiilor neguvernamentale (și

traducerile acestora) sau hotărârile instanțelor supreme (și traducerile acestora în întregime) atunci când aceste hotărâri au confirmat hotărârile anterioare. În majoritatea acestor cazuri, intervenția Eurojust a condus la o reconsiderare a cererii de informații suplimentare și la o predare reușită.

4.2. Informații privind situația actuală a procedurilor mandatului european de arestare

În multe cazuri, autoritățile emitente au abordat Eurojust pentru a obține informații cu privire la stadiul actual al unui mandat european de arestare. Autoritățile de executare au furnizat uneori feedback neesențial, de exemplu atunci când persoana solicitată a fost arestată sau eliberată condiționat. Uneori au trecut mai multe luni fără a se furniza informații suplimentare privind procedurile MEA. În funcție de cazurile implicate, autoritățile emitente au solicitat să fie informate cu privire la diferite aspecte:

- dacă MEA a fost primit în bună ordine și care a fost autoritatea judiciară de executare competentă;
- dacă persoana solicitată a fost arestată și a fost în detenție și, în caz afirmativ, pe ce bază (MEA sau alte proceduri);
- dacă MEA părea executabil sau dacă au fost identificate obstacole care ar putea fi depășite și/sau dacă sunt necesare informații suplimentare;
- dacă în statul membru de executare există proceduri în curs, dacă persoana solicitată execută o altă pedeapsă privativă de libertate și/sau dacă autoritatea de executare era interesată să execute sentința în sine;
- dacă au existat informații cu privire la stadiul procedurii și la termenul prevăzut pentru hotărârea de renunțare.

Faptul că autoritatea de executare nu a răspuns nu înseamnă întotdeauna că executarea mandatului european de arestare era problematică. Uneori, procedura era pur și simplu în curs de desfășurare sau a fost lansat un apel. Uneori, întârzierile au fost cauzate de hotărârile în curs sau recente ale CJUE. Autoritățile de executare amână apoi hotărârea până când o hotărâre a CJUE pe o temă conexasă a devenit disponibilă sau analizează impactul unei hotărâri recente a CJUE și nu și-au dat încă seama cum să o aplice în practică. În multe cazuri, intervenția Eurojust a permis un răspuns rapid cu privire la situația actuală, cu o dată (estimată) sau cu o lună de la audierea în instanță și/sau informații cu privire la momentul în care hotărârea va fi definitivă.

Autoritățile de executare au clarificat, de asemenea, în unele cazuri, că predarea a fost acordată efectiv, dar că aceasta a fost amânată, deoarece suspectul era în arest la domiciliu sau în detenție în statul membru de executare pentru executarea unei pedepse privative de libertate (a se vedea, de asemenea, secțiunea 8.3).

4.3. Informații ulterioare după luarea unei decizii privind mandatul european de arestare

Eurojust a asistat, de asemenea, la obținerea și furnizarea de informații într-o etapă ulterioară, atât în cazurile în care autoritățile de executare au decis să execute MEA, cât și în cazurile în care au decis să nu îl execute.

În cazurile în care predarea a fost refuzată, autoritățile emitente au solicitat, de exemplu, următoarele informații prin intermediul Eurojust.

- Hotărârea instanței de executare cu motivele exacte ale refuzului.
- Informații privind posibilitățile și șansele de reemitere a unui MEA. În unele cazuri, autoritatea de executare a sugerat reemiterea unui MEA, dar autoritatea emitentă a informat că, în conformitate cu legislația sa națională, reemiterea unui MEA este posibilă numai dacă au apărut circumstanțe noi legate de caz, care nu au avut loc.
- Informații privind posibilitățile și șansele de a introduce o acțiune în justiție împotriva hotărârii autorității de executare.
- Informații privind stadiul actual al executării pedepsei, în special în cazul în care mandatul european de arestare a fost emis pentru executarea unei pedepse privative de libertate împotriva unui cetățean național sau a unui rezident al statului membru de executare, iar acesta din urmă a fost de acord să execute pedeapsa privativă de libertate în sine [articolul 4 alineatul (6) din DC MEA].

În cazurile în care predarea a fost acordată, autoritățile emitente sau de executare au solicitat, de exemplu, următoarele informații prin intermediul Eurojust.

- Informații privind durata exactă a perioadei de detenție care rezultă din executarea mandatului european de arestare în statul membru de executare. În ciuda obligației clare prevăzute la articolul 26 din decizia privind mandatul european de arestare, autoritățile emitente au trebuit adesea să insiste să obțină aceste informații. În unele dintre aceste cazuri, aceste informații au fost transmise exclusiv prin intermediul solicitării de informații suplimentare la biroul național de intrare (SIRENE) și nu au ajuns la autoritatea judiciară emitentă.
- Dacă privarea de libertate în statul membru de executare a fost în sensul mandatului european de arestare sau în scopul unei cauze interne. În unele cazuri, informațiile primite din surse polițienești și de la persoana solicitată în legătură cu data arestării persoanei solicitate au fost contradictorii și trebuiau clarificate.
- Informații, dacă este cazul, cu privire la detaliile cauțiunii care a fost admisă persoanei solicitate, condițiile de limitare și/sau condițiile de eliberare, pentru a evalua relevanța acestora și modul în care acestea ar trebui să fie luate în considerare în ceea ce privește deducerea perioadei de detenție care urmează să fie comunicată.
- Motivele pentru care persoana solicitată nu a fost încă predată statului membru emitent, solicitând autorităților de executare să convină asupra unei date pentru predarea efectivă. În unele dintre aceste cazuri, autoritatea de executare a explicat că predarea nu a putut avea loc încă, deoarece decizia nu era încă definitivă și putea fi atacată.
- Decizia instanței de executare de a obține informații precise cu privire la baza pe care persoana solicitată a fost restituită, de exemplu pentru a verifica care sunt infracțiunile care au fost comise sau pentru a verifica acuzațiile persoanei solicitate conform cărora predarea lor s-a efectuat în legătură cu un alt MEA, emis de o altă instanță din statul membru emitent.
- Informații și hotărâri judecătorești privind condamnările anterioare în statul membru de executare, atunci când acest lucru este relevant în contextul unui proces în curs în statul membru emitent.

- Consimțământul autorității de executare pentru o predare ulterioară (a se vedea secțiunea 6).
- Informații cu privire la faptul dacă persoana solicitată a renunțat la dreptul său la principiul specialității sau la consimțământul autorității de executare pentru urmărirea penală a altor infracțiuni (a se vedea secțiunea 9).

5. Transmiterea mandatelor europene de arestare

În activitatea sa, Eurojust a fost invitat să intervină în cazul în care au apărut probleme legate de mijloacele de transmitere alese (articolele 9 și 10 din DC MEA) și să faciliteze transmiterea MEA, a traducerilor sau a documentelor justificative.

Aspecte recurente care necesită intervenția Eurojust legate de următoarele aspecte:

- verificarea dacă transmiterea prin fax sau e-mail a ajuns la autoritățile competente și, în caz contrar, transmiterea MEA prin birourile naționale;
- transmiterea unei copii a MEA prin intermediul birourilor naționale și stabilirea datelor de contact, de preferință adresa de e-mail, ale autorității de executare competente care ar trebui să primească originalul direct de la autoritatea emitentă;
- transmiterea urgentă a MEA corectat;
- rezolvarea problemelor rezultate din utilizarea SIRENE, a canalelor de poliție sau a autorităților centrale;
- rezolvarea problemelor legate de semnalările SIS II sau marcarea;
- atragerea atenției cu privire la semnalările în curs ale SIS în cazurile în care persoana solicitată urma să fie eliberată imediat după executarea unei pedepse privative de libertate în statul membru de executare;
- clarificarea faptului că MEA au fost retrase în mod eronat în timp ce acestea erau încă valabile;
- clarificarea faptului că MEA nu mai erau valabile și că autoritatea de executare avea nevoie de o notificare de retragere, deoarece nu erau în sistemul SIS II, astfel că o notificare SIS nu era suficientă;
- verificarea validității mai multor MEA coexistente referitoare la aceleași acte și aceeași persoană și emisă de aceeași autoritate și dacă ultimul MEA le-a abrogat pe cele anterioare;
- clarificarea cu privire la motivul retragerii MEA anterior și dacă noul MEA, care a făcut referire la aceleași acte, a fost valabil;
- clarificarea de ce un MEA a fost marcat în sistem.

Clarificarea motivelor pentru care a fost semnalat un mandat european de arestare

O autoritate emitentă a emis un al patrulea mandat european de arestare atunci când trei MEA anterioare fuseseră deja refuzate. Autoritatea de executare a informat că nu mai poate continua cu cel de-al patrulea MEA, întrucât autoritatea de executare a decis deja cu privire la MEA anterioare care abordează aceleași infracțiuni și aceeași persoană. Autoritatea emitentă a fost invitată să retragă MEA, dar a refuzat să facă acest lucru. În final, al patrulea MEA a fost semnalat în SIS pentru autoritatea de executare, pentru a preveni procedurile repetate ale MEA în statul membru de executare în legătură cu acest caz specific. În același timp, MEA a rămas valabil pentru celelalte state membre ale UE.

În 2018, a fost deschis un subiect operațional în legătură cu cerința versiunii originale a MEA. Chestionarul s-a concentrat în special asupra modului în care statele membre au interpretat termenul „MEA”, în special dacă, în statul lor membru, transmiterea unui MEA prin fax, e-mail sau SIRENE a fost suficientă numai în scopul executării sale sau dacă, în orice etapă a procedurii MEA, versiunea originală pe suport de hârtie a MEA a fost necesară înainte de luarea unei decizii privind executarea mandatului european de arestare.

Răspunsurile la chestionar indică faptul că, în cele 22 de state membre care au răspuns la chestionar, termenul „MEA” este interpretat într-un mod care nu impune ca MEA să fie în versiunea originală pe hârtie. În marea majoritate a statelor membre, transmiterea unui MEA prin fax, e-mail sau SIRENE este suficientă numai în scopul executării sale. MEA transmise prin fax sau prin alte mijloace electronice sunt tratate și acceptate ca MEA original. Versiunea originală pe suport de hârtie a MEA nu este necesară, în nicio etapă a procedurii MEA, înainte de luarea unei decizii privind executarea mandatului european de arestare, cu excepția cazului în care autenticitatea este pusă în discuție, dar acest lucru se întâmplă rar, conform răspunsurilor.

6. Cereri concurente de predare/extrădare și predare/extrădare ulterioare

6.1. Cereri concurente de predare și extrădare

Articolul 16 alineatul (2) din DC MEA prevede în mod explicit că Eurojust poate fi solicitat de către autoritatea judiciară de executare să ofere consiliere cu privire la care dintre MEA ar trebui să fie executat atunci când persoana solicitată face obiectul unui mandat european de arestare emis de două sau mai multe state membre (denumite în continuare „MEA concurente”).

6.1.1. Îndrumările Eurojust

În 2004, Eurojust a publicat, pentru prima dată, îndrumări pentru a sprijini autoritățile naționale în cazul unor MEA concurente și pentru a le ajuta să decidă care cerere va fi executată. Aceste îndrumări sunt flexibile și neobligatorii și respectă pe deplin ordinele legale naționale. Acestea includ factorii menționați la articolul 16 din decizia privind mandatul european de arestare, dar completează și dezvoltă acești factori în funcție de diferitele scenarii.

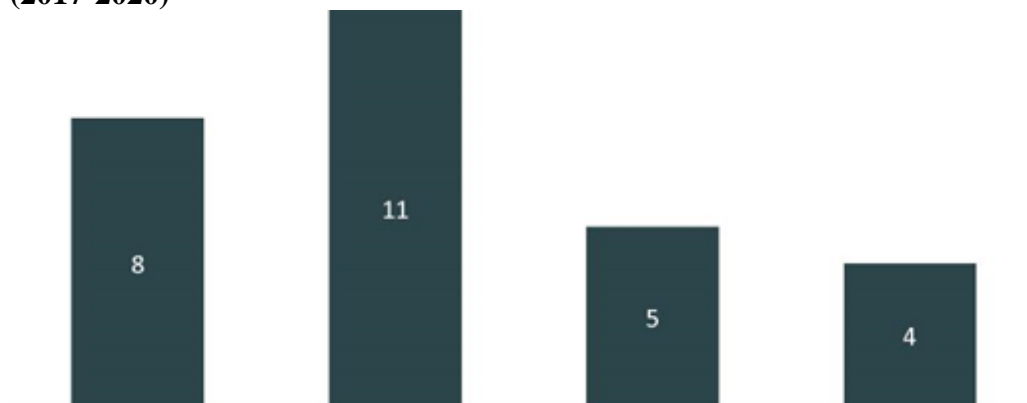
În 2019, Eurojust a publicat o versiune revizuită, îndrumări Eurojust pentru a decide cu privire la cererile concurente de predare și extrădare (revizuite în 2019) (denumite în continuare „îndrumările Eurojust”). Îndrumările Eurojust au extins domeniul de aplicare al îndrumărilor inițiale prin includerea unor scenarii nu numai pentru articolul 16 alineatul (1) DC MEA (MEA concurente), ci și pentru articolul 16 alineatul (3) din DC MEA (MEA concurente și cererea (cererile) de extrădare). În plus, acestea au dezvoltat în continuare factorii care trebuie utilizați în procesul decizional (de exemplu, obiectivul reintegrării). De asemenea, acestea au abordat măsuri de coordonare și monitorizare care ar putea fi relevante înainte și după ce o autoritate de executare decide care dintre cererile pe care le va executa, de exemplu predarea temporară, transferul de proceduri, transferul de prizonieri și predarea ulterioară (articolul 28 din DC MEA).

6.1.2. Consilierea Eurojust cu privire la cererile concurente

În perioada 2017 și 2020, Eurojust a oferit consultanță și asistență autorităților naționale în contextul cererilor concurente de predare și extrădare în 28 de cazuri (a se vedea figura de mai jos).

Pentru cazurile de cereri concurente, Eurojust a organizat reuniuni la nivel II, cu reprezentanți ai birourilor naționale în cauză, și a emis în multe cazuri, pe baza îndrumărilor Eurojust și a informațiilor suplimentare furnizate de autoritățile emitente, avize formale, fără caracter obligatoriu, cu privire la care cererea ar trebui executată (în primul rând).

Numărul de cazuri prevăzute de art 16 din DC MEA în care s-a solicitat asistența Eurojust (2017-2020)

6.1.3. Factori decisivi în diferite scenarii

Un prim grup de cazuri a vizat cazurile în care toate cererile au fost emise în scopul urmăririi penale (cazurile „Scenario 2” sau „Scenario 5” în temeiul îndrumărilor Eurojust). Factorii care au fost în cea mai mare parte decisivi în astfel de cazuri au fost gravitatea infracțiunii (numărul de incidente de tipul infracțiunii și/sau al prejudiciului), urmărirea penală a coinculpților și stadiul avansat al investigației, riscul ca urmărirea penală să fie interzisă, numărul persoanelor vătămate și legătura dintre persoana solicitată și unul dintre statele membre emitente. În cazul în care prezența imediată a persoanei solicitate era datorată în ambele state membre emitente, autoritățile au discutat despre un acord de renunțare temporară [articolul 24 alineatul (2) DC MEA] în favoarea celorlalte state membre emitente, astfel încât judecătorul de anchetă să poată finaliza ancheta și să ia o decizie oficială cu privire la inculpare.

Un al doilea grup de cazuri a vizat cereri concurente în scopul urmăririi penale și al executării unei pedepse privative de libertate (Cazurile „Scenario 3” sau „Scenario 5” în temeiul îndrumărilor Eurojust). În aceste cazuri, s-a acordat în mod normal prioritate cererii de urmărire penală, cu excepția cazului în care (i) există riscul ca executarea pedepsei privative de libertate să fie prescrisă sau (ii) pedeapsa în cealaltă țară să fie legată de o infracțiune extrem de gravă, în comparație cu celălalt caz. De exemplu, într-un caz concurent al unui MEA pentru urmărirea penală în vederea falsificării și pentru o cerere de extrădare pentru executarea unei pedepse privative de libertate de 23 ani pentru omor, participarea la o organizație criminală și deținerea ilegală de arme de foc, cererea de extrădare a fost prioritară.

Atunci când executarea sentinței a fost prioritizată, autoritățile au convenit adesea asupra unor măsuri prin care să se asigure că, în astfel de cazuri, urmărirea penală ar putea avansa, de exemplu, emiterea unui ordin european de anchetă (pentru audierea persoanei solicitate) și/sau o predare temporară (pe durata procesului și a căii de atac). În alte cazuri, în care mandatul

europăean de arestare a fost acordat cu prioritate și persoana solicitată era național al statului membru de executare, predarea a fost acordată în temeiul unei garanții de returnare. În plus, s-a convenit că, la întoarcerea persoanei solicitate în statul membru de executare, statul respectiv ar fi de acord cu celălalt stat membru emitent cu privire la un transfer de pedeapsă bazat pe DC 909.

În fine, un al treilea grup de cazuri a vizat cereri concurente de executare a pedepselor cu privire de libertate (cazurile „Scenario 4” sau „Scenario 5”, în conformitate cu îndrumările Eurojust). În astfel de cazuri, s-a acordat prioritate MEA care se referă la actele mai grave și/sau la actele care au fost comise mai întâi. După aceea, a avut loc o predare ulterioară. În unele cazuri, s-a luat în considerare și obiectivul de reabilitare; Persoana solicitată a fost apoi predată statului membru de cetățenie/reședință obișnuită, care nu numai că a putut executa pedeapsa privativă de libertate pe care a impus-o, ci și, după un transfer de pedeapsă, pedeapsa privativă de libertate impusă de celălalt stat membru. Într-un astfel de scenariu, nu a fost necesară o predare ulterioară, deoarece persoana solicitată ar putea executa ambele sentințe în statul membru de cetățenie/reședință obișnuită.

6.1.4. Consiliere, coordonare și măsuri de monitorizare

În ciuda trimiterii explicite la rolul Eurojust în articolul 16 din DC MEA, numărul de cazuri de cereri concurente în care Eurojust a fost implicat în mod oficial a rămas foarte limitat, în comparație cu alte cazuri din MEA. Cu toate acestea, implicarea Eurojust în astfel de cazuri poate aduce multe beneficii.

— furnizarea de consultanță în termene stricte și furnizarea tuturor informațiilor relevante de la autoritățile emitente, astfel încât autoritatea de executare să poată lua o decizie bine informată. Aceste informații pot fi utile, de exemplu, scopului mandatului european de arestare, seriozității infracțiunii, eventualei coinculpări, oricărui statut de limitare și stadiului investigațiilor.

— nu numai axându-se pe decizia privind care MEA ar trebui executat (primul) (a se vedea secțiunea 6.1.3), ci și coordonând acțiunile subsecvente necesare în raport cu celelalte MEA sau cu cererea (cererile) de extrădare, cum ar fi o predare ulterioară, un transfer de persoane condamnate sau un transfer de proceduri.

— clarificarea în unele cazuri a faptului că cererile concurente nu erau, de fapt, „cereri concurente”, de exemplu atunci când unul dintre MEA nu era valabil.

— oferirea de informații cu privire la procedurile în căile de atac și contribuția la lansarea acestora în cazul în care au existat argumente pentru anularea deciziei luate de o instanță de primă instanță, de exemplu, în cazul în care singurul factor pe care instanța de primă instanță l-a luat în considerare a fost consimțământul/preferința persoanei solicitate de a fi predat unuia dintre cele două state membre.

Decizia privind unde să efectueze urmărirea penală a unui criminal contractual internațional.

Un criminal contractat cu dublă naționalitate, sârbă și maghiară, a fost suspectat de comiterea a trei crime dovedite, legate de crimele de trafic de droguri din Amsterdam, Budapesta și Belgrad. Ucigașul contractat, care a rămas în libertate, a fost căutat, prin urmare, în două state membre ale UE și într-o țară din afara UE (Serbia). La 1 martie 2019, în urma unei cooperări judiciare intense prin intermediul Eurojust, suspectul a fost arestat și s-au găsit, cu succes, probe la Praga. Autoritățile cehe au trebuit să decidă careia dintre cererile de predare/extrădare ar trebui să i se acorde prioritate și să fie folosită împreună cu dovezile confiscate. Birourile

naționale ale Eurojust au organizat rapid un dialog strâns între țările în cauză, au recomandat un posibil transfer de proceduri pentru a evita potențialele conflicte de competență și au oferit traducerea și transmiterea permanentă a MEA și a EIO. În urma acordului de transfer al procedurilor olandeze către Ungaria, concluzia comună stabilită și difuzată de Eurojust a sugerat că Ungaria ar fi cea mai bine plasată pentru a urmări penal. Întrucât Serbia nu era în măsură, din punct de vedere juridic, nici să judece cazul olandez, nici să predea cazul Ungariei, suspectul a fost ulterior predat Ungariei la decizia Curții municipale cehe din Praga și a ministrului justiției. În 2021, ucigașul contractat a fost condamnat la închisoare pe viață în Ungaria.

6.2. Predarea/extrădarea ulterioară

În multe cazuri legate de cereri concurente, predarea/extrădarea ulterioară a fost deja discutată în momentul în care autoritatea de executare a decis cu privire la cererea de executare (a se vedea secțiunea 6.1). Cu toate acestea, în cazurile în care al doilea mandat european de arestare a fost emis sau cunoscut numai după prima predare sau extrădare, a fost necesar ca autoritățile competente să obțină consimțământul autorității care a dispus prima predare/extrădare (articolul 28 din DC MEA).

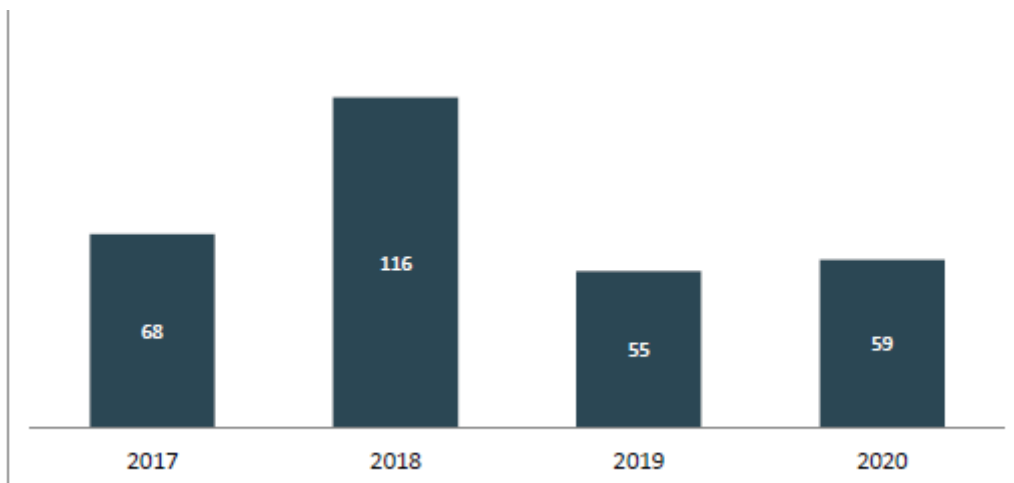
Cazul Eurojust evidențiază mai multe dificultăți în obținerea acestui consimțământ. Eurojust a fost implicat în:

- facilitarea schimbului de informații relevante cu privire la cererea în curs;
- clarificarea autorității/statului care ar trebui să aprobe predarea/extrădarea ulterioară;
- clarificarea autorității/statului care ar trebui să solicite predarea/extrădarea ulterioară;
- accelerarea obținerii consimțământului pentru a evita ridicarea procedurilor MEA;
- clarificarea faptului că, în ciuda comunicării confuze prin intermediul SIRENE, un MEA era încă activ, și astfel consimțământul pentru predarea ulterioară era încă necesar.

7. Termenele pentru decizia de executare a mandatului european de arestare

În conformitate cu articolul 17 alineatul (7) din DC MEA, în cazul în care un stat membru nu poate respecta termenele prevăzute la articolul 17 din DC MEA, acesta trebuie să informeze Eurojust, motivând întârzierea. Atunci când este notificată încălcarea termenelor în executarea MEA, Eurojust poate contribui la reducerea întârzierilor în executarea MEA și la îmbunătățirea bunei funcționări a procedurilor mandatului european de arestare, atât la nivel operațional, cât și la nivel strategic.

Prezentare generală a numărului de notificări în temeiul articolului 17 din Decizia-cadru privind mandatul european de arestare (depășire a termenului) către Eurojust (2017-2020)

Prezentare generală a numărului de notificări formale în temeiul articolului 17 DC MEA către Eurojust, per țară (2017 – 2020)

Country (*)	2017	2018	2019	2020	Total
BG	0	3	1	0	4
CY	0	0	0	3	3
CZ	24	6	2	4	36
EL	1	0	0	1	2
ES	0	0	0	1	1
HR	1	1	0	0	2
HU	0	1	0	1	2
IE	42	79	0	43	164
LV	0	2	0	0	2
PT	0	1	0	0	1
SE	0	0	0	3	3
SI	0	1	0	0	1
SK	0	0	0	2	2
UK	0	22	52	1	75

(*) țările care nu sunt incluse în acest tabel au notificări zero.

Figura și tabelul de mai sus oferă o imagine de ansamblu a numărului de cazuri pe care autoritățile naționale le-au prezentat în mod oficial Eurojust ca fiind cazuri de „articolul 17 DC MEA”, ceea ce înseamnă că autoritatea de executare nu a putut respecta termenele. Este puțin probabil ca aceste numere să reprezinte numărul total de cazuri pentru care au avut loc încălcări ale termenelor. De asemenea, din alte surse rezultă că autoritățile naționale nu își respectă întotdeauna obligația de a notifica Eurojust atunci când sunt depășite termenele limită.⁴¹ În plus, uneori, cazurile sunt înregistrate la Eurojust pentru a facilita executarea mandatului european

⁴¹ A se vedea, în special, documentul de lucru al serviciilor Comisiei, răspunsurile la chestionarul privind informațiile cantitative referitoare la funcționarea practică a mandatului european de arestare – anul 2018, SWD (2020) 127 final, Consiliul doc. 9341/20, p. 22. Acest document, care include informații referitoare la 2018, relevă la punctul 8.2 diferențe față de numerele disponibile în tabelul menționat mai sus și confirmă faptul că Eurojust nu este întotdeauna informat în cazurile în care termenele sunt depășite (a se vedea, de asemenea, punctul 8.1 din documentul nr. 9341/20).

de arestare fără a fi menționată încălcarea în timp. În consecință, astfel de cazuri nu sunt înregistrate în sistemul Eurojust de gestionare a cazurilor ca fiind cazuri „articolul 17 DC MEA”.

Pentru a îmbunătăți respectarea articolului 17(7) din DC MEA, Eurojust a creat în 2018 un formular PDF inteligent pe care autoritățile naționale îl pot utiliza atunci când informează Eurojust că nu pot respecta termenele, prezentând motivele întârzierii [articolul 17 (7) din DC MEA]. Acest formular este disponibil pe site-ul Eurojust în 22 limbi. Din păcate, utilizarea acestui șablon a fost destul de limitată și nu a contribuit la o creștere a numărului de notificări.

Pe baza notificărilor transmise Eurojust în anii precedenți, „căutări de informații suplimentare” și „durata procedurilor în căile de atac” au continuat să fie principalele motive menționate în mod explicit pentru nerespectarea termenelor, împreună cu, începând cu 2020, „măsurile COVID”. Cu toate acestea, în marea majoritate a notificărilor (91%), nu s-au prezentat motive pentru întârzierea executării mandatului european de arestare. Atunci când se analizează cazurile care au fost aduse la Eurojust pentru a facilita executarea mandatului european de arestare, se poate concluziona că termenele au fost adesea depășite în cazurile în care cererile de informații suplimentare privind aspecte legate de drepturile fundamentale sau hotărârile pronunțate în lipsă au condus la întrebări ulterioare, și, de asemenea, uneori, în cazurile în care procedurile naționale au fost suspendate în vederea unei hotărâri în curs a CJUE.

În unele cazuri, implicând infracțiuni foarte grave, procedurile privind MEA au durat atât de mulți ani încât au fost mai degrabă proceduri de extrădare lungi și greoaie decât proceduri eficiente de MEA.

Persoana solicitată s-a predat în 2020 pentru a fi judecat pentru o crimă comisă în 1981

O persoană solicitată a fost căutată pentru urmărirea penală a unei crime în 1981 și pentru apartenența la un grup terorist. În 2013, autoritățile de executare au refuzat MEA pentru prima dată și au urmat refuzurile ulterioare. Eurojust a sprijinit autoritățile naționale în schimbul de informații relevante legate de limitarea termenelor, prescrierea infracțiunilor și a motivelor drepturilor fundamentale (condiții de închisoare). În 2019, CEDO a condamnat statul membru de executare pentru încălcarea articolului 2 din CEDO prin refuzul de a executa MEA pentru predarea persoanei solicitate⁴². După ce o instanță judecătorească de primă instanță a refuzat din nou să execute MEA, instanța de apel a solicitat, prin intermediul Eurojust, o declarație a autorităților emitente cu garanții privind condițiile concrete și precise de detenție, în special regimul „incomunicado” și presupusa lipsă de asistență din partea unui avocat ales a persoanei solicitate. Instanța de apel a primit informațiile suplimentare și a concluzionat că nu ar putea fi invocate nici motivele „prescripției”, nici argumentul privind condițiile de închisoare și, prin urmare, a acordat predarea. Instanța supremă a respins argumentele invocate de persoana solicitată în recursul său. În cele din urmă, în noiembrie 2020, persoana solicitată a fost predată statului membru emitent pentru a fi judecat pentru crima comisă în 1981.

8. Amânarea predării și problemele cu predarea efectivă

În conformitate cu articolul 23 din DC MEA, persoana solicitată trebuie, în principiu, să fie restituită în termen de cel mult 10 de zile de la decizia finală privind executarea mandatului european de arestare. Excepțiile sunt stabilite în caz de forță majoră [articolul 23 alineatul (3) din decizia-cadru privind mandatul european de arestare], din motive umanitare grave [articolul

⁴² Romeo Castaño vs Belgia (a se vedea notele de subsol 35 și 37).

23 alineatul (4) din decizia-cadru privind mandatul european de arestare] sau în caz de urmărire penală sau executare a unei sentințe în statul membru de executare [articolul 24 alineatul (1) din decizia-cadru privind mandatul european de arestare]. În cazul său, Eurojust a întâlnit cazuri care se încadrează în fiecare tip de excepție. De asemenea, s-a solicitat asistența Eurojust în legătură cu alte aspecte care implică predarea efectivă (de exemplu, tranziturile).

8.1. Forță majoră

În mai multe cazuri, predarea efectivă nu a putut avea loc și autoritățile competente au trebuit să convină asupra unei noi date de predare. În unele cazuri, încercările repetate de predare a persoanei solicitate nu au avut succes, iar predarea efectivă a avut loc doar la câteva luni după luarea deciziei de predare. Eurojust a fost solicitat să faciliteze acordul privind o nouă dată de predare și schimbul de informații privind acordurile de transport.

Un motiv pentru invocarea articolului 23 alineatul (3) din DC MEA a fost, de exemplu, atunci când persoanele solicitate s-au opus ferm predării lor cu avionul, iar compania aeriană a refuzat, prin urmare, să le transporte. Într-un caz, autoritățile au luat în considerare predarea persoanei solicitate cu o aeronavă militară, dar, în cele din urmă, au concluzionat că acest lucru ar fi nejustificat de costisitor.

În alte cazuri, persoanele solicitate nu au fost ținute în detenție, ci au fost obligate să se prezinte la fiecare 2 săptămâni la secția de poliție și pur și simplu nu au apărut în ziua predării. Autoritățile emitente au avut adesea dificultăți în a înțelege de ce persoanele solicitate nu erau în detenție înainte de predare și au solicitat explicații suplimentare prin intermediul Eurojust. Unele birouri naționale au subliniat că este o problemă recurentă cu unele state membre că predarea efectivă la data convenită anterior între autoritățile polițienești nu poate avea loc deoarece persoanele solicitate nu pot fi găsite.

Din aprilie 2020, multe predări au fost imposibile ca urmare a izbucnirii pandemiei COVID-19. Măsurile aplicate de statele membre în legătură cu pandemia COVID-19, cum ar fi blocarea și închiderea frontierelor, au afectat grav etapa finală a procedurii MEA, și anume transferul fizic al unei persoane solicitate către statul membru emitent. Cel mai frecvent scenariu identificat în cazurile introduse către Eurojust a fost atunci când autoritatea de executare a decis recunoașterea și executarea mandatului european de arestare, dar nu a fost posibilă organizarea transferului persoanei solicitate către statul membru emitent. În majoritatea cazurilor, cererea de amânare a predării s-a bazat fie pe articolul 23 alineatul (3) din decizia de prelungire a mandatului (caz de forță majoră), fie pe articolul 23 alineatul (4) din decizia de prelungire a mandatului (motive umanitare), fie pe ambele. În 2021, Eurojust a publicat un raport privind impactul COVID-19 asupra cooperării judiciare în materie penală – analiza dosarelor Eurojust, care abordează acest subiect în detaliu.

În majoritatea cazurilor, persoana solicitată a rămas în detenție până la data finală a transferului a fost convenită între autoritățile implicate, dar, cu ocazia, persoana solicitată a fost eliberată. În această privință, trebuie reamintit, de asemenea, că statele membre sunt obligate să ia toate măsurile pe care le consideră necesare pentru a împiedica sustragerea persoanei [articolul 12 din mandatul european de arestare ⁴³].

⁴³ Pentru o interpretare a acestei dispoziții în lumina Cartei, a se vedea hotărârea CJUE din 12 februarie 2019, TC, C-492/18 PPU, ECLI:EU:C:2019:108, cu referire la hotărârea CJUE din 16 iulie 2015, Langian, C-237/15 PPU, ECLI:EU:C:2015:474.

COVID-19 care afectează predarea efectivă a unei persoane suspectate de răpiri de copii și violențe în familie

O autoritate emitentă a emis un mandat european de arestare în decembrie 2019 împotriva persoanei solicitate pentru urmărirea penală pentru răpirea de copii și a violenței domestice. Persoana respectivă a fost arestată în statul membru de executare pe baza unui mandat național de arestare pentru alte infracțiuni pentru care a ispășit mai întâi 4 luni de închisoare. Autoritatea de executare a fost de acord să predea persoana solicitată autorității emitente după executarea integrală a pedepsei sale, dar predarea efectivă nu a putut avea loc din cauza izbucnirii epidemiei de COVID-19. Autoritatea de executare a fost de acord să prelungească detenția suspectului pe baza procedurilor privind mandatul european de arestare, însă, întrucât predarea efectivă nu a avut loc în termenul de 10 de zile stabilit la articolul 23 din decizia privind mandatul european de arestare, s-a pus problema amânării predării și a eliberării suspectului. La 17 aprilie 2020, autoritatea de executare a considerat că este imposibil să se planifice o nouă dată de predare din cauza incertitudinii situației sanitare și a duratei restricțiilor aplicate în statele membre, și a decis să elibereze persoana până când autoritățile emitente și cele de executare vor fi pregătite să reia procedura de predare. După ce procedurile de predare dintre cele două țări au început din nou și s-a convenit asupra unei noi date, predarea efectivă nu a putut avea loc deoarece persoana solicitată nu a apărut. Cooperarea judiciară și polițienească continuă în acest caz pentru a încerca să localizeze persoana solicitată.

8.2. Motive umanitare

Eurojust a asistat într-o serie de cazuri în care au fost ridicate probleme umanitare. Cele mai frecvente motive pentru a ridica probleme au fost îngrijirea copiilor mici, boli fizice sau mentale și pandemia COVID-19.

8.2.1. Îngrijirea copiilor mici

Atunci când persoana solicitată locuia cu copii mici - de obicei până la vârsta de 3 ani - și autoritățile de executare se temeau că predarea ar fi o experiență traumatică pentru copii, autoritățile de executare au decis să amâne predarea și să se reflecte, cu sprijinul Eurojust, cu privire la posibilele soluții. În cele mai multe cazuri, predarea a reușit în cele din urmă, de exemplu atunci când copiii au împlinit o anumită vârstă. Uneori, ar putea dura ceva timp. De exemplu, într-un caz, atunci când copilul împlinise 3 ani, persoana solicitată era din nou însărcinată și autoritatea de executare a amânat predarea din nou.

În unele cazuri, au fost discutate măsuri alternative sau complementare, cum ar fi transferul de proceduri penale către statul membru de executare, o predare temporară, un acord (de exemplu, pentru notificarea de documente) sau un ordin european de anchetă (de exemplu, pentru audierea persoanei solicitate sau o percheziție la domiciliu). În alte cazuri, persoana solicitată a dispărut înainte de găsirea unei soluții.

Instanțele de executare au luat uneori în considerare natura infracțiunilor pentru care s-a solicitat predarea și/sau lipsa unui cazier judiciar anterior atunci când au decis amânarea predării persoanei solicitate.

8.2.2. Boli grave

Eurojust a intervenit în mai multe cazuri în care persoana solicitată a suferit de o boală fizică sau mentală gravă, pentru a discuta dacă o predare ar fi justificată și pentru a găsi soluții care să permită predarea sau găsirea unor soluții alternative, în cazul în care predarea nu ar fi o opțiune:

- garanții cu privire la un tratament medical specific în statul membru emitent;
- aranjamente privind un transport aerian medical specializat;
- raționalizarea comunicațiilor și accelerarea proceselor prin clarificarea anumitor cerințe;
- retragerea MEA și în schimb emiterea unui ordin european de anchetă pentru o audiere, astfel încât să se poată obține informații care să permită autorităților emitente să își finalizeze procedurile;
- retragerea a două MEA concurente după ce persoana solicitată a fost spitalizată în urma unui atac de cord foarte grav;
- întrebări privind fiabilitatea unui raport medical al statului membru de executare, care a contrazis un raport al statului membru emitent, care a condus la numirea unui expert medical independent;
- obținerea deciziei finale a instanței pentru a înțelege de ce instanța a decis că starea de sănătate a persoanei nu i-a permis să fie încarcerat sau să zboare;
- schimbul de informații care a indicat că persoana solicitată comite din nou infracțiuni, care au ridicat îndoieli cu privire la presupusa boală a persoanei solicitate și au solicitat un examen medical;
- aranjamente pentru o predare cu un asistent medical (medic, paramedic) pentru a evita orice pericol și rău pentru persoana solicitată și / sau alte persoane în timpul transportului;
- aranjamente pentru transferul persoanei solicitate la bordul unui avion militar cu aparatura medicală, echipamente și personal, împreună cu copilul minor al persoanei solicitate, care avea nevoie de alăptare și de reținerea suspectului ulterior într-un centru de detenție adecvat;
- furnizarea unei declarații „adecvate pentru zbor”, semnată de un medic din statul membru de executare și tradusă în mod corespunzător pentru statul membru emitent;
- asigurarea prezenței personalului medical la bord în timpul unui zbor și asigurarea unui tratament medical adecvat în statul membru emitent.

8.2.3. Pandemia COVID-19

În unele cazuri, autoritățile naționale au invocat articolul 23 alineatul (4) din DC MEA în cazul în care restituirea nu ar putea avea loc din cauza izbucnirii pandemiei COVID-19 (a se vedea, de asemenea, secțiunea 8.1 și raportul menționat acolo).

8.3. Urmărirea penală sau executarea unei sentințe în statul membru de executare

În cazul în care persoana solicitată face obiectul unei urmăriri penale în curs sau execută o sentință în statul membru de executare, autoritatea de executare poate decide fie să amâne predarea [articolul 24 alineatul (1) din DC MEA], fie să predea temporar persoana statului membru emitent [articolul 24 alineatul (2) din DC MEA].

Cooperarea strânsă, comunicarea și coordonarea au fost adesea esențiale pentru a garanta că procedurile penale sau executarea pedepselor privative de libertate în ambele state membre au avut succes. În unele cazuri, au apărut probleme atunci când autoritățile competente nu au reușit să țină pasul cu comunicarea atunci când se apropia data eliberării persoanei solicitate sau dacă persoana solicitată ar putea fi eliberată înainte de expirarea termenului de închisoare, de exemplu, eliberarea anticipată sau eliberarea condiționată. O bună comunicare ar putea permite persoanelor solicitate să fie luate în custodie publică în momentul eliberării lor, în vederea unei predări fără probleme.

Lipsa de coordonare care să conducă la o eliberare

Predarea unei persoane solicitate a fost amânată până la executarea unei pedepse privative de libertate de 6 luni în statul membru de executare. Persoana solicitată a fost eliberată după 6 luni, dar – în ciuda deciziei de amânare – predarea nu a fost efectuată. Autoritățile emitente au solicitat informații cu privire la motivul nepredării; întrucât autoritatea de executare nu a răspuns, acestea au contactat Eurojust. Prin intermediul Eurojust, s-a clarificat faptul că persoana solicitată a fost eliberată din cauza unei greșeli a autorităților de executare: Autoritățile penitenciare nu au fost informate cu privire la faptul că mandatul european de arestare era în curs. Din fericire, persoana solicitată a putut fi arestată la scurt timp după aceea în statul membru de executare, iar MEA ar putea fi executat.

Eurojust a asistat autoritățile naționale în schimbul de informații relevante legate de:

- data preconizată a predării persoanei solicitate, astfel încât autoritatea emitentă să poată planifica, de asemenea, o serie de măsuri de investigare în alte state membre;
- motivele încarcerării persoanei solicitate în statul membru de executare;
- durata preconizată a procedurilor în statul membru de executare;
- data preconizată a procesului în statul membru de executare;
- stadiul executării pedepsei în statul membru de executare;
- eliberarea anticipată a persoanei solicitate din închisoare;
- punerea în practică a aspectelor care permit persoanei solicitate să examineze dosarul penal legat de procedurile din statul membru emitent într-o închisoare din statul membru de executare, de exemplu prezența autorităților polițienești din statul membru emitent, transportul dosarului extins și interpretarea acestuia;
- eliminarea temporară a MEA din SIS, sub rezerva angajamentului autorității de executare de a informa autoritatea emitentă în cazul în care MEA ar putea fi încărcat din nou în SIS în vederea unei renunțări;
- legăturile persoanei solicitate cu statul membru emitent, pentru a lua în considerare un posibil transfer de prizonieri în temeiul DC 909.

Predarea temporară a fost foarte utilă pentru a asigura continuitatea procedurilor penale în statul membru emitent. Eurojust a sprijinit cu succes autoritățile naționale în evaluarea fezabilității restituirilor temporare în cazuri concrete și în încheierea de acorduri privind predarea

temporară. Astfel de acorduri conțineau toate informațiile relevante, inclusiv data și durata renunțării temporare și orice alte cerințe specifice. Uneori, autoritățile de executare au abordat Eurojust atunci când autoritățile emitente ignorau caracterul temporar al predării și refuzau să trimită persoana solicitată înapoi în statul membru de executare. Autoritatea emitentă a susținut, de exemplu, că a existat doar „schimb de e-mail” cu privire la predarea temporară, dar nu și un „acord formal”. Cu toate acestea, astfel de argumente au fost retrase din circuitul discuțiilor de la Eurojust. În urma interpretării legislației naționale în lumina DC MEA, concluzia a fost că nici formularea, nici scopul DC MEA nu necesită un acord formal. Prin urmare, se poate ajunge la un acord și prin schimbul de e-mail, dar s-a subliniat că este important ca conținutul a ceea ce s-a convenit să fie clar și neechivoc.

În majoritatea cazurilor, autoritățile de executare au amânat predarea persoanei solicitate până în momentul în care procedura penală din statul membru de executare s-a încheiat și s-a executat o posibilă pedeapsă. Cu toate acestea, în unele cazuri, autoritățile de executare au predat persoana solicitată după etapa de judecată și condamnare, dar înainte de începerea executării pedepsei privative de libertate și fără a face niciun fel de înțelegeri clare cu statul membru emitent cu privire la executarea viitoare a pedepsei respective. Cazul menționat mai jos ilustrează cât de problematică poate fi o astfel de abordare.

Lipsa de coordonare care să ducă la prescrierea sentinței

O autoritate de executare a fost de acord să execute un mandat european de arestare pentru un cetățean dintr-o țară terță, dar a amânat predarea până la finalizarea procedurilor penale din statul membru de executare. La scurt timp după aceea, statul membru de executare a condamnat persoana solicitată la o pedeapsă privativă de libertate de 2 ani și 9 luni pentru viol agravat. Aceștia l-au predat statului membru emitent, fără condiția ca suspectul să fie returnat statului membru de executare pentru a servi sentința pentru violul agravat. Statul membru emitent a efectuat apoi urmărirea penală și a condamnat persoana solicitată pentru alte infracțiuni foarte grave și a decis să o deporteze în țara sa de origine după finalizarea pedepsei privative de libertate a statului membru emitent. După mai mulți ani de închisoare în statul membru emitent, pedeapsa statului membru de executare era aproape de prescripție. Statul membru de executare a emis un mandat european de arestare statului membru emitent pentru executarea pedepsei pentru violul agravat. MEA nu a fost executat, deoarece persoana solicitată încă servea sentința impusă în statul membru emitent. Autoritățile au luat pe scurt în considerare posibilitatea unui transfer al pedepsei, dar această idee a fost respinsă, întrucât persoana solicitată ar fi deportată în țara sa de origine după terminarea pedepsei statului membru emitent și transferul sentinței ar putea fi organizat numai pentru a facilita reabilitarea socială în statul membru emitent. Acest lucru a dus la o situație în care sentința statului membru de executare s-a prescris. Privind în spate, este posibil ca prescripția să fi fost evitată în cazul în care predarea din statul membru de executare ar fi fost efectuată temporar, cu condiția ca persoana solicitată să se întoarcă în statul membru de executare pentru executarea pedepsei sale atunci când procedura penală și procesul penal în statul membru emitent a luat sfârșit.

8.4. Tranzit

Eurojust a intervenit în mai multe cazuri în care au fost solicitate tranzituri (articolul 25 din DC MEA). Eurojust a contribuit la obținerea urgentă a consimțământului autorității competente din țara de tranzit pentru un tranzit. În majoritatea cazurilor, consimțământul a fost obținut cu succes. Cu toate acestea, în unele cazuri au apărut probleme, de exemplu atunci când transferurile trebuiau reorganizate în ultimul moment, deoarece compania aeriană din țara de

tranzit a refuzat să ia prizonieri în zborurile sale. De obicei, s-au găsit rapid soluții și persoana solicitată a fost transferată cu o altă companie aeriană sau cu un zbor direct sau printr-o altă țară de tranzit. În unele cazuri, alternativele posibile au fost mai greoaie.

Identificarea unei soluții alternative în cazul unui refuz de tranzit

O autoritate emitentă a emis un mandat european de arestare împotriva persoanei solicitate, care a fost condamnată pentru infracțiuni legate de droguri. În primul rând, a fost planificat să predea persoana solicitată cu avionul, dar a durat mult și operațiunea a trebuit să fie anulată. Următoarea încercare a fost transferul cu mașina printr-o țară de tranzit. Din păcate, autoritățile din țara respectivă au refuzat să îl transporte pe teritoriul lor deoarece nu au permis funcționarilor statului membru emitent să fie prezenți în cazul unui tranzit pe uscat, în timp ce aceasta era o cerință în temeiul legislației statului membru emitent. Soluția finală în acest caz a fost organizarea unui tranzit printr-o altă țară, nu numai pe uscat, ci mai întâi pe cale maritimă (pentru a nu trece prin cealaltă țară care a refuzat tranzitul) și apoi pe cale terestră prin cealaltă țară. S-a convenit ca funcționarii poliției din statul membru emitent să poată fi prezenți în timpul tranzitului, dar nu li s-a permis să poarte arme cu aceștia pe teritoriul țării de tranzit. Poliția armată a țării de tranzit i-a ajutat în timpul tranzitului. S-a precizat, de asemenea, că costul transferului va fi suportat de statul membru emitent. Această soluție a fost aplicată și în alte cazuri în care prima țară de tranzit adresată a refuzat să coopereze.

9. Urmărirea penală sau executarea unei pedepse privative de libertate pentru alte infracțiuni (regula de specialitate)

Atunci când o autoritate emitentă a dorit să urmărească penal o persoană solicitată sau să execute o pedeapsă privativă de libertate în legătură cu infracțiuni care erau diferite de cele pentru care s-a acordat predarea, uneori au apărut dificultăți în ceea ce privește aplicarea „regulii privind caracterul special” (articolul 27 din DC MEA). Atât autoritățile emitente, cât și cele de executare au abordat Eurojust atunci când a fost necesară accelerarea procesului de obținere a consimțământului sau a informațiilor suplimentare solicitate.

Autoritățile emitente au abordat adesea Eurojust înainte de predare, indicând faptul că acestea au nevoie urgentă de a alerta autoritatea de executare cu privire la modificările necesare legate de infracțiunile incluse în MEA. Astfel de modificări au rezultat din evoluțiile ulterioare ale procedurilor penale sau din cauză că autoritățile emitente au luat cunoștință de faptul că persoana solicitată a fost, de asemenea, căutată pentru alte infracțiuni în statul membru emitent. În majoritatea cazurilor, MEA a fost actualizat și executat la timp înainte de predare și nu a fost necesară recurgerea la articolul 27 din DC MEA (a se vedea secțiunea 2.2.4).

În alte cazuri, în care au existat cereri de prelungire a mandatului european de arestare și/sau a mandate europene de arestare adiționale au fost primite după predare, Eurojust a asistat la facilitarea procesului de obținere a consimțământului și/sau de clarificare a diferitelor aspecte legate de aplicarea articolului 27 din DC MEA. Probleme recurente legate de următoarele.

- **Lipsa răspunsului.** Cererile de consimțământ prin contact direct au rămas fără răspuns, iar autoritățile emitente au avut nevoie urgent de încunoaștințarea cu privire la stadiul procedurilor de consimțământ.
- **Clarificarea** cu privire la faptul dacă persoanele care au fost predate sau nu în cadrul procedurii de consimțământ au renunțat la principiul specialității.

- **Urgența solicitării consimțământului**, având în vedere o inculpare în așteptare, sau în timpul unei cedări temporare, dar uneori în ultimul moment, în urma unei condamnări pentru celelalte infracțiuni ⁴⁴.
- **(Re)redactarea acordului**. În cazul în care consimțământul nu a fost întocmit cu exactitate sau nu s-a referit la infracțiunile corecte sau nu a inclus nicio trimitere la o garanție în temeiul articolului 5 alineatul (3) din DC MEA, care fusese anterior furnizată în legătură cu infracțiunile incluse în mandatul european de arestare, era necesar un nou consimțământ.
- **Modificări ale descrierii infracțiunii în urma evoluțiilor ulterioare ale investigației**. Chiar dacă CJUE a clarificat faptul că regula specială nu necesită consimțământul pentru fiecare modificare a descrierii infracțiunii⁴⁵, autoritățile naționale s-au confruntat uneori cu interpretări diferite în cazuri concrete. De exemplu, în câteva cazuri în care persoanele solicitate au fost predate pentru o crimă, autoritatea emitentă a solicitat ulterior o prelungire a predării la „agresiune” și la „ucidere neintenționată”. Autoritățile de executare implicate nu au fost de acord cu faptul că este necesar consimțământul, deoarece se referă la „numele” actelor și nu constituie o infracțiune diferită, dar a fost de acord să își dea consimțământul, întrucât autoritățile emitente au insistat că au nevoie de acesta pentru a-și îndeplini procedurile.
- **Modificarea descrierii infracțiunii pentru corectarea greșelilor de fapt din MEA**. Autoritățile emitente au realizat doar după predarea că MEA nu a specificat datele la care au avut loc efectiv infracțiuni cu drogurile, ci numai atunci când a fost descoperită plantația de droguri. După consultarea Biroului național al Eurojust, autoritatea emitentă a emis o cerere, utilizând formularul MEA, pentru a prelungi perioada în care au avut loc aceste infracțiuni, specificând în mod clar că aceasta se referă la un MEA „suplimentar”; mai precis, o cerere de prelungire a predării acordate de instanța de judecată de la (locul) la (data). Autoritatea emitentă a transmis, de asemenea, autorității de executare un document care a confirmat că persoana solicitată a fost informată cu privire la această prelungire.
- Cerințe specifice în temeiul legislației naționale **referitoare la implicarea persoanei solicitate în procedurile de consimțământ în statul membru de executare**. De exemplu, autoritățile de executare au solicitat, prin intermediul Eurojust, datele de contact ale persoanelor solicitate, inclusiv adresa centrului de detenție în care își ispășeau pedeapsa cu închisoarea sau datele de contact ale avocatului lor ales. Uneori au solicitat sprijin pentru organizarea unei audieri a persoanelor solicitate sau pentru obținerea avizului persoanei solicitate. Adesea, acest lucru a întârziat considerabil procedurile de consimțământ din statul membru de executare și procedurile penale din statul membru emitent.
- **Executarea parțială a hotărârilor cumulative**, în special atunci când autoritatea de executare dorea să se asigure că sentința cumulată va fi ajustată în lumina principiului specialității. Înainte de a acorda predarea efectivă, au avut loc reuniuni de coordonare la Eurojust, la care autoritățile emitente au asigurat că vor respecta această cerință și au furnizat materiale suplimentare în acest sens (a se vedea secțiunea 2.2.5).

⁴⁴ După cum a precizat CJUE la Leymann și Pustovarov, persoana solicitată poate fi urmărită penal și condamnată pentru „cealaltă” infracțiune înainte de obținerea consimțământului, cu condiția ca nicio măsură de privare de libertate să nu fie aplicată în cursul urmăririi penale pe baza acestei „alte” infracțiuni. În cazul în care persoana este condamnată la o sancțiune sau la o măsură care restricționează libertatea, atunci este necesar consimțământul pentru a permite executarea acestei sancțiuni. Hotărârea CJUE din 1 decembrie 2008, Leymann și Pustovarov, C-388/08 PPU, ECLI:EU:C:2008:669, punctul 73.

⁴⁵ Hotărârea CJUE din 1 decembrie 2008, Leymann și Pustovarov, C-388/08 PPU, ECLI:EU:C:2008:669, punctele 56-63.

- Explicații cu privire la **motivul pentru care nu s-a acordat consimțământul**, de exemplu dubla infracțiune sau în lipsă. În mod excepțional, autoritățile de executare au refuzat pe baza „principiului specialității”, dar nu au menționat niciunul dintre motivele prevăzute la articolele 3 sau 4, astfel cum se prevede la articolul 27 alineatul (4) din DC MEA. Acest lucru s-a întâmplat chiar și în cazul în care persoana solicitată a părăsit în mod voluntar teritoriul statului membru emitent pentru a se întoarce în statul membru de executare (a se vedea exemplul de mai jos).

Interpretarea problematică a statului de specialitate

O autoritate emitentă a emis un MEA împotriva persoanei solicitate pentru angajarea într-un carusel fraudulos pentru taxa pe valoarea adăugată. Statul membru de executare a predat persoana solicitată pentru a fi judecată în statul membru emitent pentru această infracțiune. În timpul fazei de judecată, acesta a fost eliberat din arest în perioada de probă. Cu toate acestea, după eliberarea sa, acesta s-a întors aproape imediat în statul membru de executare. Autoritățile emitente au emis apoi un al doilea mandat european de arestare pentru alte infracțiuni legate de fraudă. Instanța de executare a reamintit că prima predare a fost făcută „sub rezerva legii specialității”. Apoi, instanța a menționat că persoana solicitată a părăsit statul membru emitent „înainte de finalizarea procedurilor” și că, astfel, cele 45 de zile menționate la articolul 27 alineatul (3) litera (a) din mandatul european de arestare nu au început să funcționeze. Instanța de executare a susținut că „întrucât articolul 27 alineatul (3) litera (a) nu a găsit nicio cerere, s-a aplicat articolul 27 alineatul (2) din DC MEA” și a concluzionat că returnarea persoanei solicitate în statul membru emitent a fost interzisă de statul de specialitate.

Este dificil să se înțeleagă raționamentul instanței de executare în aplicarea regulii specialității într-un caz în care persoana solicitată a părăsit în mod voluntar statul membru emitent și s-a întors în statul membru de executare, în cazul în care autoritatea de executare a fost solicitată să evalueze un al doilea mandat european de arestare. Birourile naționale au făcut schimb de opinii cu privire la interpretarea problematică a statului de specialitate, dar au analizat, de asemenea, soluții alternative, întrucât decizia din statul membru de executare a fost definitivă și nu a putut fi atacată.

10. Mandatul european de arestare și relația sa cu alte instrumente

Eurojust a abordat mai multe cazuri în care au apărut dificultăți sau întrebări în urma aplicării simultane a unui MEA și a altor instrumente (a se vedea secțiunea 10.1). În unele cazuri, MEA nu a fost (numai) instrumentul adecvat de utilizat și s-a sugerat că autoritățile fie utilizează o altă măsură, fie combină un MEA cu un alt instrument juridic, cum ar fi un EIO sau un LoR (a se vedea secțiunea 10.2) sau un transfer de persoane condamnate (Consultați Secțiunea 10.3). În unele cazuri, având în vedere domeniul de aplicare temporal al mandatului european de arestare, astfel cum a fost pus în aplicare în legislația națională, MEA a trebuit să fie înlocuit cu cereri de extrădare (a se vedea secțiunea 10.4.1). Eurojust a fost, de asemenea, consultat în ceea ce privește cererile de extrădare referitoare la cetățenii UE, pentru a sprijini autoritățile naționale în mecanismul de consultare instituit în jurisprudența CJUE privind Petruhhin (a se vedea secțiunea 10.4.2).

Utilizarea altor instrumente de recunoaștere reciprocă, cum ar fi Decizia-cadru 2009/829/JAI⁴⁶ sau Decizia-cadru 2008/947/JAI⁴⁷, a fost abia⁴⁸ ridicată în contextul cazurilor MEA analizate pentru acest raport; prin urmare, acest lucru nu este discutat într-o secțiune separată.

10.1. Executarea coordonată a mandatelor europene de arestare și a altor instrumente de recunoaștere reciprocă

Eurojust a intervenit atât în cazurile bilaterale, cât și în cele multilaterale mai complexe, în care rolul său principal era acela de a asigura coordonarea executării MEA și a altor instrumente de cooperare judiciară, adesea simultan între statele membre și/sau țările din afara UE. Executarea MEA a făcut apoi parte dintr-o operațiune mai amplă și a fost însoțită de executarea OIE sau a LoRilor (de exemplu, percheziții la domiciliu, interceptări telefonice, audierea persoanelor) și de măsuri de înghețare, iar acțiunea a fost coordonată prin reuniuni de coordonare și/sau centre de coordonare. Autoritățile au făcut schimb de informații actualizate în prealabil cu privire la stadiul procedurilor lor respective și au convenit, în mod ideal, asupra unei strategii comune în materie de urmărire penală, cu o imagine de ansamblu asupra căreia statele membre ar emite (sau ar retrage) MEA. De asemenea, a fost necesară asigurarea legăturii cu birourile SIRENE pentru a pregăti activarea sincronizată a MEA în SIS, adesea cu câteva ore înainte de acțiunea planificată. În cadrul reuniunilor de nivel II, s-au luat adesea măsuri pregătitoare ex ante pentru a se asigura că MEA și alte instrumente îndeplinesc toate cerințele legale și că acțiunile simultane în statele membre nu ar fi periclitate.

10.2. Ordinele europene de anchetă și scrisorile de cerere

10.2.1. Ordinele europene de anchetă în plus față de mandatele europene de arestare

Eurojust a sprijinit autoritățile naționale atunci când EIO sau LoRii trebuiau să fie emise în plus față de MEA. De exemplu, într-un caz privind violul și agresiunea sexuală, procedurile MEA au fost precedate de un ordin european de anchetă trimis statului membru de executare în vederea obținerii unui eșantion ADN. Într-un alt caz sensibil, care implică un minor, s-a discutat și s-a confirmat că, în primul rând, este necesar un ordin european de anchetă sau un ordin european de anchetă pentru localizarea persoanei solicitate în vederea facilitării predării. În alte cazuri, EIO-urile au fost trimise pentru percheziții la domiciliu, informații bancare și

⁴⁶ Decizia-cadru 2009/829/JAI a Consiliului din 23 octombrie 2009 privind aplicarea, între statele membre ale Uniunii Europene, a principiului recunoașterii reciproce a deciziilor privind măsurile de supraveghere ca alternativă la detenția provizorie, JO L 294, 11.11.2009, p. 20 (DC 2009/829/JAI).

⁴⁷ Decizia-cadru 2008/947/JAI a Consiliului din 27 noiembrie 2008 privind aplicarea principiului recunoașterii reciproce a hotărârilor judecătorești și a deciziilor de probațiune în vederea supravegherii măsurilor de probațiune și a sancțiunilor alternative, JO L 337, 16.12.2008, p. 102 (DC2008/947/JAI).

⁴⁸ Într-un caz, în care a fost executat un MEA, Eurojust a facilitat transmiterea documentelor relevante pentru măsurile de supraveghere solicitate în temeiul DC 2009/829/JAI după etapa de încercare. Într-un alt caz, Eurojust s-a implicat în urma unei cereri de informații suplimentare referitoare la statutul juridic al persoanei solicitate și la circumstanțele în care a fost emis mandatul european de arestare. Statul emitent a răspuns că persoana solicitată a fost condamnată pentru trafic de droguri de către o instanță de primă instanță și a emis o sentință suspendată. Biroul de urmărire penală din statul membru emitent a făcut apel împotriva acestei hotărâri, prin urmare nu a fost definitivă. Întrucât acuzatul nu a participat, în mod ilegal, la audierea în apel, autoritatea emitentă a emis un mandat național de arestare și un mandat european de arestare. MEA a fost executat astfel încât persoana solicitată să poată participa la apel. În marja consultărilor, s-a pus întrebarea de ce autoritățile emitente nu au utilizat DC 2009/829/JAI sau DC 2008/947/JAI, dar, întrucât aceasta a fost considerată o problemă care nu intră în domeniul de aplicare al procedurilor privind mandatul european de arestare, aceasta nu a fost discutată în continuare.

confiscarea banilor. Adesea, coordonarea executării ambelor măsuri a fost esențială pentru obținerea unui rezultat de succes.

Uneori MEA au fost emise într-un caz, iar EIO-urile au fost emise în cazuri separate, legate, care implică autorități diferite. Asistența Eurojust a fost solicitată ulterior pentru a coordona acțiuni comune și a discuta etapele următoare în vederea legăturilor dintre cazuri (de exemplu, aceiași suspecți). Coordonarea a fost, de asemenea, esențială într-un caz în care persoana solicitată a fost necesară în statul membru emitent pentru un dublu scop: a fost suspectat că a comis o infracțiune foarte gravă, dar a dorit, de asemenea, să fie audiată ca martor într-un alt caz. După analizarea mai multor opțiuni de obținere a declarației persoanei solicitate, în strânsă cooperare cu birourile naționale, s-a confirmat că predarea persoanei solicitate a fost programată suficient de curând pentru ca aceasta să fie, de asemenea, convocată la proces pentru a fi audiată în calitate de martor.

De asemenea, EIO urile au fost adesea trimise în vederea obținerii obiectelor pe care persoanele solicitate le-au avut cu ele în momentul arestării lor. În unele cazuri, obiectele au fost transmise direct, în baza articolului 29 din DC MEA (predarea bunurilor). Cu toate acestea, în multe alte cazuri, autoritățile de executare au precizat că au solicitat autorităților emitente un ordin european de anchetă pentru a asigura toate bunurile și probele confiscate în timpul arestării persoanei solicitate, de exemplu bagaje, haine, telefoane și dispozitive IT. Aceste exemple arată că statele membre nu înțeleg în mod comun acest lucru, ci adoptă abordări diferite. Avantajul practic în trimiterea unui ordin european de anchetă este că autoritățile emitente pot obține imediat elementele, în timp ce, odată cu mandatul european de arestare, autoritățile emitente trebuie să aștepte până la predarea persoanei.

În cele din urmă, LoRii au fost adesea trimiși în plus față de MEA pentru a obține decizia de predare emisă de autoritatea judiciară de executare competentă și alte documente relevante privind predarea.

10.2.2. Ordinele europene de anchetă în locul mandatelor europene de arestare

În foarte puține cazuri, a devenit clar că MEA a fost emis în scopul de a servi actelor de procedură. După clarificarea prin intermediul Eurojust, MEA au fost retrase și înlocuite cu LoRs. Astfel de cazuri reflectă preocupările justificate conform cărora ar trebui emise MEA „în scopul urmăririi penale” (articolul 1 din DC MEA), și nu doar în scopuri de investigare și sunt, de asemenea, legate de cerința de „pregătire pentru un proces”.⁴⁹ Cu toate acestea, ar trebui subliniat faptul că, în cazul Eurojust, astfel de cazuri au fost foarte rare în perioada de timp vizată de prezentul raport.

În cazurile în care executarea mandatului european de arestare a fost amânată din cauza executării unor pedepse privative de libertate pe termen lung, iar persoana solicitată ar fi eliberată numai după o perioadă lungă de timp, autoritățile au fost invitate să exploreze alte posibilități pentru a evita amânarea ulterioară a procesului. În mai multe cazuri, MEA au fost retrase, iar EIO au fost emise pentru audierea persoanei solicitate prin videoconferință în faza de judecare, atunci când acest lucru este permis în temeiul legislației statului membru emitent.

⁴⁹ A se vedea, de asemenea, rapoartele menționate în secțiunea 1.1, în special raportul Comisiei Europene privind punerea în aplicare a AEA, punctele 7 și 13, precum și raportul Parlamentului European privind punerea în aplicare a MEA și procedurile de predare între statele membre, p. 21.

În cele din urmă, în unele cazuri, autoritățile naționale au solicitat clarificarea instrumentului juridic de utilizat atunci când transferă o persoană într-un alt stat membru. Considerentul 25 din directiva privind ordinul european de anchetă⁵⁰ clarifică faptul că, atunci când o persoană urmează să fie transferată într-un alt stat membru în scopul urmăririi penale, inclusiv aducerea persoanei respective în fața unei instanțe în scopul judecării permanente, un MEA ar trebui să fie emis în conformitate cu DC MEA. Atunci când o persoană urmează să fie transferată într-un alt stat membru pentru colectarea de probe, ar trebui să se emită un ordin european de anchetă în conformitate cu directiva EIO. Două cazuri menționate în raportul referitor la cazul Eurojust în domeniul ordinului european de anchetă au dus în mod clar la o relație uneori dificilă între MEA și EIO în ceea ce privește transferul temporar al persoanelor aflate în custodie⁵¹.

10.3. Transferul persoanelor condamnate

Eurojust a întâmpinat o serie de aspecte practice recurente și juridice în ceea ce privește activitatea sa în materie de cazuri în ceea ce privește aplicarea DC MEA în combinație cu DC 909. Unele dintre aceste aspecte se referă la probleme care rezultă din interpretarea articolului 25 din DC 909, în special în contextul articolului 4 (6) din DC MEA (a se vedea secțiunea 3.1.7). Eurojust a oferit, de asemenea, sprijin în cazurile în care a fost emisă o cerere de transfer al unei persoane condamnate în plus față de un MEA, iar principala întrebare a fost cum să se coordoneze executarea atât a cererilor, cât și/sau cum să se stabilească care dintre cereri ar trebui menținute.

10.3.1. Mandatul european de arestare a fost înlocuit cu o cerere de transfer a persoanei condamnate

Unele probleme au apărut în cazurile în care era necesară executarea unei pedepse privative de libertate care a fost emisă de o autoritate judiciară emitentă și se referea la un caz național al statului membru de executare, al cărui loc de ședere nu era clar. În mai multe cazuri, autoritățile judiciare au emis mai întâi un MEA către statul membru de executare în scopul executării unei pedepse privative de libertate și, ulterior, în cazul în care procedura MEA era încă în curs de desfășurare, a solicitat suspendarea predării efective a persoanei solicitate în vederea eliberării, în schimb, a unui certificat în temeiul articolului 4 din DC 909, prin care se solicită executarea pedepsei privative de libertate în statul membru de executare. De asemenea, au apărut probleme în cazurile în care autoritățile emitente au emis atât un MEA, cât și o cerere DC 909, dar atunci când s-a executat cererea DC 909, nu s-a retras MEA. În unele cazuri, autoritățile de executare au solicitat apoi asistența Eurojust pentru a discuta cu autoritățile emitente retragerea MEA și pentru a facilita predarea persoanei solicitate pentru a executa pedeapsa cu închisoarea în statul membru de executare.

Aceste situații au creat o serie de dificultăți:

- obstrucționarea cooperării judiciare;
- două proceduri diferite, inclusiv diferențele legate de autoritățile competente, canalele de comunicare și limbile acceptate;

⁵⁰ Directiva 2014/41/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 3 aprilie 2014 privind ordinul european de anchetă în materie penală, JO L 130, 1.5.2014, p. 1.

⁵¹ A se vedea secțiunea 3.2.2.1, punctele 15 și 16 din raportul privind cazeactivitatea Eurojust în domeniul ordinului european de anchetă (2020).

- generarea unei sarcini suplimentare pentru autoritățile de executare (și, de asemenea, pentru autoritățile emitente), care au trebuit să se ocupe de două proceduri diferite;
- generarea riscului ca persoana să fie predată mai întâi statului membru emitent pe baza unui mandat european de arestare și apoi, într-o etapă ulterioară, pe baza unui certificat DC 909, trimisă înapoi statului membru de executare, care este dificil, costisitor și inutil;
- crearea de confuzii în ceea ce privește temeiul juridic pe care persoana ar trebui să fie lipsită de libertate;
- implicarea riscul de eliberare a persoanelor solicitate de la arestarea preventivă în timp ce procedurile care se suprapun erau în curs;
- crearea de incertitudine în ceea ce privește rezultatul, deoarece obiectivul final de a fi condamnat persoanele care ispășesc sentința în statul membru de cetățenie în vederea facilitării reabilitării sociale a acestora nu a fost întotdeauna atins.

În unul dintre aceste cazuri, Eurojust a organizat o reuniune de coordonare la care au avut loc discuții constructive pentru a clarifica cadrele juridice și implicațiile, precum și pentru a identifica soluții practice pentru a depăși unele dintre aceste dificultăți. S-a clarificat faptul că unul dintre principalele motive pentru care o autoritate judiciară emitentă a emis pentru prima dată un mandat european de arestare, și numai după aceea a emis un certificat în temeiul DC 909, a fost necesitatea semnalării MEA/SIS pentru localizarea persoanei condamnate. După ce persoana a fost localizată în statul membru emitent și dacă toate cerințele au fost îndeplinite, autoritatea judiciară a emis un certificat în temeiul DC 909. În cursul reuniunii de coordonare, s-a sugerat următoarea cale de urmat pentru cazurile viitoare dintre statele membre implicate, care ar putea fi, de asemenea, un exemplu de bune practici pentru alte state membre.

- ori de câte ori este posibil, cea mai bună soluție ar fi să se bazeze pe cooperarea polițienească pentru a localiza persoana condamnată în prealabil (semnalarea SIS doar pentru locație). În cazul în care persoanele condamnate sunt situate în statul membru de cetățenie al acestora, autoritatea judiciară competentă emitentă ar trebui să emită numai și direct, dacă sunt îndeplinite toate cerințele, un certificat DC 909 în locul unui mandat european de arestare.
- când persoana condamnată nu poate fi localizată în prealabil și a fost emis un mandat european de arestare, după ce s-a stabilit că persoanele condamnate sunt situate în statul membru de origine și că sunt îndeplinite toate condițiile pentru eliberarea unui certificat DC 909, autoritatea judiciară competentă emitentă ar trebui să transmită autorității judiciare de executare competente, cât mai curând posibil, un singur document prin care să solicite ca aceasta să (i) retragă MEA deja emis și (ii) să aresteze preventiv persoana în conformitate cu DC 909.
- un astfel de document unic ar trebui, de preferință, să fie tradus în limba statului membru de executare. Certificatul și (părțile esențiale ale) hotărârea care impune pedeapsa privativă de libertate, tradusă în mod corespunzător, ar trebui transmise în termen de 30 de zile.
- atunci când persoana este deja arestată preventiv în cadrul procedurii MEA, ambele cereri cuprinse în documentul unic ar trebui tratate urgent de către autoritatea de executare competentă.
- în mod ideal, atât pentru retragerea MEA, cât și pentru arestarea provizorie în temeiul DC 909, aceeași instanță din statul membru de executare ar trebui să fie competentă. Aceasta înseamnă că decizia privind cele două cereri ar putea avea loc simultan pentru a evita orice risc de evadare din partea persoanei solicitate. În cazul în care sunt competente autorități diferite, este necesară o coordonare strânsă.

10.3.2. Mandatul european de arestare înlocuit cu o cerere de transfer al unei persoane condamnate și înlocuit din nou cu un mandat european de arestare

Uneori, în paralel, în două state membre de executare au fost în curs proceduri MEA, iar instanța emitentă a solicitat sprijinul Eurojust:

- să sesizeze cele două state membre cu privire la această situație;
- să obțină informații cu privire la statutul acestor proceduri și la locul unde se află persoana solicitată;
- să înțeleagă ce procedură MEA ar trebui să continue și care ar trebui să fie întreruptă;
- și/sau să stabilească dacă o cerere de transfer al unei persoane condamnate ar fi mai adecvată decât un MEA.

Mandatul european de arestare sau solicitarea DC 909 într-un caz care implică mai multe state membre de executare

O persoană solicitată a fost solicitată pe baza unui mandat european de arestare pentru executarea unei pedepse privative de libertate de 5 ani. Persoana solicitată a fost arestată pentru prima dată într-un prim stat membru (statul membru de cetățenie). Autoritatea de executare a decis să refuze MEA și să preia executarea pedepsei cu privarea de libertate în conformitate cu DC 909. Ulterior, persoana solicitată a fost arestată într-un al doilea stat membru, pe baza semnalării SIS emisă de autoritățile emitente. Autoritatea emitentă a solicitat primului stat de executare să clarifice dacă persoana solicitată a executat sau nu pedeapsa cu închisoarea de 5 ani. Acesta din urmă a răspuns că, din păcate, pedeapsa privativă de libertate nu a fost executată, deoarece persoana s-a sustras. Întrucât executarea sentinței în primul stat de executare nu a început și persoana solicitată nu mai era în țara respectivă, instanța emitentă, după examinarea cauzei și a tuturor informațiilor primite, a decis să retragă certificatul DC 909 în conformitate cu articolul 13 din DC 909. Ulterior, autoritatea emitentă a emis un nou mandat european de arestare. În fine, persoana solicitată a fost arestată într-un stat membru terț pe baza respectivului nou mandat european de arestare și s-a predat statului membru emitent.

10.3.3. Executarea simultană a unui mandat european de arestare și o cerere de transfer al unei persoane condamnate

Uneori, Eurojust a oferit sprijin în executarea simultană a unui MEA și a unei cereri de transfer al unei persoane condamnate.

Executarea simultană a unui mandat european de arestare și a unei cereri de decizie-cadru 909

O autoritate judiciară emitentă a emis un mandat european de arestare în vederea urmăririi penale, în timp ce persoana respectivă ispășea o sentință anterioară de condamnare în statul membru de executare. După explorarea unor posibilități diferite, inclusiv o predare temporară sau un transfer de prizonieri și după o audiere în cadrul căreia instanța de executare a obținut consimțământul persoanei condamnate, autoritatea de executare a decis să transfere (partea rămasă) sentința către statul membru emitent, deoarece acest lucru ar spori reabilitarea socială a persoanei solicitate. Asistența Eurojust a fost esențială pentru deschiderea consultărilor între autoritățile competente ale statelor membre emitente și de executare și transmiterea hotărârii și a certificatului către autoritatea de executare competentă. Sprijinul Eurojust a permis transferul simultan al persoanei solicitate pentru a deservi partea rămasă a pedepsei în statul membru de executare și pentru a permite ca persoana solicitată să fie judecată în statul membru de executare pentru infracțiunea în cauză. Cele două procese au fost coordonate, astfel încât persoana solicitată a fost predată atât pentru a deservi pedeapsa rămasă, cât și pentru a face obiectul unui proces cu privire la infracțiunea comisă în statul membru de executare.

Coordonarea celor două autorități competente foarte diferite din statele membre implicate a fost necesară. După ce autoritatea judiciară competentă a transmis certificatul DC 909 și a fost a transmis decizia privind executarea pedepsei și transferul efectiv, Eurojust a alertat autoritatea de executare a mandatului european de arestare, care anterior autorizase dar suspendase predarea, astfel încât transferul și renunțarea să poată fi tratate simultan.

10.4. Cereri de extradare

10.4.1 Cereri de extrădare în locul mandatelor europene de arestare

Câteva cazuri au implicat MEA legate de actele comise înainte de 2002, iar statul membru de executare a făcut o declarație conform căreia va continua să aplice regimul de extrădare în legătură cu actele comise înainte de o anumită dată (articolul 32 din DE MEA). Eurojust a facilitat apoi transmiterea cererii de extrădare și a documentelor justificative. În unele dintre aceste cazuri, a fost urgent să se respecte anumite termene, de exemplu în temeiul articolului 16 alineatul (4) din Tratatul privind extrădarea din 1957 al Consiliului Europei.

În unele cazuri, extrădarea a fost acordată și persoana solicitată a fost extrădată cu succes. În alte câteva cazuri, statul solicitat a refuzat extrădarea persoanei solicitate. Într-un prim caz, autoritatea de executare a refuzat și și-a întemeiat decizia pe un statut de limitare, însă MEA și cererea de extrădare au rămas totuși în vigoare. Persoana solicitată s-a întors în mod voluntar în statul membru emitent și a convenit, fără nicio obiecție, să meargă la închisoare pentru a ispăși pedeapsa privativă de libertate de 3 ani. Într-un al doilea caz, autoritatea de executare a refuzat extrădarea deoarece nu primise toate documentele justificative relevante. Ulterior, autoritățile de executare au inițiat propria procedură penală împotriva persoanei solicitate (a se vedea, de asemenea, secțiunea 3.1.1).

10.4.2. Cererile de extrădare sau mandatele europene de arestare: Implicațiile jurisprudenței CJUE pentru Extrădarea cetățenilor UE către țări din afara UE

La 6 septembrie 2016, CJUE a introdus, în hotărârea Petruhin⁵², obligații specifice pentru statele membre care nu permit extrădarea propriilor cetățeni atunci când primesc o cerere de extrădare referitoare la un cetățean al UE care este cetățean al unui alt stat membru. Hotărârea Petruhin a presupus obligația statului membru solicitat de a informa statul membru de cetățenie cu privire la cererea de extrădare, de a oferi statului membru respectiv posibilitatea de a emite un mandat european de arestare, în măsura în care acesta are competență și pentru a acorda prioritate acestei posibilități a MEA asupra cererii de extrădare această nouă abordare a fost confirmată și, într-o anumită măsură, rafinată în jurisprudența ulterioară⁵³. Aplicarea acestei jurisprudențe s-a dovedit dificilă în practică, ridicând numeroase probleme de natură juridică și practică.

În 2020, Eurojust a publicat, împreună cu EJM, un raport comun privind extrădarea cetățenilor UE către țări din afara UE. Raportul oferă o imagine de ansamblu a aspectelor practice recurente și juridice care au fost întâlnite în cazul Eurojust și în experiența RJE în procesul de punere în aplicare a obligațiilor care decurg din jurisprudența CJUE privind cererile de extrădare din țări terțe. Întrucât sprijinul acordat de Eurojust și de punctele de contact RJE autorităților naționale

⁵² Hotărârea CJUE din 6 Septembrie 2016, Petruhin, C-182/15, ECLI:EU:C:2016:630.

⁵³ Hotărârea CJUE din 10 aprilie 2018, Piscioti, C-191/16, ECLI:EU:C:2018:222; hotărârea CJUE din 13 noiembrie 2018,

a avut loc în principal în cursul procedurii de consultare, partea din raport care se referă la această procedură este mai extinsă decât partea din procedura de extrădare. Raportul evidențiază, de asemenea, rolurile Eurojust și RJE în legătură cu astfel de cazuri și se încheie cu principalele constatări ale analizei.

Raportul concluzionează că numai în foarte puține cazuri jurisprudența CJUE privind extrădarea cetățenilor UE către țări terțe s-a acordat prioritate unei urmăririi penale în statul membru de cetățenie. Mecanismul pare deosebit de relevant în cazurile în care în statul membru de cetățenie se desfășoară proceduri penale paralele pentru infracțiunea menționată în cererea de extrădare. Acesta permite statului membru de cetățenie să ia cunoștință de procedurile de extrădare și/sau să ia măsuri pentru a preveni ca procedurile sale penale să fie afectate de executarea cererii de extrădare.

Deși CJUE și-a clarificat jurisprudența după publicarea raportului comun, multe aspecte ridicate în raport rămân încă valabile și subliniază rolul important pe care Eurojust îl poate juca în acest domeniu în sprijinul autorităților naționale.

11. Concluzii și recomandări

Prezentul raport descrie principalele probleme identificate în cazul Eurojust în domeniul MEA. În perioada 2017-2020, au fost înregistrate 2 235 de cazuri de MEA, ceea ce reprezintă o creștere semnificativă a numărului de cazuri în comparație cu raportul anterior, care a cuprins perioada 2014-2016. Această creștere poate avea mai multe cauze. În primul rând, raportul confirmă faptul că multe dintre problemele identificate în raportul anterior nu au fost remediate, ci mai degrabă persistă. În al doilea rând, au apărut noi probleme, în special cele care rezultă din evoluțiile jurisprudenței CJUE. În cele din urmă, este posibil ca practicienii să fi abordat Eurojust mai frecvent, deoarece au realizat că, în multe circumstanțe, problemele pot fi rezolvate mai ușor cu ajutorul Eurojust. Eurojust a jucat un rol important în facilitarea cooperării și asigurarea coordonării în cazurile bilaterale și multilaterale ale MEA. În multe dintre aceste cazuri, au fost rezolvate probleme și MEA au fost executate. În alte cazuri, s-au învățat lecții pentru a aborda anumite aspecte în mod diferit în viitor, dacă este posibil.

Prezenta secțiune sintetizează principalele concluzii și formulează, dacă este cazul, unele recomandări. Raportul vine în completarea rapoartelor Comisiei Europene și ale Parlamentului European și a concluziilor Consiliului (a se vedea secțiunea 1.1). Multe dintre problemele identificate în documentele lor au apărut, de asemenea, în cazul Eurojust, iar multe dintre recomandările sugerate de acestea sunt foarte valabile. De exemplu, s-ar putea face trimitere la sugestiile Parlamentului European și ale Consiliului de a promova noi instrumente juridice neobligatorii (de exemplu, manualul Comisiei privind modul de emitere și executare a unui mandat european de arestare sau prezentarea generală de către CJUE a jurisprudenței privind MEA de către Eurojust) și să investească mai mult în formare.

De asemenea, este demn de remarcat faptul că unele dintre concluziile acestui raport, în special cele care se referă la principalele caracteristici ale principiului recunoașterii reciproce, sunt foarte asemănătoare cu cele ale altor rapoarte Eurojust privind alte instrumente de recunoaștere reciprocă⁵⁴. Astfel de aspecte ar putea necesita, prin urmare, o abordare mai orizontală.

⁵⁴ A se vedea, de exemplu, raportul privind cazul Eurojust în domeniul ordinului european de anchetă (2020), p. 51-56, în special concluziile referitoare la cererile de informații suplimentare, interpretarea restrictivă a motivelor de neexecutare, respectarea termenelor, contactul direct, probleme lingvistice, transmiterea și coordonarea.

Conținutul MEA. Executarea MEA a fost adesea pusă în așteptare din cauza lipsei de informații, a neclarității sau inconsecvenței cu privire la conținutul MEA. Eurojust a contribuit la clarificarea neînțelegerilor, la răspunsul la întrebări și la furnizarea de informații sau documente suplimentare. Cererile de informații suplimentare au fost justificate pentru a clarifica MEA prost elaborate din care lipseau informații esențiale legate, de exemplu, de (existența unui) mandat de arestare național, de infracțiuni, descrierea circumstanțelor, sentințele sau hotărârile în lipsă. În câteva cazuri, Eurojust a observat solicitări de informații suplimentare care păreau să depășească ceea ce ar putea fi considerat justificat în mod rezonabil în cadrul regimului de recunoaștere reciprocă. De exemplu, legitimitatea probelor specifice disponibile în dosarul penal⁵⁵ ar putea fi pusă sub semnul întrebării și, uneori, ar putea conduce la decizii de neexecutare a mandatului european de arestare. Din fericire, în ultimii ani, astfel de practici rele par să fi avut loc mai rar în urma evoluțiilor din jurisprudența națională.

- autoritățile naționale au nevoie de îndrumări suplimentare cu privire la modul de completare a MEA și modul de a oferi informații corecte, concise, complete și coerente. Cazurile care implică infracțiuni diferite, sentințe diferite și/sau dispoziții penale diferite sunt deosebit de dificile. În hotărârile privind absentia, în special în ceea ce privește procedurile de apel, sunt o provocare în ceea ce privește actualul model de decizie privind mandatul european de arestare. În plus, modelele (naționale) pentru anumite scenarii specifice (de exemplu, garanțiile de returnare pentru cetățeni sau rezidenți) ar putea fi considerate o bună practică.

Impactul jurisprudenței CJUE. Autoritățile naționale au abordat adesea Eurojust cu întrebări referitoare la aspecte abordate în hotărârile CJUE, care implică, de exemplu, aspecte legate de valabilitatea MEA (de exemplu, conceptul de emitere și/sau executare a autorităților judiciare și cerințele de protecție judiciară efectivă), motive de neexecutare (în special în hotărârile privind absențele, cetățenii sau rezidenții; *Ne bis in idem*), probleme legate de drepturile fundamentale (condiții de închisoare, statul de drept) și extrădarea cetățenilor UE în țări din afara UE. Fie autoritățile nu au avut cunoștință de anumite hotărâri ale CJUE, fie au fost conștiente, dar se luptă cu modul de aplicare a acestora în practică sau se luptă cu probleme care nu au fost încă (pe deplin) soluționate în jurisprudența CJUE.

- Eurojust va furniza actualizări frecvente ale prezentării generale a jurisprudenței CJUE privind MEA.
- autoritățile naționale nu ar trebui să se abțină de la trimiterea de cereri de hotărâri preliminare la CJUE, deoarece clarificări suplimentare de interpretare pot îmbunătăți aplicarea corectă a DC MEA.
- Eurojust va continua să actualizeze lucrări relevante, dacă este necesar, și/sau să fie pregătit să lanseze unele noi, în vederea dezvoltării ulterioare a jurisprudenței.

Limitele contactului direct. Contactul direct este un excelent punct de plecare în cooperarea judiciară și ar putea funcționa foarte bine în multe cazuri. Cu toate acestea, acest raport confirmă faptul că, din diverse motive, contactul direct eșuează uneori. În unele cazuri, a existat, încă de la început, o lipsă totală de contact sau de reacție după ce un MEA a fost trimis. În alte cazuri, contactul direct a devenit problematic după cereri repetate de informații suplimentare, atunci când diferențele dintre sistemele juridice au condus la confuzie și neînțelegeri; și/sau atunci când barierele lingvistice au complicat comunicarea de bază. În cele mai multe dintre aceste

⁵⁵ A se vedea, de asemenea, raportul Comisiei privind punerea în aplicare a AEA, p. 10.

cazuri, implicarea Eurojust a reprezentat un pas crucial în depășirea blocajului. Eurojust a adus clarificări și o mai bună înțelegere a preocupărilor juridice sau practice ale autorităților naționale, astfel încât să se poată conveni asupra unor soluții comune, viabile și satisfăcătoare și să se poată executa MEA

- autoritățile naționale nu ar trebui să se abțină de la contactarea Eurojust sau RJE, în conformitate cu competențele lor și în funcție de particularitățile cazurilor, atunci când contactul direct nu funcționează.

Traduceri bune și bune abilități lingvistice. O bună traducere a unui MEA este esențială pentru evitarea neînțelegerilor și a întârzierilor inutile. Acest lucru ar putea părea evident și redundant, dar este o regulă esențială care, în practică, nu este adesea respectată, ceea ce devine apoi problematic. Formulări Google translate de neînțeles au împiedicat grav executarea a numeroase MEA și a cauzat întârzieri considerabile. De prea multe ori, fie MEA prost traduse au fost trimise înapoi autorității emitente prin intermediul Eurojust pentru a solicita clarificări suplimentare și/sau o traducere mai precisă, fie problemele au fost rezolvate chiar la birourile naționale în strânsă cooperare cu autoritățile naționale. În plus, pentru MEA urgente nu a existat adesea timp pentru a aștepta traducerea oficială. Birourile naționale de la Eurojust au pregătit adesea, în termene foarte scurte, o versiune în limba engleză a MEA originală, astfel încât autoritatea de executare să poată începe cel puțin lucrările pregătitoare, iar traducerea în limba solicitată să urmeze în curând.

- continuarea investițiilor în traduceri bune și, de asemenea, în formarea lingvistică bună (pentru a facilita contactul direct) este esențială și este un factor cheie în îmbunătățirea funcționării instrumentelor de recunoaștere reciprocă în general.

Solicitări de informații. Atunci când cererile de informații au rămas fără răspuns, contactul direct a eșuat, Eurojust a fost contactat. Eurojust a asistat autoritățile naționale în legătură cu cererile de informații în diferite etape: Cererile de informații suplimentare necesare înainte de luarea unei decizii privind MEA (de exemplu, întrebări privind conținutul unui MEA, cereri de acordare a unei garanții), cereri de informații privind stadiul procedurii privind MEA și informații de monitorizare după luarea unei decizii privind MEA. Deosebit de semnificative a fost numărul mare de cazuri în care - în ciuda obligației clare prevăzute la articolul 26 din DC MEA - autoritățile de executare nu au furnizat adesea informații cu privire la timpul în care persoana solicitată era în detenție în statul membru de executare pe baza MEA.

- deoarece cererile de informații suplimentare sunt unul dintre principalele motive pentru nerespectarea termenelor, ar fi bine să se ofere autorităților naționale sprijin suplimentar cu privire la modul de aplicare a articolului 15 din DC MEA⁵⁶. În legătură cu articolul 26 din DC MEA, autoritățile naționale sunt invitate cu amabilitate să respecte obligațiile incluse în această dispoziție.

Respectarea termenelor. Termenele constituie una dintre principalele caracteristici ale instrumentelor de recunoaștere reciprocă, inclusiv DC MEA. Articolul 17 alineatul (7) din decizia privind mandatul european de arestare a fost menit să păstreze o bună imagine de ansamblu a cazurilor în care termenele „în circumstanțe excepționale” nu au putut fi respectate și să identifice motivele care stau la baza întârzierilor recurente. Din păcate, în prezent nu sunt disponibile informații exacte cu privire la numărul de cazuri pentru care termenele nu sunt respectate. Modelul creat de Eurojust în 2018 în acest scop este utilizat cu greu și doar câteva țări notifică Eurojust atunci când nu se poate respecta limita temporală. Cu toate acestea, cazul

⁵⁶ A se vedea, de asemenea, concluziile Consiliului privind MEA și procedurile de extrădare – provocările actuale și calea de urmat, p. 8, numărul marginal 20, care se concentrează pe cererile de informații suplimentare privind condițiile de detenție.

Eurojust arată că cererile de informații suplimentare au condus la întârzieri considerabile în unele cazuri. În plus, în anumite state membre, procedurile de apel par să permită ca aceste cauze să dureze mulți ani înainte de adoptarea unei decizii finale.⁵⁷

- autoritățile naționale sunt invitate să respecte obligațiile prevăzute la articolul 17 alineatul (7) din DC MEA.

Motivul neexecutării și drepturile fundamentale. Raportul confirmă faptul că există încă o marjă de îmbunătățire a interpretării și aplicării anumitor motive de neexecutare și de asigurare a evaluării motivelor drepturilor fundamentale în conformitate cu jurisprudența CJUE și a Curții de Justiție a Uniunii Europene.

În ceea ce privește aspectele legate de drepturile fundamentale, autoritățile au furnizat uneori prea puține informații sau doar informații stereotipe, în timp ce autoritățile de executare au solicitat uneori prea multe informații sau au refuzat să execute un MEA, deși nu au motive suficiente pentru a face acest lucru. Reuniunile de coordonare s-au dovedit utile în cazuri specifice, dar ar putea fi nevoie de mai multe îndrumări. În ceea ce privește motivele de neexecutare, pot fi evidențiate următoarele aspecte.

- problema generală: Motive opționale față de cele obligatorii de refuz și lipsa de flexibilitate în aplicarea motivelor „opționale”, care au fost implementate în unele legislații naționale ca motive „obligatorii” și aplicate în mod rigid.
 - ne bis in idem: În ciuda clarificărilor date în jurisprudența CJUE, au fost ridicate unele întrebări în cazul Eurojust în legătură cu decizia unui procuror public de a respinge un caz și condițiile de executare.
 - motive de teritorialitate: Uneori o obligație prea rigidă în temeiul legislației naționale a creat un conflict de competență inutil și a creat un transfer „forțat” de proceduri către un stat membru care nu era neapărat „cel mai bine plasat” pentru a urmări penal, dar care a fost singura opțiune pentru a evita impunitatea.
 - proceduri „în curs” în statul membru de executare pentru aceleași acte: Uneori o interpretare prea rigidă a legislației naționale, prin care procedurile penale nu erau încă în curs în statul membru de executare, dar au fost declanșate de primirea MEA, a creat conflicte inutile de competență.
 - dubla incriminare: Statele membre au avut opinii diferite cu privire la modul de evaluare a controlului dublei incriminări și, uneori, l-au aplicat incorect prin aplicarea pentru infracțiunile de listă.
 - în absență: Perspective diferite depindeau de diferitele ordine juridice naționale implicate; acestea s-au concentrat mai degrabă pe interpretarea națională a conceptului de DC MEA decât pe interpretarea UE. Uneori, a existat o lipsă de cunoștințe de jurisprudență relevantă a CJUE și a CEDO.
 - cetățeni sau rezidenți: Mai multe probleme au fost ridicate de interdependența dintre DC MEA și DC 909, de exemplu sensul conceptului mutatis mutandis, întrebări cu privire la necesitatea de a trimite un certificat de DC 909 sau nu și obligația de a „pune în aplicare efectiv fraza”.
- practicienii ar trebui să primească îndrumări suplimentare cu privire la modul de abordare a problemelor legate de condițiile de detenție și/sau a altor drepturi fundamentale. În acest sens, sunt relevante îndrumările suplimentare privind jurisprudența CJUE și a CEDO.

⁵⁷ A se vedea, de asemenea, raportul Comisiei privind punerea în aplicare a AEA, p. 21, care prevede că „mai puțin de jumătate dintre statele membre au transpus complet această dispoziție” și indică, de asemenea, că „problemele care îndeplinesc termenele ... par să rezulte, de asemenea, din proceduri de apel de lungă durată”.

- practicienii ar trebui să primească îndrumări suplimentare cu privire la modul de aplicare a anumitor motive pentru neexecutare.
- în cazurile în care procedurile paralele sunt în curs de desfășurare în două state membre, Eurojust poate oferi sprijin în coordonarea și în contribuția la stabilirea jurisdicției care este cea mai bine plasată pentru urmărirea penală.
- în cazul în care executarea MEA nu poate avea loc din motive legate de drepturile fundamentale, este necesară o reflecție suplimentară la nivelul UE cu privire la modul de evitare a impunității în astfel de cazuri, nu numai în ceea ce privește MEA în scopul urmăririi penale⁵⁸, ci și, și mai important, în ceea ce privește MEA în scopul executării pedepselor privative de libertate.
- în ceea ce privește aplicarea controlului dublei incriminări, trebuie subliniat din nou că acest test nu ar trebui aplicat în ceea ce privește „infracțiunile de listă” și că problema dacă o infracțiune intră în această listă este stabilită de cadrul juridic al statului membru emitent.
- în cazuri complexe, sau în cazuri cu proceduri paralele sau cazuri în care cererile nu pot fi soluționate prin contact direct într-un termen rezonabil, Eurojust poate oferi asistență cu cererile de informații suplimentare, pentru a evita trimiterea de cereri multiple înainte și înapoi. Eurojust poate sprijini autoritățile în obținerea și furnizarea rapidă a tuturor informațiilor relevante pentru a efectua evaluarea corectă.

Relația cu alte instrumente. Cauza Eurojust a scos în evidență dificultăți, dar și oportunități, în ceea ce privește utilizarea MEA în raport cu EIO și în relația dintre DC MEA și DC 909. Raportul evidențiază, de asemenea, provocările legate de utilizarea coordonată a diferitelor instrumente și/sau de alegerea unor alternative, în cazul în care mandatul european de arestare nu este o opțiune.

- DC MEA și directiva EIO au scopuri distincte și nu sunt instrumente alternative. Acestea fiind spuse, au existat cazuri în care nu era întotdeauna clar ce instrument să utilizeze (de exemplu, predarea temporară) sau dacă un ordin european de anchetă era necesar în plus față de un mandat european de arestare (de exemplu, întrebări privind domeniul de aplicare și punerea în aplicare la nivel național a articolului 29 din DC MEA). În unele cazuri, atunci când o predare a fost imposibilă, EIO sau alte instrumente de cooperare judiciară au fost utile pentru a avansa cu investigația în statul membru emitent (de exemplu, o audiere prin videoconferință în timpul fazei de judecată).

- DC MEA și DC 909 au ridicat multe întrebări cu privire la utilizarea anumitor dispoziții ale DC 909 în contextul articolului 4 alineatul (6) din DC MEA. În plus, ambele instrumente au fost uneori utilizate în paralel, ceea ce a dus la confuzie și la duplicarea procedurilor.

- Este necesar să se clarifice în continuare interdependența dintre DC MEA și DC 909, de exemplu obligația (sau nu) de a trimite certificate DC 909 în contextul articolului 4 alineatul (6) din MEA, sau marja de discreție a autorității executant în legătură cu executarea sentinței în lumina obligației de „executare efectivă a pedepsei”.

- Eurojust poate sprijini autoritățile naționale cu alegerea celui mai adecvat instrument, coordonând utilizarea diferitelor instrumente și/sau coordonarea între statele membre.

⁵⁸ A se vedea, de asemenea, concluziile Consiliului „mandatul european de arestare și procedurile de extrădare – provocări actuale și calea de urmat”, p. 12-14, numere marginale 32-38.

Cereri concurente de predare și extrădare. Deși mandatul european de arestare prevede un rol explicit pentru Eurojust, puține state membre au pus în aplicare această posibilitate în legislația lor națională și relativ puține cazuri sunt aduse la Eurojust. Cu toate acestea, implicarea Eurojust în astfel de cazuri poate aduce multe beneficii. Eurojust poate oferi consultanță în termene scurte și poate obține toate informațiile relevante de la autoritățile emitente, astfel încât autoritatea de executare să poată lua o decizie bine informată. În plus, Eurojust nu își va limita avizul la decizia cu privire la care ar trebui să fie executat MEA (în primul rând); dar va aborda, de asemenea, la cerere, acțiunile subsecvente necesare în legătură cu celelalte MEA sau cu cererea (cererile) de extrădare, cum ar fi o predare ulterioară, un transfer de persoane condamnate sau un transfer de proceduri, în strânsă consultare cu toate autoritățile implicate.

- Eurojust ar dori să invite autoritățile naționale să introducă mai multe cazuri cu privire la cererile concurente de predare și/sau extrădare către Eurojust pentru a se asigura că se poate lua o decizie bine informată și pentru a asigura coordonarea oricăror măsuri subsecvente necesare, dacă este necesar.

Amânarea predării efective. Raportul indică faptul că, chiar și în cazurile în care se ia o decizie de executare a mandatului european de arestare, pot apărea multe probleme înainte ca predarea efectivă să aibă loc:

- persoanele care nu sunt ținute în arestare preventivă înainte de predarea lor, care nu se prezintă pentru predare;
 - necesitatea de a reflecta asupra măsurilor alternative în cazul amânării predării, de exemplu transferul de proceduri, predarea temporară, lor/EIO;
 - necesitatea de a conveni asupra garanțiilor de tratament medical specific în timpul călătoriei / în statul membru emitent și / sau controale medicale independente suplimentare;
 - probleme de ultim moment cu tranziturile și necesitatea de a conveni asupra alternativelor;
 - probleme care apar din cauza coordonării insuficiente, de exemplu, riscul ca o persoană să fie eliberată în statul membru de executare după executarea unei pedepse privative de libertate, în timp ce urmărirea penală este încă în curs în statul membru emitent.
- cooperarea strânsă, comunicarea și coordonarea sunt extrem de importante în scenariile în care predarea efectivă trebuie amânată.

Regula de specialitate. Aplicarea regulii de specialitate a fost destul de greoaie în unele cazuri:

- autoritățile naționale s-au luptat uneori cu aplicarea sa – când ar trebui invocată și când nu ar trebui să o facă;
 - rolul persoanei solicitate în procedurile de consimțământ din statul membru de executare a creat uneori întârzieri considerabile, cu un impact negativ asupra procedurilor penale din statul membru emitent;
 - Uneori au apărut probleme atunci când nu era clar dacă statul membru emitent ar modifica o sentință cumulată în cazul unei executări parțiale a unui MEA.
- domeniul de aplicare al principiului specialității necesită clarificări suplimentare și este nevoie de măsuri pentru a asigura o aplicare corectă și mai eficientă a regulii specialității, pentru a evita întârzieri considerabile în cadrul procedurilor penale din statul membru emitent.